Poštnina plačana v gotovini. I. izdaja Cena Din 1·—

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. Posamezna številka Din 1·—, lanskoletne 2·—; mesečna naročnina Din 20·—, za tujino 30·—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo. Oglasi po tarifi in dogovoru. Uprava Ljubljana, Gradišče 10, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, tel. 29-60. V Celju: Slomškov trg 4. Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621

Št. 187 Ljubljana, sobota, dne 15. avgusta 1931 Leto II.

Živel naš kralj Aleksander I.

Dr. Drago Marušič, ban Dravske banovine:

Kralj Aleksander in Slovenci!

V dolgi, mnogo predolgi dobi nesvobodnih dni so Slovenci že skoraj pozabili, da so sploh kedaj imeli svojega narodnega vladarja. Še žalostnejše! Ni manjkalo dosti in zmagalo bi prepričanje, da so Slovenci sploh obsojeni, da hlapčujejo tujcu in tujim vladarjem. A nakrat je padla ta nevarnost in v tem je vzrok, da so Slovenci tem bolj vzljubili svojega prvega narodnega kralja, ker je ta nerazdružljivo zvezan z njih osvoboditvijo in z vsem, kar je tvorilo njih narodno življenje.

Slovensko osvobojenje je bilo mogoče le iz in potom jugoslovanstva. Že dolgo pred vojno so vsi zavedni Slovenci spoznali, da je druga rešitev izključena in zato je bilo

Jugoslovanstvo identično s stremljenjem Slovencev po svobodi.

To jugoslovanstvo seveda ni bilo vedno jasno izkristalizirano, vendar pa je vedno živelo in se vedno jasneje razvijalo, dokler ni vsa Slovenija z enim samim mogočnim klicem zaklicala, da hoče Jugoslavijo, da odklanja za sebe vsako drugo rešitev.

Nosilec jugoslovanske misli pa je po kralju Petru bil kralj Aleksander od tistega hipa, ko so prvi Slovenci zaslutili, da prihaja čas velikih dogodkov.

Aneksijska kriza

je bila prvi alarm teh dogodkov. Avstrija je sicer takrat triumfirala in nalašč naredila na Dunaju veliko demonstracijo nemških knezov, da proslave avstrijskega cesarja po aneksijski krizi ob njegovem jubileju, toda Slovenci so čutili, da je ostala aneksijska kriza nerešena in da Srbi še niso spregovorili svoje zadnje besede. Vedeli so pa tudi, da je bolj ko Srbija, doživela silen poraz zavezniška diplomacija in je po aneksijski krizi »privezala Srbija«, kakor je dejal srbski zunanji minister Milovanović, »svoj majhen čoln k veliki ladji antante«. Z aneksijsko krizo se je Srbija mogočno uveljavila v mednarodni politiki in postala faktor.

V aneksijski krizi pa je

postal kraljevič Aleksander prestolonaslednik

in takrat so prvikrat zaslutili in spoznali Slovenci njegovo vlogo.

Aneksijska kriza pa je imela še drugo dobro stran. Opozorila je vse Jugoslovane, da je Srbija jugoslovanski Piemont, ki je pričel delo za osvoboditev Jugoslovanov iz tujskega jarma.

Prišla je

prva osvobodilna balkanska vojna.

Kar je bilo sploh mogočih slabih vesti o Srbiji in srbskem narodu, z vsemi temi vestmi je obdarjal dunajski in graški tisk Slovence. Niso sicer te vesti premotile Slovencev, ker so ti njih lažnivost spoznali, pač pa so povzročile te vesti, da je bilo veselje Slovencev tem večje, tem radostnejše in tem močnejše, ko so vrgle prve zmagovite vesti o srbskih zmagah vse te sovražne klevete ob tla.

Prva velika zmagovita vest pa je bila, da je prva srbska armada

pod poveljstvom prestolonaslednika Aleksandra

uničujoče razbila pri Kumanovem turško vojsko, da je Kosovo maščevano in da je odprta pot v Dušanovo Skoplje.

Mladi zmagoviti prestolonaslednik Aleksander je osvojil slovenska srca in po vsej Sloveniji so se zbirali darovi za srbski Rdeči križ in ni ga bilo zavednega Slovenca, ki ne bi na ta način manifestiral svojo jugoslovansko zavednost, navzlic in na oči avstrijskih oblasti. Po Kumanovem je postala jugoslovanska ideja temeljna vsebina slovenskega programa. Po Bregalnici, ko so Slovenci drugič spoznali prestolonaslednika Aleksandra kot zmagovitega vojskovodjo, je bilo tudi za Slovence odločeno, da samo Beograd pravilno pojmuje in rešuje jugoslovanski program, da je

za Slovence možna samo skupna pot s Srbi in Hrvati.

Padli so streli v Sarajevu. Baš ta dan smo sprejemali v Gorici pevsko društvo »Lovor« iz Lovrane. Na pozdravnem sestanku sem govoril o jugoslovanski ideji. Za nikogar od nas ni bilo tedaj dvoma, da se je odločilna borba pričela in moramo vsi Slovenci, Hrvati in Srbi storiti svojo narodno dolžnost in stati za Srbijo, ki vodi boj za nas vse.

V osvobodilni vojni.

Kmalu nato je tudi srbska narodna skupščina v Nišu to potrdila in v svoji deklaraciji z dne 7. decembra 1914. izjavila, da je »vojna (z Avstrijo) postala obenem borba za osvobojenje in ujedinjenje vseh naših nesvobodnih bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev.« Prav tako odločno je povdaril ta vzvišeni namen osvobodilne vojne v svojih izjavah regent Aleksander ter obenem z vednimi zmagami dokazal, da se ta visoki namen vojne uspešno dosega. Pod njegovim vodstvom je izvojevala srbska vojska prvo veliko zmago v cerski bitki. V Kolubarski bitki je nato junaška srbska vojska znova dokazala, da je po svoji kvaliteti ena prvih armad na svetu. Vodja te vojske pa je bil regent Aleksander, ki je od tedaj za Slovence vzor pogumnega in obenem prevdarnega borca. Kralj Aleksander je od tedaj za Slovence ideal jugoslovanskega borca.

Še ena preizkušnja je bila potrebna: Albanija. Po tolikih zmagah v boju je morala srbska vojska izvojevati še najtežjo zmago: premagati trpljenje. In to zmago je izvojevala na ta način, da so Slovenci obstrmeli nad veličino njenega duha. Nikdar ne pozabi noben Slovenec one pretresljive tragike, ko je delil kralj Peter kruh s svojimi junaki in sredi zime zapuščal na vozu, zapreženem od štirih volov, sveto srbsko zemljo. Prav tako pa ne pozabi noben Slovenec nikdar junaštva regenta Aleksandra, ki je po težki operaciji ležal tedaj v Lješu, majhnem albanskem pristanišču. Tedaj je prišel k njemu general Mondesur, da ga vzame na svojo ladjo. A regent je odgovoril: »Jaz ostanem tu, dokler se ne vkrca moj zadnji vojak«.

Legendarno junaštvo pozna tudi legendarno zvestobo. Tako stalno raste in se dviga vzor, ki ga ustvarja Slovencem kralj Aleksander.

In nazadnje so prišli dnevi slave in zmagoslavja. Še je divjal boj za odločitev na zapadnem bojišču, ko je srbska armada pod poveljstvom regenta Aleksandra že odločila vojno in v zmagoslavnem naletu, ki nima para v svetovni zgodovini, osvobodila Srbijo in nato prinesla svobodo vsem drugim Jugoslovanom.

Veliki dnevi ujedinjenja.

Nepopisno je, s kakšnim navdušenjem je vse pozdravljalo srbsko armado na njenem osvobodilnem pohodu. Vse je tekmovalo med seboj, kdo bo bolj prisrčno, bolj razsipno pozdravil in sprejel junaško srbsko vojsko. Ljubezen, ki je bila skozi stoletja zaprta, je z elementarno silo planila na dan in v vsakem mestu velike Jugoslavije je bil prihod srbske vojske praznik, ki je ostal vsem v neizbrisnem spominu.

Še večji praznik za vsa mesta pa je bil kasneje prihod regenta Aleksandra, njemu, ki je bil od leta 1912. vedno na čelu zmagovite srbske vojske, ki je v treh vojnah izvojeval Jugoslovanom svobodo, Njemu, ki je s krasno zmago pri Kumanovem pričel in z divno zmago na Kajmakčalanu zaključil osvobodilne boje, Njemu so v ljubezni in vdanosti ter brezmejni hvaležnosti zavriskala srca nasproti v takšni radosti, da so ljudje jokali od veselja in da je bil njegov prihod v novo osvobojene kraje drugo vstajenje Jugoslavije.

In Slovenija je hotela, da je bil Aleksandrov prihod med Slovence še večji praznik ko povsod drugod. V resnici so bili tudi Aleksandrovi dnevi v Ljubljani, Mariboru in v vsej Sloveniji triumf, kakršnega more doživeti le zmagovalec, ki ga narod ljubi iz vsega srca in vsem svojim čustvovanjem.

Aleksandrovi dnevi v Sloveniji so vsemu svetu dokazali, da so Slovenci nezdružljivo zvezani s svojim kraljem, da velja v Sloveniji v najvišji meri geslo: Kralj in narod!

Bolj ko vsi drugi so se zavedali Slovenci, da more jugoslovanski narod do kraja dovršiti svojo misijo le, če je ujedinjen. Kakor je bila v dneh vojne prva in najvišja naloga za vse Jugoslovane, da si pribore svobodo, tako je bila po vojni prva in najvišja naloga, da ohranijo krvavo pridobljeno svobodo s tem, da so složni, da so zedinjeni ne samo na zunaj, temveč tudi duhovno, da veže vse Jugoslovane eno narodno čustvovanje in ena narodna volja.

Boj za to duhovno zedinjenje je bil osnova vsega političnega življenja Jugoslovanov po vojni in kakor je bil preje regent Aleksander vodja osvobodilnega gibanja, tako je bil sedaj kralj Aleksander vodja vsega dela za popolno zedinjenje Jugoslovanov na podlagi enakopravnosti vseh treh plemen, da se na ta način čim hitreje doseže popolna konsolidacija Jugoslavije in s tem njen čim večji in čim sijajnejši napredek. Tako je kralj Aleksander postal tudi v tem pogledu ideal vseh Slovencev.

Presegalo bi okvir tega članka, če bi podrobno omenjal ono veliko delo in vso ono veliko skrb kralja Aleksandra, da se v vsej izmeri doseže veliki ideal zedinjenja, Le dva historična datuma naj omenim.

Kraljeve besede.

V svojem manifestu narodu z dne 6. januarja 1919. je dejal regent Aleksander med drugim tudi to-le: »...potrudimo se, da pokažemo s pozabljenjem na vsa naša medsebojna nasprotstva in z opuščanjem vseh nesoglasij vsem zgled treznega in zvestega naroda, vrednega, da v miru živi in dela z velikimi prosvitljenimi narodi, s katerimi je imel čast in ponos, da jim je bil hraber vojni drug in lojalen zaveznik«.

Ni treba posebej povdarjati, kako niti ta kraljevski, iz najčistejšega patriotizma porojeni apel ni mogel izmodriti Jugoslovanov, da bi prenehali s pretiranimi strankarskimi borbami in pričeli složno delovati za napredek Jugoslvaije. Kljub vsem težkim in usodnim izkušnjam zgodovine, kljub vsem očitnim sovražnim namenom nekaterih sosedov, so se strankarski boji razbesneli do najvišje mere, da je bila že v nevarnosti eksistenca Jugoslavije.

Jasno je postalo, da je ogrožena svoboda Jugoslovanov, če bi še naprej trajalo to nebrzdo strankarstvo. Nastal je trenutek, ko je Jugoslavija potrebovala odločnega in pogumnega patriota, ki napravi nezdrzvim razmeram konec — ali pa bo konec jugoslovanske svobode.

In tega odločnega moža je imela k sreči Jugoslavija v svojem kralju, v velikem zjedinitelju Aleksandru.

On, ki je zvesto sledil velikim demokratičnim načelom svojega velikega očeta, On, ki je zapisal ponosne besede, da »hoče biti vladar po lastnem duhu samostojnih, svobodnih, za uspešno delo in srečno življenje trudečih se in sposobnih kmetov, državotvorcev svoje narodne države«. On je moral prav zaradi teh načel uničiti ves narod ubijajoče strankarstvo in odpraviti le od strankarstva živečo skupščino.

Tako je deset let po prvem apelu prišlo do historičnega šestojanuarskega manifesta, ki je čisto prepojen od najgloblje ljubezni do naroda in ki je dokument velike odgovornosti, ki jo je čutil vladar Aleksander do svojega naroda.

Ni bilo drugega izhoda... »Mojo dušo so mučile tožbe narodnih množic, delavcev in patriotov« ...»Največji interesi narodain države kot tudi njih bodočnost mi narekuje, da se obračam kot vladar in kot sin te zemlje brez posrednikov k svojemu narodu in mu odkrito povem, kar mi narekava tem trenutku moja vest in moja ljubezen do očetnjave...« »Mojo sveto nalogo, da z vsemi sredstvi ohranim narodno edinstvo in državo, to je najvišja naloga za mene in za vse...«

S temi silnimi in iz najčistejšega patriotizma porojenimi besedami je kralj Aleksander utemeljil svoj korak, prevzel sam zanj vso odgovornost in se s tem znova uveljavil kot pravi narodni kralj, kakršnega je zahteval slovenski ideal. Zato je 6. januar še višje dvignil kraljev ugled med Slovenci in še povečal ljubezen Slovencev do njega, zlasti še, ker so vsi poznejši dogodki dokazali, da je s 6. januarjem postala državna misel ona čista jugoslovanska misel, za katero so vedno živeli Slovenci. S 3. oktobrom je dobila Jugoslavija svoje edino pravo ime, s 6. septembrom so jugoslovanski prapori zaplapolali nad jugoslovansko vojsko in s Sokolom kraljevine Jugoslavije je bila v tretje povzdignjena jugoslovanska misel kot prva misel vsega naroda.

Vsa nacionalna pričakovanja Slovencev je izpolnil kralj Aleksander in Slovenci so spoznali, da najde vsako njih narodno prizadevanje v kralju Aleksandru svojega najboljšega pokrovitelja in podpornika.

Slovenci in jugoslovanska misel.

Za Slovence je bila zmaga jugoslovanske misli vprašanje njih narodnega obstoja in je še danes pogoj njih srečnejše bodočnosti, ker kljub vsem velikim zmagam še danes niso rešena vsa vprašanja, niti še ni do konca dovršeno veliko delo zjedinjenja in osvobojenja vseh Jugoslovanov. Jugoslovanska misel je zato še vedno temeljna vsebina vsega slovenskega hotenja in jugoslovanska misel zato tudi narekuje vse odnošaje Slovencev in je ključ do njih src. Najvišji in naravnost idealni reprezentant jegoslovanske misli pa je Nj. Vel. kralj Aleksander in zato so Slovenci neločljivo zedinjeni s svojim kraljem, zato so eno z njim.

Silen napredek Slovenije in njena hvaležnost kralju.

Slovenci pa so tudi že imeli priliko, da so praktično spoznali, da je jugoslovanska misel v resnici edina možnost za njih nacionalni razvoj. Po osvobojenju se je kulturno življenje Slovencev razvilo z naravnost nesanjanim tempom. Tu treba v prvi vrsti omeniti slovensko univerzo, ki je postala dejstvo šele potem, ko je Nj. Visočanstvo regent Aleksander s svojim zakonskim pooblastilom presekal vso negotovost in dolgotrajne spore ter nato z zakonom ustanovil ljubljansko univerzo. Alma mater labacensis pa mora še v vse drugačni meri biti hvaležna svojemu kralju. Leta in leta je trpel razvoj ljubljanske univerze, ker je vsako leto grozila nevarnost njene redukcije, dokler tudi tej negotovosti ni napravil konec kralj Aleksander ter postal najvišji pokrovitelj ljubljanske univerze ter tudi dovolil, da nosi sedaj njegovo ime. Universitas Alexandrina je zato globoko hvaležna svojemu kralju, da jo je rešil vseh skrbi ter da se more vsa posvetiti delu za svoj napredek in za blagor naroda.

Glasbeni konservatorij, ves sijajen napredek ljudskega in še sijajnejši meščanskega šolstva, nadalje ustanovitev trgovske akademije, cele vrste strokovnih šol, povsodi sami dokumenti, ki pričajo, kako je napredovala Slovenija pod vlado Nj. Vel. kralja Aleksandra. A ne samo kulturno, tudi materijalno je napredovala Slovenija vsled velike pozornosti, ki jo je vedno poklanjal kralj Aleksander Sloveniji.

Mogočen razvoj Bleda ne bi bil nikdar mogoč, da ga ni kralj Aleksander povišal v svojo letno rezidenco. Obenem z Bledom pa je vsa Gorenjska in vsa Slovenija bila deležna dobrot kraljevega bivanja v Sloveniji.

Enako se je Ljubljana vsled velike pozornosti kraljeve vlade neverjetno razvila in ta razvoj traja še naprej in kakor vse kaže, je šele v pričetku.

Kot dežela, ki mora postati dežela tujskega prometa, je Slovenja vedno stremela za raznimi prometnimi zvezami in tudi ta stremljenja so bila kronana z uspehom. S prekmursko železnico je dobilo Prekmurje svojo zvezo s Slovenijo, z železnico Rogaška Slatina-Krapina je naše drugo najlepše zdravilišče dobilo nov razmah in že je razpisana oddaja del za progo Št. Janž-Sevnica, ki je začetek zveze Slovenije z morjem.

A ne samo Slovenija kot celota, temveč tudi vsi stanovi so pod vlado kralja Aleksandra napredovali. Zlasti veliko hvalo pa je dolžan kralju Aleksandru slovenski kmet. Že v svojem prvem manifestu je kralj Aleksander napovedal potrebo agrarne reforme. Vsled partizanstva, ki je le predolgo obvla-

---

Napisano za »Spomen knjigu vladavine 10-god. Nj. Vel. kralja Aleksandra I.« S posebnim dovoljenjem g. bana objavlja članek tudi »Jugoslovan«. Uredništvo.

Najnovejša slika Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra I.

Od nekdaj je bila največja nesreča slovenskega kmetovalca, da ni mogel prodati svojih pridelkov za ceno, ki bi odgovarjala njegovemu trudu. Tudi v tem oziru se je izkazal kralj Aleksander kot največji dobrotnik kmeta in z zakonom o žitnem monopolu je storjen prvi veliki korak, da pride kmetovalec na svoj račun. Z organizacijo izvozne trgovine, z zaščito kmetijstva pred predragimi posredovalci pa je storjen še drug korak, da se zboljša stanje kmeta.

Vse zadruge, vsa kmetijska društva, vse organizacije kmetovalcev so našle v kralju Aleksandru svojega najzvestejšega pokrovitelja in vse te organizacije so dobile toliko davčnih in drugih olajšav, da so mogle napredovati tudi v času najtežje gospodarske krize. Prav posebne pozornosti pa je bila vedno deležna Kmetijska družba, ki je bila in je za napredek kmetijstva naravnost odločilne važnosti.

Kakor kmetovalec, tako je imel tudi slovenski delavec priliko, da je do dobra spoznal veliko ljubezen Nj. Vel. kralja Aleksandra za delavstvo. Socijalna zakonodaja dela čast Jugoslaviji in čeprav so se z gotove strani vedno znova skušale okrniti socijalne institucije delavstva, so vendarle ostali vsi ti napori brezuspešni in Delavske zbornice, uradi za zavarovanje delavcev, zaščita delavcev so nadalje neovrgljivi zakoni Jugoslavije.

A tudi slovensko gospodarstvo je našlo v kralju Aleksandru svojega najvišjega zaščitnika. Od vsega početka je bil kralj Aleksander pokrovitelj ljubljanskega velesejma, ponosa Slovenije. Prav tako pa štejejo tudi vse druge slovenske institucije kralja Aleksandra med svoje dobrotnike in podpornike.

dalo vse naše javno življenje, je žal ostala agrarna reforma nerešena. Po 6. januarju pa se je tudi agrarna reforma premaknila z mrtve točke in danes je že rešena.

Posebne ljubezni kralja Aleksandra pa je bila deležna naša mladina. Vsako leto poklanja kralj Aleksander na dan Sv. Save nagrade najboljšim dijakom, štipendije, dijaški domi in druge ustanove so nadaljnji dokazi ljubezni kralja Aleksandra do mladine.

In ne nazadnje je treba omeniti še eno stvar, ki je tesno zvezala Slovence s kraljem Aleksandrom. To je njegovo vzorno lepo rodbinsko življenje. Ni ga Slovenca, ki ne bi z ganotjem v srcu govoril o vseh naših prelestnih kraljevičih in o vzvišeni kraljici Mariji, ki so vsi že simbol srečnega rodbinskega življenja. Ni čuda, da se kar množe po Sloveniji lepe nove šolske stavbe, ki so posvečene enemu naših kraljevičev in da je tudi vedno več domov, ki so posvečeni kraljici Mariji, največji pokroviteljici slovenske žene in matere. Tudi s svojo rodbino je kralj Aleksander pravi slovenski narodni kralj, ki je v vsakem pogledu vzor slehernega Slovenca.

Pravi vodnik naroda, ki tudi v najgostejši megli kaže pravo pot, je Slovencem kralj Aleksander. Obenem pa tudi vladar, čigar vsako njegovo dejanje priča o njegovi veliki ljubezni do naroda in do Slovencev. Iz te ljubezni pa se je morala roditi samo ljubezen in zato so Slovenci srečni in ponosni, da jih vežejo s kraljem Aleksandrom naravnost neločljive vezi in da ni v Sloveniji zakona in čustva, ki bi imel takšno veljavo, kakor je vdanost do kralja Aleksandra in njegovega visokega doma.

Vedno v zvestobi do prvega Jugoslovana!
Vedno v ljubezni do kralja Aleksandra!
Vedno v hvaležnosti do narodnega vladarja!
To je in ostane slovenska volja!

Dr. Štempihar Ivo, Jesenice:

Ob jubileju

Kralj jugoslovanske omladine praznuje v ponedeljek desetletnico, od kar je zasedel prestol Jugoslavije.

Je-li bilo to deset let, ni-li bilo to več? Čas je tako relativen, da si je težko zamisliti možnost, da je od prvega dne vladanja Kralja Aleksandra do današnjih dni poteklo komaj deset let: zakaj osebnost tega kralja je nerazdružno zvezana z njegovo vlogo pri renesanci jugoslovanske misli, jugoslovanske državnosti, jugoslovanske realnosti. In baš po kvaliteti kraljeve vloge smo prekoračili mrtvo točko narodnega prerojenja, lastnega državnega življenja, na katero mrtvo točko smo zašli, ko še ni bilo podstave za njegovo inicijativo. Izraziti napredek izza 6. I. 1929, energična smer v jugoslovanstvo in v pravilno in pristno jugoslovanstvo nas je od tedaj vedla s tolikšno naglico naprej in navzgor, da se nam zdijo vsa leta, v katerih smo sami tako kovali lastno državnost, kakor da jo hočemo uničiti, en sam prazen dan brezdelja.

A dnevi izza 6. I. 1929 se nam zdijo, kakor da so leta globokega dela.

In kdo je tukaj bolj prizadet od jugoslovanske omladine, kdo je tudi bolj od nje pozvan, da sodeluje? Saj gre za ustvaritev novih potov in novih metod državnega udejstvovanja, torej potov in metod, napram katerim ima baš omladina največ ambicije, pravice in sposobnosti iskanja, vživotvorjenja in oplajanja. Prednamci so zrasli v potih in metodah, ki jih odklanjamo, ker so ta pota in te metode ustvarile akutno potrebo novih, boljših.

Gre pa tudi za taka nova pota, nove metode, ki naj bodo prežeta zvestobe do demokracije. Kako naj prednamci združijo nova pota in metode z zvestobo do demokracije, ako so demokracijo izkrivili z najgršimi zlorabami v propast države, za katere nastanek je dala kri omladina. Demokracija prednamcev ni dala narodu ustave, nego državno krizo, demokracija prednamcev ni znala dati narodu jamstev niti za lastno materijelno resničnost. Parlamentarizem te demokracije ni bil sredstvo vlade naroda, nego namen samemu sebi. Zlasti pa so znali prednamci tiščati ob stran baš jugoslovansko omladino, obsojajoč jo v nacijonalno brezdelje, v egoistično kruhoborstvo!

Demokracija prednamcev je bila diktatura političnih ruéjev nad narodom, nad njega zdravim razvojem, nad njega pravilno gravitacijo, čustvovanjem, bodočnostjo, diktatura nekaterih, ki so si od naroda izposlovali za svoje mrzle interese nedotakljivost. Kako bi torej znali biti prednamci zvesti načelom demokracije brez običajnih sredstev demokracije, ko so oni baš ta sredstva spremenili in uporabili proti resnični demokraciji. To zvestobo bo mogla in znala varovati samo jugoslovanska omladina, neprejudicirana iz preteklosti, z vero v bodočnost, z zavestjo, da je njena, sledeč smernicam svojega kralja.

Pri novih potih in metodah gre nadalje tudi za odgovornost pred zgodovino. Te odgovornosti se je omladina zavedala, ko je smrt njenih najboljših polagala na bojnih poljih krvavo seme Jugoslavije, zavedala se je drugače te odgovornosti, nego prednamci, ki so po ustvaritvi države s spako demokracije zajezili notranje življenje do popolnega mrtvila in razsula. Kajti odgovornost pred zgodovino je praktično odgovornost pred bodočnostjo.

Nova pota in metode nam diktirajo v prvi vrsti izključenost povratka v stare razmere. Avant nous le déluge! Nova pota in metode naj utarejo nove razmere, razmere, v katerih ne bomo sodili druga po njegovem notranjem mišljenju, v katerih mu ne bomo grozili z represalijami, ker misli drugače, kakor mi, nego ga bomo sodili po iskrenosti njegovega ravnanja.

Nove razmere, njih ustvaritev je pridržana omladini in kralj, ki je osnoval podstavo za ustvarjanje novih razmer, je kralj jugoslovanske omladine.

Ob desetletnici njegovega vladanja mu zato jugoslovanska omladina ne more dati lepšega narodnega darila, nego delo za Jugoslavijo.

Njegovo Veličanstvo kraljica Marija v svečani obleki

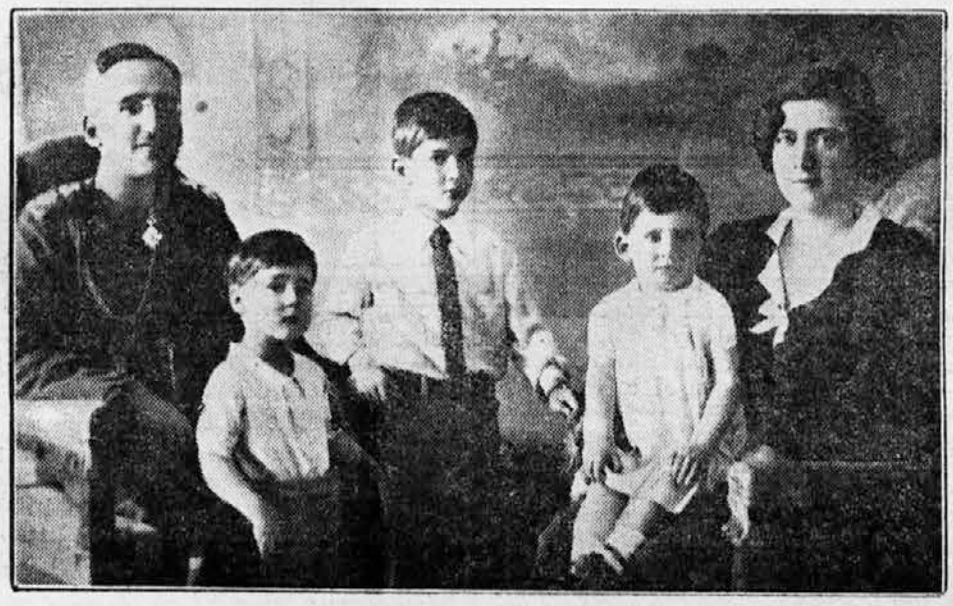

Ena najnovejših slik kraljeve rodbine

Kralj ne umre

Dramatska skica. V proslavo desetletnice vladanja jugoslovanskega kralja Aleksandra I., spisal Špicar J.

OSEBE:

Dva kralja	Tri sestre
Domovina	Čas
Zgodovina	Smrt
Genij svobode	Rojenice
Demon nesloge	Vojaki
Tuji duh	Narod

Prva slika:

Pred temnim zastorjem sedi čisto spredaj Zgodovina in piše v veliko knjigo. Rojenice sede okrog nje. Mimo pride Čas, sključen starec, s koso na rami.

Zgodovina: Kam hitiš, prijatelj naš?

Čas: Čas hiti, historija naj zapisuje. (Odide.)

Zgodovina: On hiti iz vekov v veke. — A, tu se mi je v knjigi stran odprla, s krvjo popisana, s solzami poškropljena, s slavo venčana, z junaštvom prepletena.

Rojenice (gledajo v knjigo): Poglejmo! Poglejmo!

Prva rojenica: Junaki so!

Druga rojenica: In boji so!

Tretja rojenica: Grobovi so!

Četrta rojenica: In zadaj vstaja zlata zarja!

Peta rojenica: Svoboda je...

Genij svobode (je vstopil že prej in čul zadnje besede): Svoboda, da! Živela je brezpravna raja in tuji meč jo je moril in gnjavil tuji jarem. Poklical sem moža, svobode naj prinese narodu, sem ukazal in prišla je...

Demon nesloge (je pristopil nekoliko prej): Za kratko dobo! Na to sem spletel jaz nesrečni bič nesloge, s katerim se je bičal narod sam po moji volji. Sile so se razdvojile, raztrojile se moči in narod je drvel v propast...

Tuji duh (ki je vstopil za demonom nesloge): Skrivaj in mirno sem se utihotapil jaz, prinesel tujega duha in novih, kvarnih misli...

Demon nesloge: In mož svobode je izginil. V tujino je pobegnil, ker bi ga drugače uničil in upropastil narod sam, oni narod, ki tako neznosno rad robuje...

Tuji duh: In se pokorava našim željam.

Prva rojenica: Vse to zapisano je tukaj! (Kaže na knjigo.) Junaki so!

Druga rojenica: In boji so!

Tretja rojenica: Grobovi so!

Četrta rojenica: In zadaj vstaja zlata zarja!

Peta rojenica: Svoboda je...

Genij svobode: Svoboda, da! V robstvu v drugič je ječala raja, demon nesloge je upropaščal domovino — in duh tujine, sovražne in pohlepne krasne zemlje, je zastrupljal rod. — To pot poklical sem moža s tujine, vnuka slavnega, junaškega nosilca solnca in svobode. In prišel je...

Prva rojenica: Pri rojstvu sem mu kumovala.

Druga rojenica: Jaz položila sem mu v zibko meč.

Tretja rojenica: In jaz junaštvo in ljubav do rodne zemlje.

Četrta rojenica: Kot dar usode sem mu dala prevaro grenko, pa tudi moč srca, da jo prenaša.

Peta rojenica: Jaz zapisala sem na znožje zibke tri besede: Golgota, svoboda, smrt!

Tuji duh: Prav si zapisala, sestra rojenica! Komaj je zavladal, utrdil slogo in pripravil mirno žitje ubogi raji, sem prišel jaz-tujina, navidez dober sosed, ki pa ne prizna sosedu tega, kar si sam želi. — Počili so streli, vnel se je požar po vsej Evropi, zemlja se je zamajala, jok in stok se čul je iz nedolžnih ust otrok in mater. Glad in kuga, kri, solzé, vse se je mešalo v strašni kaos. — In uboga raja se je bila in branila. (Zaničljivo.) In zbežal je spet drugi mož svobode.

Zgodovina (je obrnila list v knjigi): S krvjo popisana, s solzami poškropljena, s slavo venčana, z junaštvom prepletena..

Prva rojenica: Junaki so!

Druga rojenica: In boji so!

Tretja rojenica: Grobovi so!

Četrta rojenica: In zadaj vstaja zlata zarja!

Peta rojenica: A, vmes sta Golgota in smrt!

(Na odru se nahajajoči liki se razmaknejo. Par močnih strelov iz topa. Godba energično udari marseljezo. Temni zastor se dvigne, vidi se Golgota. Daleč zadaj gora s tremi križi kot simbol, spredaj skale, na njih leže ubiti, ranjeni in onemogli vojaki. Na sredi stoji Kralj, star, sključen, s sivo brado, v na-

Zakaj je prišlo do 6. januarja?

Pomembne izjave Nj. Vel. kralja tujim novinarjem

Izjava uredniku pariškega »Journala« Henriju Barbyju

»Ali ne zasluži, da se preje imenuje diktatura ali tiranija to, kar se je preje pri nas dogajalo? Ali ni to pomenilo napad iz zasede na duh ustave, za kar zadene krivda 85 narodnih poslancev, ki so odklonili, da sodelujejo pri delu skupščine? Sicer se mora vpoštevati upravičeno razburjenje, ki se jih je polastilo po gnusnem atentatu v skupščini; toda, če ima šef države ali šef vlade gotovo dolžnost, potem ima isto dolžnost tudi zakonodajalec in vkljub vsem težkočam se je vendar prišlo do tega, da se sestavi vlada. Iz majhnih osebnih razlogov, ki niso imeli z blagrom zemlje prav nobene zveze, je izstopila iz vlade ena stranka in jo tako spravila v težko krizo. Jaz sem uporabil vsa sredstva, da rešim krizo. Hrvati so se odzvali mojemu pozivu. Jaz sem njih zahteve, kakor so mi jih predložili, vzel na znanje. Pozval sem k sebi tudi ostale stranke in sem jih vprašal, če pristanejo na to, da se na podlagi hrvatskih predlogov pričnо pogajati, t. j. da razpravljajo o vprašanju revizije ustave, za katero je v parlamentu potrebna tripetinska večina. Oni so odgovorili: ‚Nikdar'! Po parlamentarnem redu ni bilo več mogoče sestaviti vlade. Državni stroj ni več funkcijoniral. Zato sem moral sam se odločiti za odločitev in sprejeti odgovornost ali pa pred vso javnostjo izjaviti, da mi je nemogoče rešiti deželo iz kaosa, ki jo je spravil na rob anarhije. Bil sem pred dilemo: da žrtvujem edinstvo in bodočnost svoje kraljevine ali pa da sam sebe in svojo osebo eksponiram na ta način, da za potrebno dobo vzamem sam vso oblast. Nisem dolgo razmišljal. Diktatura, je kralj ponovil večkrat, ta beseda se lahko izgovori ali mora biti pravično uporabljena.

»Ali to ni mar diktatura in to brez upravičenja, kadar voditelj stranke, ki sam nima nobenega programa, suvereno diktira, da mora biti ta ali oni od njegovih prijateljev izvoljen v okraju, čigar življenjski interes on sploh niti najmanje ne pozna. In če potem ta strankarski voditelj imenuje veliko število svojih prijateljev za javne funkcijonarje in čeprav se z ničimer ne odlikujejo. A za njega so politični vojaki in zato jim zopet daje možnost, da žive na stroške dežele; ali ni to diktatura? Daleč sem od tega, da bi v zemlji vpeljal režim avtoritete brez kontrole. Jaz nameravam, da dam pozneje zemlji pravo demokracijo in pravi parlamentarizem in da dam pravičen volilen zakon.

Jaz želim, da uživa dežela več svobode in da svojo voljo bolj neodvisno izraža, kakor je to mogla v preteklosti. Da to dosežem, moramo iti naprej skozi dobo, ki bo posvečena samo delu. Moramo pripraviti režim decentralizacije in režim sposoben za življenje, ki bi istočasno mogel zasigurati teritorijalno in kulturno edinstvo. Moramo upravo očistiti in reorganizirati, ker mi imamo sicer odlične uradnike, toda delo samo in nagrado za delo moramo organizirati na široki podlagi.«

»Ne morem vam danes reči, koliko časa bo za to potrebno, mislim pa, da ne bo dolgo. Brezštevilne izraze lojalnosti, ki sem jih dobil iz vse države, so dokaz, da bom našel podporo v vseh resnično produktivnih silah države.«

»Vlada, ki sem jo sestavil, obstoji iz izključno poštenih in sposobnih osebnosti. Da je na čelu vlade general, je za to, ker sem mogel svojo avtoriteto prenesti na osebo, ki je absolutno izven vseh strank. V ostalem pa se pri nas vojska, hvala Bogu, absolutno ne zanima za politiko. Tega nisem jaz nikdar dovolil, kakor tudi nisem nikdar pustil politikom, da se mešajo v vojne zadeve. Vojska je popolnoma zdrava, lojalna in zvesta svojemu kralju.«

»Vi vidite v vladi razen tega predstavnike uprave, bank, univerzitet in znane ter ugledne politične osebe.«

»Hrvati imajo pet ministrstev. To pomeni, da ta del naroda ne bo nikakor zapostavljen niti tlačen. S pomočjo onih, ki so v tej državi pripravljeni, da delajo, hočem pripraviti državo, da se povrne k zdravi politiki in h gospodarskemu napredku.«

»Da bi to ozdravitev države izvršil, sem se sam izpostavil, ne skrivajoč se za nikogar in ne iskajoč načina, da bi zmanjšal svojo odgovornost. Ali bo uspelo ali ne bo uspelo moje delo, jaz osebno odgovarjam, toda« — smehljaje je zaključil kralj izjavo — »neuspeh je nemogoč, kadar se ima ves narod za seboj.«

Uredniku »Matina« Jules Sauerweinu

Navajajoč vzroke, ki so privedli do izpremembe sistema vladavine v Jugoslaviji, je dejal Nj. Vel. kralj med drugim tole:

»Dolgo sem premišljal, dolgo se obotavljal, predno sem se odločil. Borbe med političnimi strankami so postale preveč surove. A ni bilo drugega sredstva, da se prepreči razpad naše lepe države. Potrebna je bila radikalna izprememba v metodah uprave. Ali sem mogel gledati bratomorne boje brez intervencij?

»Jugoslavija je enodušna s Francijo v vsem, kar se tiče evropske politike. Isti vzroki, a zlasti alarmantne vesti, imajo tu iste odmeve ko pri nas in povzročajo isto vznemirjenje. Po svojem zemljepisnem položaju — mi imamo sedem sosedov — pripada Jugoslavija istočasno Balkanu in srednji Evropi. Ali ni s tem dovolj rečeno, da so njeni življenjski interesi ozko zvezani z vsemi evropskimi dogodki kakor tudi z vsemi notranjimi neenotnostmi Balkana? Ne obotavljam se izjaviti, da je mir za mojo državo največje dobro. Naša najmočnejša želja je, da živimo v dobrih odnošajih z vsemi našimi sosedi.

»Očitali so nam,« dostavlja vladar, čegar ton je postal zelo resen, »da smo preveč vezani na Francosko. To je napačno. Jugoslavija ni navezana ne na en narod; točno je samo to, da mi ljubimo Francosko. Da, Jugoslovani, pa tudi njihov kralj, goje resničen kult do plemenite in bratske Francoske. V ostalem, ali nimamo mi iste nade in iste želje, in te nade, te želje, ali jih ne moremo konkretizirati z eno edino besedo: mir! Ravno tako imamo mi žal iste težkoče in iste nasprotnike, znane in skrivne.

»Minister nekega sosednjega naroda me je vprašal o našem oboroževanju. Nisem tajil: Če se oborožujemo, potem zato, ker ima Jugoslavija nezlomljivo voljo, da brani mirovne dogovore in sedanje stanje stvari. Povejte odkrito, da naše oboroževanje nima nobenega napadalnega značaja, ono ima samo en cilj: našo obrambo.

»Če me zemljepisni položaj moje države prisili, da z vestno pažnjo sledim tudi najmanjšim zunanjim dogodkom, tedaj me on še bolj obvezuje na to, da izvajam obzirno politiko miru.«

Jugoslovanska krona

Zastopniku »Poilu d'Orienta«

Zastopniku »Poilu d' Orienta« je dal kralj septembra meseca 1929. daljši intervju. O svojem sprejemu poroča g. Amre v »Journalu« in piše:

»Ko smo bivši bojevniki s solunske fronte prišli v Beograd, so nam dejali: Kralj vas hoče videti.

Kralj! Ni nam bil nepoznat. Vsi, ki smo se borili na skalah Črne reke ali na snežnih pobočjih Peristera, smo imeli pred očmi familijarno vizijo tega mladega srbskega oficirja, skromnega in molčečega, čegar velike črne oči so se včasih iz nanosnika zašvetile z močnim pogledom.

Vsi smo ga videli povsod na fronti, ker je bil on ta čas povsodi in na vsakem mestu. Stari kralj Peter, čigar vzvišene napore je začela starost izdajati, je moral nadaljevati na mlajših ramenih tradicijonalno narodno borbo. Ta narodna borba je bila težka, ker je vsebovala usodo naroda. Princ-kralj je imel značaj in vztrajnost ter neverjetno vero v sijajno bodočnost svoje dežele, a iznad vsega ga je navdajalo pobožno čustvovanje veličanstvene dolžnosti, ki je padla nanj. To dolžnost je izvrševal brez popuščanja. 1918. leta se je zopet vračal v svojo domovino. Nekega večera v onih dneh, ki jih ne bo nihče pozabil, je padla cela divizija pri prehodu meje, da poljubi osvobojeno rodno grudo. To je moral človek videti, da bi razumel bojno razpoloženje, ki je podrhtavalo v planinah Srbije.

Torej, kralj je nas hotel videti. Odšli smo v dvor. Bil je to najbolj skromen, pa tudi najbolj ganljiv sprejem, tekom katerega mi je izvolil kralj reči:

»Srečen sem, da sem imel danes izredno zadovoljstvo, da pozdravim svoje stare tovariše od Poilu d' Orienta. Mnogi od njih so zbudili v meni najbolj mile spomine in v razgovorih z njimi so moji spomini veljali tudi povzročitelju solunske fronte, Njegovi ekscelenci Briandu.

Moj narod se ponaša vsled medsebojnih vezi ljubezni in iskrenega prijateljstva, ki obstoje med njim in francoskim narodom in čegar dostojni zastopnik ste Vi, od Poilu d' Orienta. Nihče ne more tako dobro, kakor Vi, razumeti naše napore za razvoj naše domovine, ko tudi našo iskreno in vročo željo za mir.

Zlasti mi je prijetno, da se morejo odlični zastopniki zavezniškega Fidaka, čigar kongres je v čast moji prestolnici, sami prepričati o naših veilkih naporih in o našem iskrenem stremljenju za ohranitev mednarodnega miru.

Videli ste našo deželo. Nahaja se v polni dobi organizacije in preustrojitve. Potrebno je bilo vporabiti najbolj odločne ukrepe, da bi čimpreje prišli iz nereda v notranji politiki in da bi se naredilo konec neznosni situaciji, ki je vnesla v narodne množice zabuno in ki je pomenila nevarnost za narodno zjedinjenje in njegovo krepkost.

Moja vlada dela z vso silo na to, da umiri duhove in da nadoknadi to, kar je bilo zamujeno. Naše naloge so ogromne, toda rezultati našega dela se že čutijo, kar opravičuje mojo nado in veča moj optimizem. To ni vojaška diktatura in o tem ne more biti niti govora. To je samo začasen režim z jasno označenim ciljem, režim, ki sem ga vpeljal v zadovoljstvo vsega mojega zjedinjenega in nedeljivega naroda.

---

vadni vojaški obleki, v ohlapnem plašču, upirajoč se na palico. Bliski, kakor svetloba izstrelkov, naznanjajo vihar.)

Kralj (ko je nehala godba, pogleda v nebo): Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?! Sem li kriv jaz, je li moj narod kriv, da nas tako preskušaš? Je usoda kruta, ki nas je zadela od vekov že zapisana na nebu? Pregnani smo in žalostni! Izmučeni zapuščamo to slavno, drago rodno grudo, na koji se šopiri tujec, ki davi našo deco in skruni žene naše. Na sto in sto vešal stoji na naših poljih. Gavrani in ujede kljujejo oči nesrečnim žrtvam. Mi pa romamo čez Golgoto — naprej — naprej!

Vojaki (z zamolklim glasom): Kralj, o kralj! — Naprej — naprej!

Kralj: Kam, predraga deca, kam?

Vojaki (kakor prej): Naprej, naprej!

Kralj: Naprej?

Genij svobode: Naprej! K zmagi in svobodi zlati!

Vojaki: K zmagi in svobodi zlati!

Tuji duh (kralju): Zdaj, ko kličeš na pomoč Boga, ko vidiš polja svoja vsa ozaljšana z vešali, ko čuješ bojni grom in ko bežiš pred tujim bičem, zdaj še sanjaš o svobodi in celo o zmagi? Zdaj, ko tu stojiš kakor berač, ki prosi kruha in milosti sovražnega soseda...

(Od daleč se začuje pesem »Kje dom je moj«.)

Genij svobode: Čuj od severa glasove! — Bratje vstajajo. In ob Egejskem morju se je strgal mrak. Ognjene kače švigajo na plan in utirajo svobodi pot. Na severozapadu so mrliči zajezili reke tujih sil. Triglav prinaša ti pozdrave in Krn in Sveti Grabrijel! Ves svet je, kakor velik žrtvenik svobodi v čast, pravici narodov do lastnih tal in trajni zmagi dobrega nad slabim. (Strel iz topa.) Solun... (Še en strel.) Verdun!... (Spet strel.) Zmaga! — Tuji duh, premagan si in rešena je domovina.

Domovina (borna in betežna, izmučena do smrti, se dvigne s tal pred kraljem, kjer je ležala prej nevidna med vojaki. Na vsaki roki ima železen okov, od katerega visi konec verige.) Rešena, svobodna sem! Toda težko, težko mi je pri duši! Svoboda moja vsklila je iz grobov junakov, njihova kri mi je razjedla suženjske okove in bojni grom mi je pretrgal težki sen in zbudil me v življenje novo. Kako sem slaba! O, Bog, bom li še zmožna, da prenesem svobodo in to, vse to, kar ž njo prihaja?

Kralj: Pomagal bom, nositi ti veselje, kot sem pomagal ti prenašati gorjé!

Domovina (se zgrudi pred kralja): O, kralj! Osvoboditelj moj!

Kralj: Priti moral je Veliki teden, in čez Kalvarijo smo šli v Veliko noč k vstajenju novemu. A, narod ti, ki si preživel težko preizkušnjo, ki ti je bilo dano, zreti dan svobode, pomni: Svobode mati je bila zmaga, svobode sestra je edino sloga. Zato vas kličem vse, ki ste po krvi in po srcu moji: Pridite, da na razvalinah starih, slavnih dni sezidamo trdnjavo novo, ki naj od Soče do Vardara pa od Drave in do Jadrana pod svojo streho združi vse otroke majke Slave. — (Dvigne Domovino.) Ti pa bodi majka vsem, pravična in dobrotna!

Genij svobode: Junakom slava! Mir njihovim dušam! (Golgota zgine. Zadaj se vidi kraljevi prestol.) V osvobojeni domovini pa naj nikdar več ne vlada tuji duh in naj ne vznemirja vaših src demon nesloge!

Tuji duh: Kdo ve? Kdo ve? (Zgine.)

Demon nesloge: Da, da, kdo ve? Haha! (Zgine.)

Klic iz naroda (ki je obstopil prestol): Kralj, Osvoboditelj, narod te kliče na prestol!

Narod: Narod te kliče!

Kralj: Narod me kliče? (Se ozre.) Na prestol?

Klic iz naroda: Na prestol svobodni in ujedinjeni domovini!

Narod: Pridi kralj, pridi!

Kralj (stopi k prestolu): Zasijalo je nad nami zlato solnce sreče!

Tri sestre (prihajajo z darovi).

Domovina: Glej kralj, tri sestre te pozdravljajo!

Prva sestra (prinese kruh): Tukaj, kralj, po častitljivi, stari navadi, ti nudim najdragocenejši dar naše zemlje — kruh — v znak, da si vzrasel iz teh naših tal, da si preprosti sin preprostega naroda.

Druga sestra (prinaša na srebrni posodi sol): Slovanski običaj je, da spada h kruhu sol, ki naj tu pomeni modrost, s katero vodil si naš rod. Iz skale je domače! Ti pa si skalnik! Na Njem naj stoji trdno svetišče naše domovine!

Tretja sestra (prinaša trnjev-venec, prepleten z rdečimi rožami): V tem svetišču pa kraljuje naj ljubezen naša, ljubezen vsega naroda do tebe, kralj, in do domače zemlje. V znak tega podarim ti venec rdečih cvetk. Prepleten je s trnjem bolečin in tvojega trpljenja, o kralj, orošen s solzami vdov in sirot, povezan z zvestobo vsega naroda!

Kralj: Pozdravljene mi, sestre drage, svobodne pod svobodno streho. Ne pozdravljam vas kot kralj, kot oče vas pozdravljam, kot svojo milo, drago deco, ter ves narod blagoslavljam!

Smrt (je stopila izza prestola in položi kralju roko na ramo): Sedaj na pot! Končal si svoje delo!

Kralj (se zgrudi na prestol).

Narod (prestrašen klone): O, jao! Kralj je mrtev!

Smrt: Pred menoj je vsak enak, berač in kralj, bogat in ubog, star in mlad. — Človek, z menoj! (Zgine.)

Narod: Kralj je mrtev!

Domovina (stopi k prestolu, položi na kralja venec, ki ga je prinesla tretja sestra): Umrje človek, ali kralj nikdar!

(Med tiho godbo se spušča temni zastor. Zgodovina, osvetljena piše. Godba je prišla iz prvotne melodije v državno himno. Takoj, ko prične himna, pade počasi glavni zastor. Med odmorom igra godba državno himno naprej tako, da izpolni ves odmor. Proti koncu himne se dvigne glavni zastor in prične

druga slika:

Zgodovina (sedi na starem prostoru, okrog nje rojenice).

(Temni zastor je odstranjen, da se vidi prestol, na katerem sedi mladi kralj, okrog katerega je zbran narod v pestrih nošah. Na kralja uprta stoji zraven prestola domovina, v beli obleki, s krono na glavi.)

Kralj: Končano je zdaj slavlje! Počastili smo spomin pokojnega očeta. Sin njegov zasedel je njegovo mesto!

Narod: Pozdravljen, kralj!

Kralj: Da, kralj in brat, recite!

Narod: Pozdravljen, kralj in brat!

Domovina: Kako sem srečna, draga deca moja! Kakor mati sem, ki je prestala porodne bolečine in vidi pred seboj to, kar ji dala je ljubezen. Domovina je dobila gospodarja...

Vojak: Ki z nami šel je skozi bojni grom in v strelskih jarkih z nami je prebival.

„Jugoslavija je pozitivno delo jugoslovanskega naroda“

Izjava kralja dopisniku agenture Reuter (10. marca 1931.)

»V teh dveh letih sta smer in metode napornega dela ustvarile pozitivne činjenice v našem nacionalnem in državnem razvoju. Te se vidijo jasno in one so definitivne.

»Iz onega nereda in nevarne zmešanosti v našem narodnem in javnem življenju se je moralo čim preje priti do pomirjenja vsled strankarske borbe povzročene plemenske razdraženosti in ureditve razmer v državi sploh. To je bila prva naloga novega režima.

»Z zavestjo medplemenske enakosti in zaupanja je prišel trenutek, da se naš nacionalni problem edinstva pravilno postavi in odločno reši.

»Zakon z dne 3. oktobra 1929 o novem imenu kraljevine in upravni razdelitvi države na banovine, je dal definitivno rešitev problema in je historično označil vstop v novo dobo narodnega življenja. Naša tri zdrava plemena so dobila vse pogoje za razvoj v močno nedeljivo jugoslovansko nacijo. Krepko zedinjeni moremo zasigurati mir in sebi svobodo.

»Z zadovoljstvom morem reči, da je vse to narod razumel in navdušeno pozdravil s celo vrsto iskrenih in spontanih manifestacij. Tako se je širom vse Jugoslavije na dan 6. septembra p. l. globoko občutila in pojmila zelo ganljiva zamena slavnih srbskih polkovnih zastav z novimi jugoslovanskimi. Pa tudi naš nedavni odhod v Zagreb je dal priliko, da se tudi tu vidi in odločno potrdi isto čustvovanje in rodoljubje, da bo vsakomur jasno, da so Hrvati z ljubeznijo zvesti in srcem vdani svojemu kralju in Jugoslaviji, ker tudi oni ono dvoje ne razdvajajo. Trditi nasprotno, pomeni zlohotno in neprijateljsko žaliti ves narod v njegovih najsvetejših čuvstvih, pomeni izklevetati iskrenost njegovega rodoljubnega srca.

»Ali tudi to se žalibog godi. Celo gotovi ugledni organi tujega javnega mnenja popuščajo z lahkoto pred zlemi namerami in potvarjanjem činjenic. Kakor, da bi bilo potrebno, da se potemni zdrava razsoja o dogodkih. To je brez dvoma slaba služba mednarodnemu pomirjenju in organizaciji mira. Mora se priznati, da je to posel ali brezvestnih ljudi, ki iz osebnih razlogov dopuščajo težek greh napram svojemu narodu, kateremu bi morali služiti, ali pa nepovabljenih svetovalcev, ki dajejo sumljive nasvete narodu, ki jih v svojem gostoljubju včasih trpi celo v svoji hiši.

»Vse to nas ne bo niti za trenutek pokolebalo niti spravilo z zdrave poti. Jugoslavija je danes pozitivno delo jugoslovanskega naroda. Ona gre krepko naprej. Nepovabljeni svetovalci in nezahtevani nasveti nam niso potrebni.

»Kar pa se tiče stališča kraljevine Jugoslavije do sosedov morem ponoviti: Jugoslavija želi mir in njena zunanja politika je v službi mednarodnega miru. Kot balkanska država pa tudi po svoji tradicionalni politiki želimo zlasti danes mir na svobodnem balkanu in to zavoljo organiziranja njegove svobode in napredka. Nihče ne želi bolj iskreno kakor mi miren razvoj, popolno neodvisnost in integriteto našega najmlajšega soseda Albanije. To niso samo naše želje, temveč to je naša popolnoma odločna politika varnosti in miru.

»Naše glavne skrbi veljajo socijalnemu in gospodarskemu napredku našega naroda. V tem je za nas manj težkoč in nevarnosti, ko za mnoge druge; vendar pa so vprašanja resna in je treba pripraviti v pravem času njih rešitev. Odmevi svetovne gospodarske krize prodirajo tudi do nas. Moja vlada dela vse, da te nadloge premaga. Naš optimizem je v tem pogledu popolnoma jasen in očividna prosperiteta naše kraljevine mu daje prav.«

Kralj v uniformi komandanta romunskega 9. lovskega polka, ki nosi Njegovo ime

Kraljevske besede

SVOJIM OFICIRJEM

Na večerji na vrtu novega dvora v Beogradu dne 6. septembra 1930 ob priliki izročitve jugoslovanskih polkovnih zastav.

»Gospodje oficirji!

Izročajoč danes Moji dični vojski nova znamenja vojaške časti in slave, so veljale Moje misli vam, Moji dragi sodelavci na polju časti in obrambe domovine.

»Prepričan sem, da boste, gg. oficirji, razumeli vso veličino današnjega vzvišenega in svetega dne, ko stopijo vsi Moji polki pod okrilje jugoslovanske vojne zastave. Z narodnim ponosom na najvišjo vojaško slavo naših starih zastav boste vi, vrli voditelji moje dične vojske, razumeli svojo viteško oficirsko dolžnost do kralja in očetnjave.

»Ponesite naše nove zastave po poti slave in veličine naše mile in lepe domovine, ponesite jih po poti časti in viteštva, ki so jo z zmagami označili naši nesmrtni junaki, po poti, po kateri ste šli in ki jo poznate v ponos Vašega kralja.

»Pozivljam vas, gg. oficirji, da boste s sveto jugoslovansko zastavo na polju časti in obrambe očetnjave prvi med prvimi, vedno navdahnjeni od poziva pesniške duše našega naroda:

»Naprej zastava slave!

Vrhovni komandant, Vaš kralj, bo kakor do sedaj prvi zastavonoša naše jugoslovanske zastave, vi pa, dragi oficirji, za menoj! Živeli!«

*

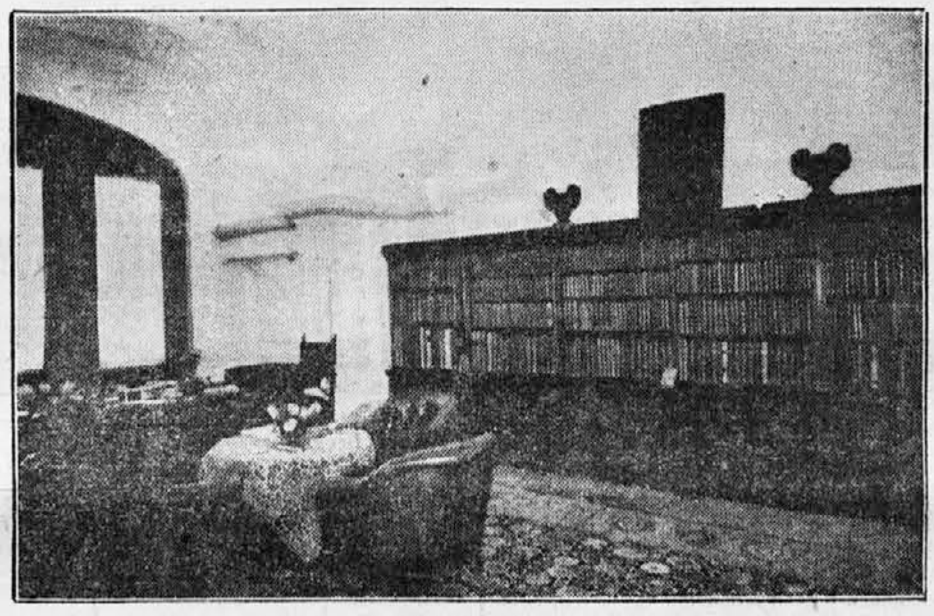

ovi oda Nj. Vel. kralj: na Dedinju

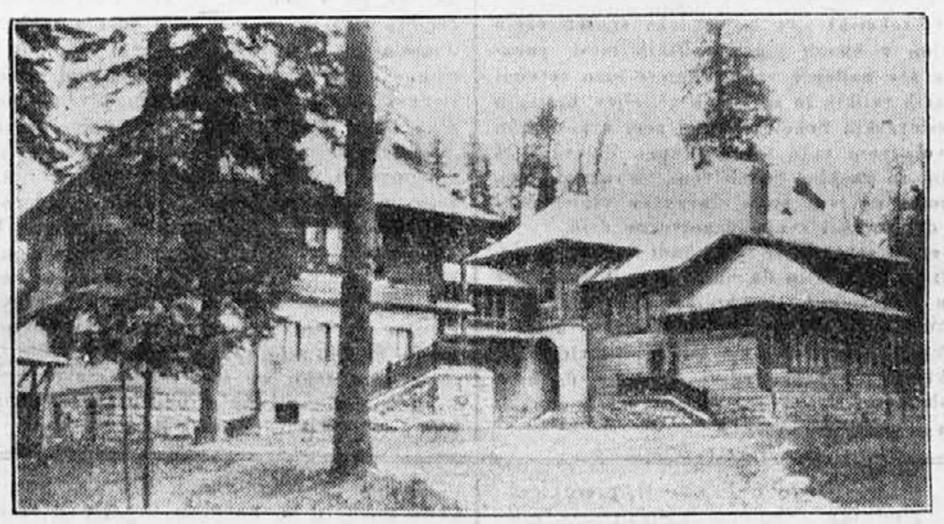

Dvorec v Topoli

»MIR JE PRVO.«

Izjava dopisniku »Le petit Parisien«.

»Jugoslavija, in jaz morem govoriti v njenem imenu, je prežeta od dvojne volje: od volje za mir in volje za napredek. Mi želimo mir z vsemi svojimi sosedi in brez vsake skrite misli in hočemo, da z vsakim dnem vedno bolj zboljšujemo svoje mednarodne odnošaje.

Kar se tiče notranjega napredka, mi ta napredek želimo s prav toliko voljo, kakor zunanji mir in delamo samo na to. Ali ste videli Beograd in njegov sijajni napredek. Čez Donavo in Savo bodo postavljeni mostovi. Močvirje bo izsušeno, pristanišče urejeno. Naša prestolnica, ki je bila nekoč siromašna turška stena, a leta 1918. samo kup razvalin, zopet diha zdravja in predstavlja simbol našega poleta k napredku, ki nam daje pobudo, da uredimo deželo ter je simbol energije dela, od katere je prežeto vse naše prebivalstvo...«

ZAGREBČANOM IN KMETOM
(25. januarja 1931.)

»Dragi moji Zagrebčani!

Kraljica in jaz sva globoko ganjena od navdušenega sprejema v našem dragem Zagrebu, ki od nekdaj goji svetle hrvaške tradicije in veliko jugoslovansko idejo.

»Ti topli in prisrčni pozdravi potrjujejo mojo neomajno vero, da je Zagreb krepko s svojim kraljem in da mu zvesto sledi k veliki bodočnosti naše kraljevine Jugoslavije.

»Živeli Moji dragi Zagrebčani!«

—o—

Zagrebškemu županu dr. Srkulju pa je dejal Nj. Vel. kralj o priliki avdijence mestnega zastopa dne 28. januarja to-le:

»Želim tudi pri tej priliki, g. župan in gospoda, da izrazim v imenu kraljice in svojem svoje veselje, da se tako ugodno in prijetno počutiva med vami, med našimi dragimi Zagrebčani. Naša srčna želja je bila, da čim pogosteje bivamo v vaši sredi. Zahvaljujem se vam, da je sedaj omogočeno, da morem v bodoče pogosteje priti sem in ostajati dalje in iz tega našega zgodovinskega in slavnega mesta voditi tekoče posle.

»Razvoj in napredek Zagreba za teh par let vzbuja občudovanje in naš ponos. Mestni zastopniki naj i nadalje z vsemi silami delajo v tem pravcu s prepričanjem, da jih bo Moja največja pažnja spremljala pri tem poslu in jim pomagala.«

Klic iz naroda: Je v svetu širnem, ki nas ni poznal, o raji v tujem robstvu pravil in prepričeval, da je naš narod, razdejan na vse vetrove, ene majke sin in ene zemlje sad!

Zgodovina: Vse to sem jaz že zapisala!

Vojak: Rodovi pozni bodo o tem brali in bolj kot mi cenili ta dejanja.

Kralj: Še enkrat, hvala vam predrage sestre, mili bratje! Praznik je! Poveselite se, jaz grem na delo. Kdorkoli izmed vas bi kaj potreboval, le brez skrbi potrka naj na moja vrata. (Odide z Domovino, ki se upira nanj.)

Narod: Zdravo, kralj!

Tuji duh (prihuljeno pride, zaničljivo): Zdravo kralj! (Ljudstvu.) Le vsega tega ne verujte, kar vam je natvezel. Res, lepa in bogata je vaša zemlja, vaša domovina, kakor ji pravite. Toda, če bi vi videli dežele druge! Zijali bi in se čudili temu, kar je tam! Bogastvo in veselje! Pravica in svoboda druga, kot je to, kar tukaj imenujete pravico! Za hlapca bi tam raje služil vsak, kakor da je tukaj gospodar, gospodar podrte bajte, par živinčet in ovac! — S tem trudom bi bil zunaj v svetu cel magnat!

Klici iz naroda: Kaj govoriš? — Proč ž njim! — Natolcuje! — Ščuva!

Tuji duh: Nič ne natolcujem! Nič ne ščuvam! Samo oči bi vam odprl rad in vam pokazal, da taka domovina, kakor jo slavite vi, ni vredna ne besede, kaj šele dejanj!

Vojak (stopi predenj) Ni vredna? Tisoči in tisoči so umrli za njo. S krvjo osvobojena in ujedinjena! Ti, lopov, praviš, da ni vredna? Zgubi se!

Demon nesloge (se je priplazil že prej): O, vredna je, vredna, ali le za nekatere. Za one, ki tišče se blizu tja h prestolu in ki imajo nos za polne jasli in za zvrhana korita. Revež pa je revež! Odgrizni kaj od blagra domovine, če si lačen, le odgrizni! Dajati moraš ji in plačevati davke! In kdo največ? Ni to spet revež, mali mož?

(Skupina naroda se je razdelila v dve skupini.)

Prva skupina: Ni res!

Druga skupina: Prav ima!

Prva skupina: Ven ž njim!

Druga skupina: Naj nas pouči! Neuki smo!

Prva skupina: Učite se doma! Ne nasedajte jima!

Druga skupina: Nič ne nasedamo! Vi nasedate, vi!

Prva skupina: Komu? Komu?

Druga skupina: Njim!

Prva skupina: Kaj? Kaj? (Proti njim.)

Druga skupina: Da, da! Neumni ste!

Prva skupina: Kaj, mi neumni? (Velik nemir in prerivanje.)

Tuji duh (stoji z Demonom nesloge čisto spredaj): Imenitno se je posrečilo!

Demon nesloge: Dobro sem jo pogodil!

Tuji duh: Ne pozabi, da sem ti pomagal!

Demon nesloge: Vem, vem! Iskrena hvala! Le počakaj in videl boš, kaj bo iz tega! V kosce pojde domovina!

Tuji duh: Na vsak način jaz kaj dobim od tega!

Demon nesloge: Brezdvomno! (Vse to sta govorila med tem, ko se preriva in krega narod naprej.)

Druga skupina: Ogoljufani smo! Prevarani!

Prva skupina: Naščuvani! (Zunaj par strelov iz samokresa.)

Druga skupina: Čujte

Druga skupina: Čujte! Čujte!

Demon nesloge: Pšenica gre v klasje!

Domovina (prihiti preplašena): Kralj! Kralj! Pomagaj, kralj!

Kralj (naglo vstopi, pogleda okrog sebe in poveljuje): Mirno! (Vse utihne.) Ali je to sad svobode? Vzamem vam sedaj besedo, ker vem, da je opasno, dajati deci v roko plamenico, da si kam posveti ž njo. Lahko zažge svoj rodni dom! Sam bom gospodaril svoji in pa vaši hiši tako dolgo, da se spolnijo besede, dane kralju, ki že sanja večni sen. Kako si rekla sestra? (Ponovi.) »V svetišču pa kraljuje naj ljubezen naša, ljubezen vsega naroda do tebe kralj in do domače zemlje.« — Kralj ne umre in beseda dana? — Kdo hoče biti janičar? (Premor.)

Prva skupina: Kralj, mi ne?

Kralj (drugi skupini): In vi? Vi hočete biti izdajice?

Druga skupina: Izdajice?... Ne!... Odpusti, kralj!

Kralj: Odpuščam vam, ker je vas premamil Tuji duh in zapeljal Demon nesloge. In rečem vam: Če vas ne druži ljubezen do kralja in do domovine, naj vas druži vsaj globoko spoštovanje do junakov, ki so dali svojo kri za vas in za me, za skupni dom in srečo naše dece... — (Stemni se. Vidi se Golgota. Vsi poklekneja. Vse je tiho. Golgota zgine.)

Vsi: Odpusti, kralj! Odpusti nam ta greh! (Spet je svetlo.)

Kralj: Vstanite! Narod naj stoji in pazno bdi, dela in se v slogi veseli, če naj bo srečen.

Tri sestre (pristopijo h kralju): Na vseh je nekaj krivde, kralj! Odvzemi jo od nas!

Kralj: Odpuščeno je in krivda je odvzeta! (Domovini.) Pridi majka in objemi jih, vse tri! S krivdo zbrišimo obenem troimenski naslov naše domovine. Ena je, kakor smo vsi eni! In kraljevina Jugoslavija naj bo naš skupni, krasni dom!

„Tudi jaz sem Sokol..."

Izjava Nj. Vel. kralja Aleksandra delegaciji JSS dne 20. julija 1928.

Dne 20. julija leta 1928. se je zglasila sokolska delegacija, v kateri so bili starosta JSS brat Engelbert Gangl, namestnik staroste sokolske župe »Kraljevič Marko« v Skoplju brat dr. Vladimir Zagorski, načelnik iste župe brat Dragutin Kubiček, prosvetar zagrebške sokolske župe br. Dušan Bogunović in prosvetar beograjske sokolske župe br. dr. Milorad Dragić, pri Nj. Vel. kralju Aleksandru, ki jo je sprejel točno ob 17. v svojem kabinetu. Kralja je pozdravil v imenu JSS starosta br. Gangl, ki je predstavil Nj. Vel. kralju odposlance in mu kratko pojasnil svrho avdijence, t. j. prireditev VI. pokrajinskega sokolskega zleta v Skoplju in pohod na Kosovo polje v dneh od 5. do 9. septembra 1928. Obenem je br. starosta prosil Nj. Vel. kralja, da osebno prisostvuje tem sokolskim in narodnim svečanostim na jugu naše domovine. Izročil je obenem kralju spored slavnostnih dni.

Nj. Vel. kralj je zelo pazljivo poslušal pojasnila brata staroste o tem sokolskem zletu, v proslavo 10letnice osvobojenja in zjedinjenja na zgodovinskih tleh Kosovega polja. Kralj se je nato razgovarjal z vsakim članom sokolske delegacije, zanimajoč se za razvoj Sokolstva v celi državi.

Pri slovesu je kralj obljubil, da se bo po možnosti osebno udeležil teh velikih sokolskih svečanosti, obenem pa bo storil vse, da bo imel ta velepomembni sokolski zlet popoln uspeh.

Ob tej priliki je kralj ob slovesu podal roko starosti bratu Ganglu z besedami: »Tudi Jaz sem Sokol...«

Ni torej čudno, da je sokolska delegacija sprejela to pomembno izjavo Nj. Vel. kralja Aleksandra z vidnim veseljem in zadovoljstvom. Našemu kralju je bilo Sokolstvo že od nekdaj pri srcu, že kot mlad deček in pozneje kot prestolonaslednik se je udeleževal skoro vseh sokolskih prireditev, ki so se vršile v Beogradu.

V predvojnem Beogradu je imelo Sokolstvo skoraj zavidljivo stališče. Ko so leta 1912. zagrebški akademiki posetili Beograd, jim je beograjski Sokol priredil javno telovadbo na Kalimegdanu, kateri je prisostvoval tedanji prestolonaslednik Aleksander. Ko se je pojavil na telovadišču, so mu prirejali Sokoli in mladina vihar ne ovacije, ker so videli v Njem bodočega kralja Velike zedinjene Jugoslavije. Omladina je bila posebno navdušena, ko je videla prestolonaslednika Aleksandra med Sokoli, saj je komaj želela, da bi ji vladal Kralj-Sokol.

Kdaj bo Karadjordjeva zvezda svobode zasijala tudi na nebu zasužnjenih Jugoslovanov? Kdaj bo mogel Kralj-Sokol izpregovoriti zedinjenemu narodu? take misli so rojile takrat zagrebškim akademikom.

Pričela se je javna telovadba. Nj. Visočanstvo prestolonaslednik Aleksander je bil oblečen v uniformo gardnega oficirja. Nj. Veličanstvo je z največjim zanimanjem sledil poteku javne telovadbe in s ploskanjem izražal zadovoljstvo nad lepo izvedenimi vajami.

Avstrijska diplomacija v Beogradu je z velikim nezadovoljstvom spremljala to zanimanje Nj. Visočanstva za Sokolstvo. Ta diplomacija je dobro vedela za cilje Sokolstva in je zato takratni avstro-ogrski poslanik v Beogradu Ugron takoj obvestil dunajsko vlado o tem obisku Nj. Visočanstva pri javni telovadbi beograjskega Sokola. Še več, poslanik Ugron je posetil predsednika srbske vlade ministra dr. Milovanovića in mu izrekel začudenje, da je Nj. Visočanstvo prestolonaslednik prisostvovalo javni telovadbi na kateri nastopajo tudi Sokoli iz Avstrije. Ministrski predsednik dr. Milovanović mu je odgovoril: »V ostalem se prisotnost prestolonaslednika Aleksandra ne more smatrati kot demonstracija napram Vam, kajti on se v največji meri zanima za Sokolstvo in zelo pogostokrat prisostvuje njegovim javnim telovadbam.«

To, kar je bilo nekdaj samo sen in želja mladine in vseh Sokolov, je danes resnica. Kralj-Sokol stoji na čelu države, ki je ustvaril veliko zjedinjeno in pravo Sokolstvo. Njegov najstarejši sin prestolonaslednik Peter je starosta jugoslovanskega Sokolstva. Mladini danes ni potrebno, da šepetajoče govori o posetih Nj. Vel. kralja pri sokolskih javnih nastopih. Kralj-Sokol je spregovoril svojim Sokolom, njegove kraljevske besede je poslušalo na tisoče in tisoče Sokolov, navduševali so se nad njegovimi besedami in kraljevska sokolska zastava se danes ponosno vije na čelu zmagovitega Sokolstva.

Kako visoko ceni delo Sokolstva Nj. Vel. kralj Aleksander, nam pričajo neštevilni sokolski prapori, ki jih je podaril posameznim sokolskim društvom širom naše domovine. Najvišje priznanje pa je dobilo jugoslovansko Sokolstvo na I. jugoslovanskem vsesokolskem zletu v Ljubljani leta 1922., katerega se je udeležil osebno Nj. Vel. kralj Aleksander. Kdo se ne spominja onih prekrasnih avgustovih dni, ko se je mudil Sokol-Kralj med svojimi Sokoli.

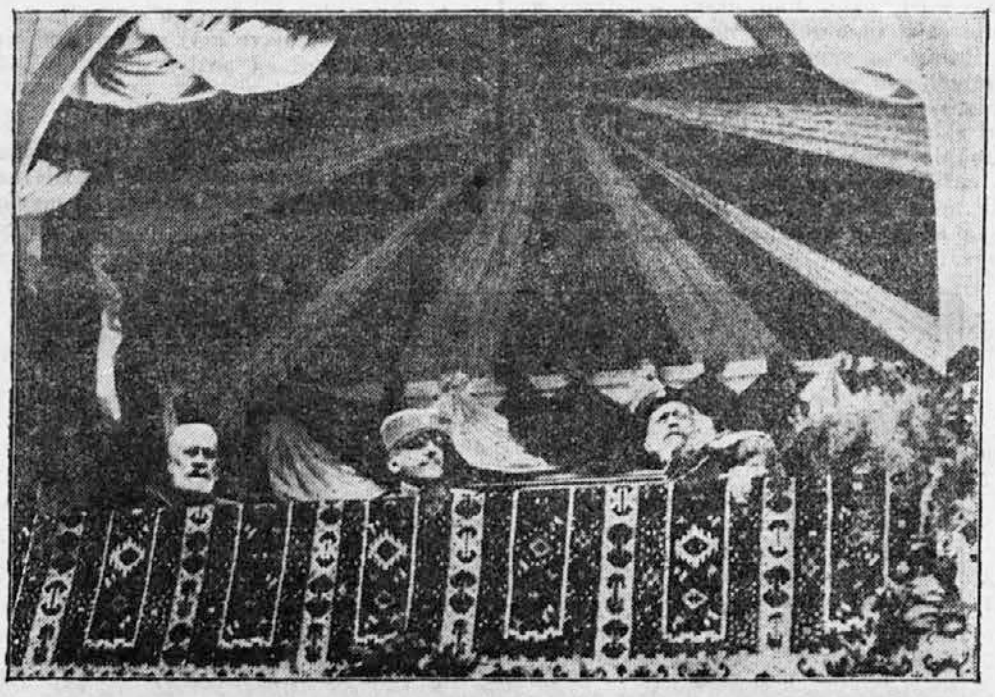

Kralj na vsesokolskem zletu v Beogradu
Na kraljevi levi strani I. podstarosta br. Gangl, na desni pok. gen. Hadžić.

Sokolska srca so prikipevala navdušenja po drugi javni telovadbi, ko je starosta br. dr. Vladimir Ravnihar prečital poslanico Nj. Vel. kralja Aleksandra jugoslovanskemu Sokolstvu, te-le vsebine:

Zdravo Sokoli!

Prvi sokolski zlet — na tako sijajen način prirejen v biseru jugoslovanskih mest, pokazal je vse najlepše vrline, katere smo sprejeli od naših velikih in zaslužnih učiteljev, bratskih čeških in slovaških Sokolov. Videl sem s posebnim zadovoljstvom vaše tesno skupno delovanje s češkim in ruskim Sokolstvom ter pričakujem, da boste na tem polju slovanske vzajemnosti tudi dalje vršili svoje blagotvorno delo.

Uverjen sem, da si boste tudi nadalje pridobivali na ugledu in da boste krepili dosedanje zveze s sorodnimi organizacijami dosedanjih zavezniških in prijateljskih narodov — katerih odlične predstavnike smo bili srečni videti ob priliki zleta v naši sredini. Pokažite, da hoče jugoslovanski narod biti stalen činitelj mednarodnega miru in napredka.

Našo moralno moč so pokazali z enakim uspehom Sokoli in Sokolice, dijaštvo in predstavitelji naše s slavo ovenčane vojske.

Sokoli, bodite tudi v bodoče vsemu našemu narodu in za zgled duševnega edinstva in raznesite s tega zleta — ob Savi in Dravi — ob Tisi in Moravi — proti Timoku in Vardarju, proti Bosni, Neretu in Zeti, prav do sinjega morja ljubezen do vsakega brata in vsake sestre, recite jim, da ste tesno združeni, videli le eno lice, čutili vsi z istim srcem kot otroci iste matere — naše velike domovine.

Na tem temelju edinstva in Sokolstva se bo razvijal nadaljni napredek narodnih in državnih sil. Za vse to sprejmite Mojo kraljevsko zahvalo za vašo izkazano vdanost sokolskim in narodnim idealom.

Zdravo! **Aleksander.**

Ves ogromni prostor je zaoril v orkanu navdušenja in vzklikanja.

Da bi se tehnično delovanje v Sokolstvu znatno dvignilo, predvsem pri tekmah, je leta 1925. poklonil Jugoslovanskemu Sokolskemu Savezu prehodno darilo — krasen meč, nazvan Aleksandrov meč. Ta meč se izroča pri medzletnih tekmah najboljši vrsti v višjem oddelku. Dragoceno kraljevo darilo si je priborila leta 1925. na prvih medzletnih tekmah vrsta Ljubljanskega Sokola-matica. Nj. Vel. je meč izročilo zmagoviti tekmovalni vrsti osebno v Beogradu 16. aprila 1926. Kraljev meč si je vrsta Ljubljanskega Sokola ponovno priborila na vsesokolskem zletu v Beogradu leta 1930.

Največje priznanje za uspešno delovanje Sokolstva, pa je pokazal Nj. Vel. kralj dan 5. decembra 1929., z ustanovitvijo Sokola kraljevine Jugoslavije. Z zakonom o telesni vzgoji je bila ustanovljena viteška organizacija pod starostovanjem kraljevega prvorojenca prestolonaslednika Petra. Vse Sokolstvo je z največjim navdušenjem in zadoščenjem sprejelo vest o novoustanovljeni viteški sokolski organizaciji. Prejšnje ne vedno najboljše razmere v raznih sokolskih savezih so prenehale. Sokolstvo brez razlike se je zjedinilo v novo močno jugoslovansko sokolsko falango. Delovanje se je po celi naši domovini oživelo in okrepilo, sokolska društva in čete so pognala iz tal v novo življenje. Število sokolskih pripadnikov se je znatno zvišalo, tako, da šteje danes Savez Sokola kraljevine Jugoslavije približno 150.000 pripadnikov v 1000 društvih in četah.

Po reorganizaciji Sokolstva se je vršil lansko leto I. vsesokolski zlet v Beogradu, pod pokroviteljstvom Kralja-Sokola, Nj. Vel. kralja Aleksandra. Na zgodovinski Vidovdan je Nj. Vel. kralj v znak svojega spoštovanja in priznanja Sokolstvu pri javni telovadbi, med nepopisnimi ovacijami slovanskega Sokolstva in naroda izročil Savezu SKJ krasen sokolski prapor z besedami:

Sokoli, Sokolice!

Od Sokola kraljevine Jugoslavije, ki je bil nedavno osnovan pod starešinstvom mojega prvorojenega sina prestolonaslednika Petra, pričakujem, da bo zdrav vzgojitelj mladine, pobornik bratstva in ljubezni, zaščitnik velike jugoslovanske misli in nositelj viteškega in nacijonalnega duha.

Pri vseh svojih članih naj razvija in krepi plamen rodoljubja in plemenitega navdušenja ter naj postane šola državljanskih vrlin. Obenem naj tvori vez z veliko vseslovansko sokolsko zajednico.

V znak svoje vladarske pozornosti napram tem velikim nalogam in njihovi stvaritvi poklanjam Sokolu kraljevine Jugoslavije ta prapor in ga razvijam z željo, da bi vsekdar ponosno vihral v čast in slavo kralja in domovine.

V tem znamenju, Sokoli in Sokolice, krepite svoje mišice, oplemenjujte svoje duše, oborožite s sokolskimi vrlinami svoja srca in ne pozabite, da se morate na vaš sijajni polet in za vaše odlike zahvaliti veliki zjedinjeni Jugoslaviji, da ji pripadate z vsem svojim čutenjem in z vsemi svojimi deli, da živite samo za Jugoslavijo in za jugoslovansko idejo. Njene so vaše mišice, vaša srca, njene naj bodo vaše radosti in ideali, vsa vaša stremljenja in vsi vaši napori. To zahtevajo od vas vaše sokolske tradicije, to je sporočilo onim, ki so padli za veličino domovine.

To vam je moj kraljevski pozdrav. Zdravo!

Zavedajoč se pomembnih kraljevskih besed bo jugoslovansko Sokolstvo ostalo večno zvesto svojemu sokolskemu vladarju in bo vedno pripravljeno za obrambo domovine.

Ob 10letnem jubileju modrega vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra jugoslovansko Sokolstvo izraža svojemu vladarju neomajno zvestobo in vdanost ter kliče:

Zdravo prvi Sokol Nj. Vel. kralj Aleksander!

Zdravo starosta SKJ prestolonaslednik Peter!

Zdravo vzvišeni sokolski kraljevski dom Karadjordjevićev!

Kralj omladini

Ob priliki manifestacij na Markovem trgu v Zagrebu dne 31. januarja 1931.

»Naj vam bo hvala na tej lepi manifestaciji vaše ljubezni do Mene in Moje hiše.

»Na ta stari in zgodovinski trg, ki je priča tolikih velikih in pomembnih dogodkov iz naše nacijonalne preteklosti, ste prišli, vi omladina, naš up, da tako mogočno izrazite svojemu kralju, in po njem tudi vsej Jugoslaviji vaša čustva zvestobe in vdanosti.

»Tudi jaz želim, da vam s tega mesta potrdim Mojo neomajno vero v veliko bodočnost naše domovine.

»Danes, ko med kraljem in narodom ni posrednikov, ker sem jih jaz odstavil, zato ker so sejali mržnjo in ubijali vero ter se s tem pregrešili proti največjim narodnim interesom, danes morem jaz z vero v Boga in poln zaupanja v imenu vse naše Jugoslavije izjaviti vsem in vsakomur, prijateljem in neprijateljem, da smo eno in da smo odločeni do konca braniti edinsto in svobodo našega naroda. Naj se nihče ne prevari, da bi posumil v te Moje besede.

»Živeli omladinci!«

Iz življenja kralja Aleksandra

Pod snežnim Lovčenom, v junaški Črni gori je bil dne 17. decembra 1888. l. rojen kot drugi sin blagopokojnega kralja Petra in črnogorske kneginje Zorke, kralj Aleksander. »Glas Črnogorca« z dne 11. (24.) decembra 1888 je javil to veselo vest tako-le:

»Cetinje, 8. julija. — V sredo, dne deljo, dne 4. (17.) deecmbra, takoj po 8. uri zjutraj so počile male puške po Cetinju in hitro se je raznesla vest, da je ta hip Njena Svetlost kneginja Zorka P. Karadjordjevića rodila sina. Kakor svetla porodnica, tako tudi novorojeni kneževič sta, hvala Bogu, čisto zdrava.«

Sedem mesecev nato je bil krst v Manastirski cerkvi. »Glas Crnogorca« z dne 9. (22.) julija 1889 piše:

»Cetinje, 8. juliaj. — V sredo, dne 4. (17.) julija je bil krščen drugorojenec Njih Svetlosti kneza Petra A. Karadjordjevića in kneginje Zorke. Pri tem svetem činu je blagovolil Njegovo Imperatorsko Veličanstvo car Aleksander III. sprejeti kumstvo. Njegovo Carsko Veličanstvo je blagovolil imenovati kot svojega namestnika svojega ministra g. K. M. Argiropula.

Po ruski šegi je bila pri sv. krstu kumica Njena Svetlost kneginja Stana. Sv. krst se je izvršil v prisotnosti Njihovih Visočanstev kneza in kneginje, Njegove Svetlosti prestolonaslednika, Njenega Visočanstva kneginje Darinke in kneginjice Olge Danilove in vseh članov črnogorskega vladar. doma, gospodov ministrov in veledostojnikov ter lepega števila cetinjskega meščanstva. Sv. krst je izvršil visokoprečastiti mitropolit Mitrofan ob asistenci cetinjskega duhovništva. Pri obredu je odgovarjalo naše pevsko društvo. Dete je krščeno na ime Aleksander.

Poživi, dragi Bog, krščeno dete zdravo, srečno in častito na mnogaja leta, da bo verna slika Svojih Svetlih Roditeljev in slavnih Njegovih prednikov. Amen!«

—o—

Ko je bil mladi kneževič še majhen, so ga vsi imenovali Sandro. Že zgodaj se je mladi Sandro naučil od svoje guvernante pisati in posebno rad je čital zgodovino »Očeta Srbije«, velikega Karadjordja. Iz te knjige je črpal svojo prvo ljubezen do domovine in ta mu je dala pobudo, da je sanjal o tem, kako bi dovršil delo velikega Karadjordja. Knjigo je okrasil s svojimi slikami. Narisal je slavni črešnjev top, s katerim je streljal njegov ded, in na straneh knjige si je izpisal vse soborce velikega Karadjordja. V Cetinju je tudi čital »Gorski venac« Petrovića Njegoša ter se ga naučil na pamet. Ravno tako pa je že tedaj pridno prebiral srbske junaške pesmi.. Vsa mladost kneževiča Aleksandra je bila v znaku nacijonalnega navdušenja.

Kmalu je zapustila kneževska rodbina Črno goro in se naselila v Ženevi, »mestu pribežališča«. Knez Peter je silno gledal na to, da bodo njegovi otroci čim bolje vzgojeni, da bo njih naobrazba tem popolnejša, a da tudi telesno ne bodo zaostali. Med učiteljicami kneževskih otrok je bila tudi gdč. Callier, ki še živi in ki se dobro spominja svojih bivših visokih učencev. Takole opisuje svoje spomine:

»Da, knežiča in kneginja Zorka so bili moji učenci. Danes je naš Sandro vaš kralj in mi smo vsi ponosni na to, da je bil v naši šoli. Jaz sem zlasti učila kneginjo Jeleno, živahno in bistro dete. Zlasti je ljubila glasbo. Knez Peter je bil skromen, pa tudi strog oče. Silno je gledal na to, da so otroci v šoli dobro napredovali. Mi učiteljice smo to znale in smo se trudile, da mu čim bolj ustrežemo. V tej naši šoli se je učil tudi vaš kralj. Enako skromno, kakor današnji otroci, je sedel v teh lesenih klopeh. Priznati pa moram, da se je naš mali Sandro ločil od svojih tovarišev s svojimi izrednimi sposobnostmi. Spominjam se njegovih bistrih velikih črnih oči in njegove izredne iznajdljivosti. Med svojimi tovariši je bil najbolj žilav in da vam rečem po pravici, **znal je komandirati.** V naših starih katalogih morete videti razliko v redih našega Sandra in v ocenah njegovih tovarišev.

Kralj Peter pa je tudi zelo skrbel za telesno vzgojo svojih otrok. V bližini ulice »F. Belo«, v kateri je stanovala rodbina Karadjordjevićev, je bila jahalna šola »Manége de Franchés«. Kneževiča sta jo redno obiskovala. Njun učitelj je bil eden prvih jahačev Ulrich de Boten. Kljub svoji visoki starosti se še dobro spominja mladih kneževičev. Večkrat je govoril: Na konjih so bili izvrstni kakor le redkokdaj kdo od mojih učencev. Ni mi bilo treba niti pokazati voltežiranja. To so se oni sami naučili, ne vem od koga, na splošno občudovanje nas vseh. V jahalnici ni bilo konja, katerega se ne bi upali zajahati. Bili so to dečki brez strahu. Samo vaš današnji kralj je bil, kakor sem mogel opazovati, v gotovih trenutkih mnogo bolj oprezen in hladnokrven, kakor moji starejši dijaki. Ovir se je lotil s polno zaupanja v samega sebe. Naš »Manége de Franché« ne obstoji več. Toda pri naših sportistih je še v dobrem spominu kot hiter in odličen jezdec mladi kneževič Sandro, sedanji vaš kralj. Prav tako se je izrazil s priznanjem o kraljeviču Aleksandru kot odličnem plavaču njegov učitelj François Demartin.

—o—

Iz Ženeve je odšel princ Aleksander v Petrograd in vstopil v »Paževski korpus«, ki je takrat slovel po svoji dobri vzgoji. Iz petrograjskih časov kraljeviča Aleksandra pripovedujejo ta pomenljiv dogodek:

Nekoč so obiskali nekako osem dni po umoru kralja Aleksandra Obrenovića vsi trije otroci kralja Petra stari ruski Sergijevski samostan, ki leži na obalah Finskega zaliva. Po običajnih obredih so jim pokazali menihi čudotvorne relikvije in bogate ikone, okrašene z dragocenim kamenjem. Princi so se mudili dolgo v samostanu, da je že skoraj postal mrak. Ko se je kneževič Aleksander sklonil nad neko iko-

Dva obiska našega vladarja v Mariboru

Spomini ob desetletnici vladanja.

Maribor, 14. avgusta.

Po odločitvi mirovne konference v Parizu, da pripade Maribor s svojim severnim zaledjem do reke Mure kraljevini Jugoslaviji, je kmalu napočila doba konsolidacije. V začetku leta 1920. ni bilo nikjer več opaziti sledov prejšnjih burnih vojnih in povojnih dni. Naglo so se ustanavljala nešteta narodna in patriotična društva, slovenske oblasti so brezhibno uradovale in naš živelj je zavzel v mestu tisti položaj, ki mu je pripadal. Skratka: Maribor je postal zares naš!

Razumljivo je tedaj, da je z nepopisnim navdušenjem sprejel obvestilo, da se bo dne 29. junija l. 1920. pripeljal prvič semkaj tedanji regent, Nj. Vel. prestolonaslednik Aleksander, naš današnji veliki kralj. Že nekaj dni pred prihodom je bilo vse na nogah. Treba je bilo urediti vse tako, da se bo najsevernejše jugoslovansko mesto dostojno poklonilo prvemu vladarju svoje krvi. Osnovani so bili razni odbori in alarmirano je bilo vse prebivalstvo. Dne 29. junija — bila je krasna solnčna poletna nedelja — so se že v prvih dopoldanskih urah pričele zgrinjati na Glavnem trgu ogromne množice mestnega, okoliškega in podeželskega ljudstva. Zastopana so bila korporativno nešteta društva, v dolgih vrstah je še po mostu in sedanjem Trgu kralja Petra na desnem bregu Drave bila razvrščena mladina osnovnih, srednjih ter strokovnih šol s svojim učiteljstvom, zadaj pa so stali tisoči občinstva. Z vseh hiš, tudi z drogov in slavolokov so vihrale neštete narodne zastave.

Krog 11·30 so topovski streli na Teznu najavili bližanje regentovega avtomobila in kmalu nato so ga mestni funkcijonarji pozdravili na mestni meji. Tako je stopil prvi jugoslovanski vladar na tla jugoslovanskega Maribora. Vsa njegova pot po ulicah in trgih je pričala, s kakšnim nepopisnim in zares iskrenim navdušenjem ga sprejema in pozdravlja sleherni državljan. Šolska mladina je vsa tla posula s cvetjem. Višek so ovacije Nj. Vel. regentu Aleksandru dosegle pač na Glavnem trgu. Vladar se je odpeljal z avtom po mestu, povsod enako viharno pozdravljan in odšel na to na mestni magistrat, kjer je sprejel poklonitev vseh krajevnih funkciojnarjev, zastopnikov društev, gospodarskih ustanov, tiska itd. Vsakomur je krepko stisnil roko in za vsakogar je imel dobro besedo. S tem, posebno pa še z intenzivnostjo, s katero se je zanimal za vsa nešteta javna vprašanja, si je na mah osvojil srca vseh brez izjeme.

Po sprejemu deputacij si je ogledal tudi stolnico, kjer se mu je poklonil tedanji lavantinski knez in škof g. dr. Napotnik, in nekaj drugih ustanov. Na to se je napotil v Narodni dom, kjer je bil v slavnostno okrašeni veliki dvorani prirejen velik banket, na katerega so bili povabljeni vsi višji predstavniki oblasti, avtonomnih korporacij, organizacij itd. Tu so bili spregovorjeni tudi udanostni govori, za katere se je Nj. Vel. regent osebno zahvalil. Ob prav takem navdušenju se je ob 15 uri odpeljal z dvornim vlakom z glavnega kolodvora iz Maribora. Mesto pa je ostalo še po odhodu vladarja v slavnostnem razpoloženju in se je popoldne in zvečer v velikem številu udeležilo ljudske veselice v tedanji kadetnici.

To je bil prvi obisk Nj. Vel. kralja Aleksandra v našem obmejnem Mariboru. Drugič mu je izkazal visoko čast o priliki Industrijsko-obrtne vzorčne razstave dne 28. avgusta l. 1923. Pripeljal se je ob 14. uri v spremstvu svojega strica Nj. Vis. kneza Arsena z avtomobilom iz Ljubljane. Njegov prihod je bil najavljen in zopet se je na ulicah zbral ves Maribor, da ga čim slovesnejše sprejme in pozdravi. Nj. Vel. kralj Aleksander se je ustavil šele pred vhodom v razstavo v Prešernovi ulici in je na to v spremstvu predsedstva razstavnega odbora čupana, visokih političnih funkcijonarjev in drugih odličnikov stopil na razstavišče. Tam si je ogledal vse paviljone in razstavne prostore, se zanimal za razne razstavljene predmete in obrtnike ter več stvari tudi kupil. V neki razstavni sobi je sedel v pleten naslanjač in ponudil navzočim lastnoročno cigarete iz svoje doze. V oddelku za vino je pokusil razne štajerske vinske vrste in je od tedaj postal stalni odjemalec naših pridelkov. Maribor je zapustil ob 16·35 in se z avtomobilom odpeljal nazaj proti Ljubljani.

Tako je slovenski in jugoslovanski Maribor obakrat z nepopisnim navdušenjem sprejel svojega velikega vladarja Nj. Vel kralja Aleksandra I. in z istim velikim in iskrenim navdušenjem se mu v duhu klanja tudi sedaj, ob desetletnici modrega vladanja v blagor naroda in domovine, neporušljive naše Jugoslavije!

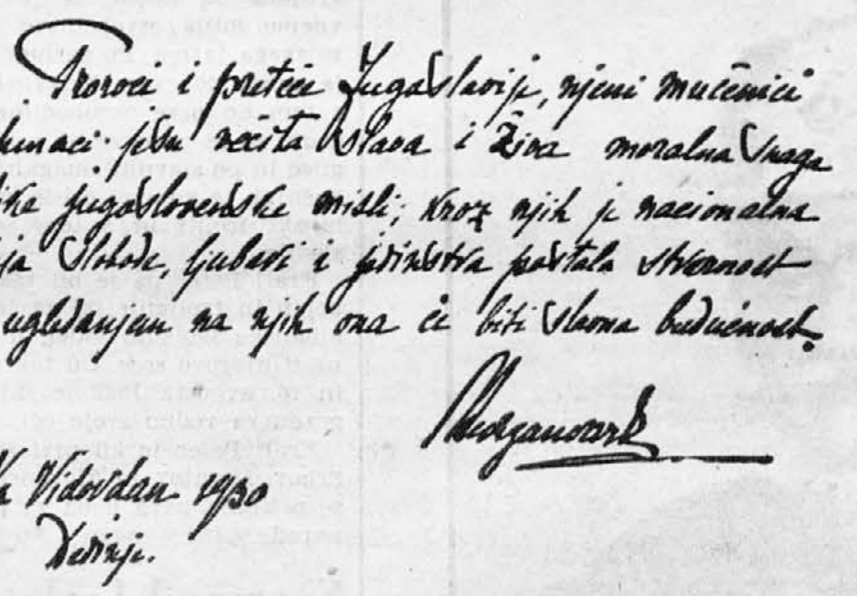
Proroci i preteče Jugoslavije, njeni mučenici i junaci jesu večita slava i živa moralna snaga velike jugoslovenske misli; kroz njih je nacionalna ideja Slobode, ljubavi i jedinstva postala stvarnost a ugledanjem na njih ona će biti slavna budućnost.

Aleksandar

Na Vidovdan 1930
Dedinje.

Uvodne besede Nj. Vel. kralja h knjigi dr. Novaka: Antologija jugoslovenske misli.

VIKTOR PIRNAT:

Jasnih lic smehlja se nam bodočnost . . .

(O vladarjevem jubileju.)

ŽEZLO, KRONA, STA SIMBOL VLADARJA. VEZ
ISKRENE LJUBAVI, KI Z NJIM DRUŽI NAROD,
VERNO SPAJA LJUDSTVO, VDANO MU VSEKDAR,
ENE MISLI, ISTIH CILJEV, SILNA VOLJA
LE JE, KI NE PLAŠI JO OSEBNA ŽRTEV,
AKO NARODU JE DOPRINESTI SREČO.

JASNIH LIC SMEHLJA SE NAM BODOČNOST NAŠA,
URNO KREŠE TRDI KREMEN DOM SVETAL.
GRADBENIKOV SILNI DUH NE ČUTI MEJE,
OSTRIH SKAL, GLOBIN, ČERI, ZANJ NI ZAPREK,
STRUMNO SMER ZAČRTANA NAS VODI V SPAS.
LE V EDINSTVU BRATSKEM NAŠA VSA JE SREČA,
A NJE POROK IN ČUVAR NJE NEOMAJEN,
VZOR, KI ZVESTOVDANO MU SLEDI VES NAROD,
IN POLAGA PRED PRESTOL MU SRČNE ŽELJE,
JUGOSLAVIJE JE VITEŠKI VLADAR,
ALEKSANDER, ZJEDINITELJ, PRVI.

Historičen manifest z dne 6. jan. 1928

Vsem Srbom, Hrvatom in Slovencem!

Najvišje narodne in državne koristi in njihova bodočnost Mi nalagajo dolžnost, da se kot vladar in kot sin te države obračam **neposredno na narod** in da mu odkrito in iskreno povem ono, kar mi v sedanjem trenutku **nalaga moja vest in moja ljubezen do domovine.**

Prišel je čas,

ko med narodom in kraljem ne more in ne sme biti več posredovalca.

Tekom tolikih prestanih naporov in tolike potrpežljivosti, ki sem jo pokazal v izvrševanju svojih visokih dolžnosti, je trgal Mojo dušo obupni klic naših narodnih množic, delavnih in rodoljubnih, toda tudi izmučenih, ki so, vodene po svojem naravnem in zdravem razsodku, že davno videle, da **ni moči več hoditi po potu, po katerem se je hodilo doslej.**

Moja pričakovanja, kakor tudi pričakovanja naroda, da prinese razvoj našega notranjega političnega življenja ureditev in konsolidacijo razmer v državi, se niso izpolnila. **Parlamentarno delo in vse naše** politično življenje dobivata **vedno bolj negativno obeležje.** Od tega imata narod in država za sedaj samo škodo. Vse koristne ustanove v naši državi, njihov napredek in razvoj vsega našega narodnega življenja so prišle s tem v nevarnost. Od takega nezdravega političnega stanja v državi ne trpi samo notranje življenje in napredek, temveč tudi ureditev in razvoj zunanjih odnošajev naše države kakor tudi okrepitev našega ugleda in kredita v inozemstvu.

Parlamentarizem, ki je ostal kot politično sredstvo po tradicijah Mojega nepozabnega očeta tudi **Moj ideal**, so začele zaslepljene politične strasti zlorabljati v taki meri, da je postal zapreka za vsako plodonosno delo v državi. Žalostni dogodki in razdori v narodni skupščini so omajali v narodu vero v koristnost te ustanove. Sporazumi, pa tudi najobičajnejši odnošaji med strankami in osebami, so postali absolutno nemogoči. Nikar da bi parlamentarizem razvijal in krepil duha narodnega in državnega edinstva, pričenja — tak, kakršen je — dovajati do duševnega razsula in narodnega razjedinjenja.

Sveta moja dolžnost je, da z vsemi sredstvi čuvam državno in narodno edinstvo, in odločen sem, da izpolnim to dolžnost brez kolebanja do konca.

Čuvati narodno edinstvo in državno celoto, to je najvišji smoter moje vladavine, a to mora biti tudi najvišji zakon za Mene in za vsakogar.

To Mi nalaga Moja odgovornost pred narodom in pred zgodovino, to Mi nalaga ljubezen do domovine in pieteta napram neštevilnim dragocenim žrtvam, ki so padle za ta ideal. Iskati zdravila za to zlo z dosedanjimi parlamentarnimi izpremembami vlade ali pa z novimi zakonodajnimi volitvami, bi pomenilo izgubljati dragoceni čas z brezuspešnmi poizkusi, zaradi katerih smo že izgubili nekoliko zadnjih let.

Iskati moramo novih metod dela ter pripravljati nova pota.

Prepričan sem, da bodo v tem resnem trenutku vsi Srbi, Hrvati in Slovenci razumeli to iskreno besedo svojega kralja in da Mi bodo najzvestejši pomočniki pri Mojih bodočih naporih, ki imajo edini smoter, da se v najkrajšem času doseže ostvaritev onih ustanov, one državne uprave in one državne ureditve, ki bo najbolj ustrezala splošnim narodnim potrebam in državnim koristim.

Zaradi tega sem odločil in odločam:

Ustava kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev z dne 28. junija 1921. se razveljavlja. Vsi državni zakoni ostanejo v veljavi, dokler se po potrebi z mojim ukazom ne ukinejo. Na isti način se bodo v bodoče ustvarjali tudi novi zakoni. Narodna skupščina, izvoljena dne 11. septembra 1927., se razpušča.

S tem, da sporočam to svojo odločitev svojemu narodu, naročam vsem oblastvom v državi, naj postopajo po njej, vsem in vsakomur pa zapovedujem, naj se ji pokoravajo.

V Beogradu, dne 6. januarja 1929.

Aleksander s. r.

Rex Jugoslaviae

(16. avgusta 1931.)

Jutri obhaja naš ljubljeni kralj Aleksander I., kralj Jugoslavije desetletnico vladanja naše kraljevine.

Ne iz dolžnosti, ampak iz ljubezni praznuje ves narod od Triglava do Bitolja današnji dan. Kakor je kralj naš, tako je naša Jugoslavija, v kateri nam je zajamčena naša svoboda in jezik, da smo Slovenci s Srbi in Hrvati enakopravni. Kralj je varuh jugoslovanstva, v katerem bivajo zjedinjeni Srbi, Hrvati in Slovenci.

Težki napori, borbe za svobodo, umik iz domovine, slavna zmaga, končno zjedinjenje, vse je utelešeno v osebi Njega, kateremu ponovno zagotavlja ves narod zvestobo in vdanost.

Ko so bile politične borbe bivših strank na višku, ogrožajoče naš obstoj, je vstal On, ki ljubi svoj narod, in z manifestom od 6. januarja 1929. izvršil pogumno in z močno roko na našem bolnem političnem življenju operacijo ter odstranil vse nezdrave sile, ki so ogrožale napredek naše kraljevine.

S svojim aktom od 3. oktobra je dal enotno ime naši kraljevini Jugoslavija, kateri je ljubeči kralj. Z budnim očesom pazi nad njeno streho. Vse svoje sile in moči, vso svojo modrost in ljubezen je založil za boljšo bodočnost in napredek naroda in države. Storil je zgodovinsko delo, ko je uravnal tok državnega življenja po novem potu, po katerem ga vodi že 2 leti, ki sta leti napredka in edinstva.

Zgodovinsko pomembni dan je 6. september 1930., ko je izročil svoji junaški vojski nove jugoslovanske prapore.

Slovenci smo bili dolga stoletja pod tujimi vladarji, zato nam je kralj naše krvi, nekaj kar globoko odgovarja našemu pojmovanju. On ki nas vodi k bratski ljubezni in slogi, prebije vsako leto med nami nekaj tednov, kolikor dopuščajo to državni posli.

Ob Njegovi desetletnici se bo v duhu zbral ves narod okoli njegovega prestola, **želeč vso** srečo Njemu in vsej dinastiji. Vroče molitve njegovih podanikov bodo hitele pred nebeški prestol, naj Ga Bog ohrani še dolga leta. **Vsemogočni naj krije s svojo roko Njega in vso državo, blagoslavlja Njegovo delo, da bi se uresničile Njegove plemenite želje za srečo in blagostanje naroda in države!**

Bog živi Nj. Vel. kralja Aleksandra I.

Josip Jurak:

K 10 letnici vladanja kralja Aleksandra

Bodi srečna domovina,
Naša mati ljubljena,
Ki rodila si nam Sina,
Večne slave vrednega!

Svet spoštuje Ga in čisla,
Dan za dnevom vedno bolj,
Ker On ljubi domovino,
Ljubi zvesto narod svoj.

Le za blagor domovine
In za blagor naroda
On žrtvuje svoje sile,
Vse moči do zadnjega.

Srečen narod, ves presrečni,
Ki ga vodi poglavar,
Duše blage, brat po krvi,
Naš preljubljeni vladar.

Bodi srečna domovina,
Naša mati ljubljena,
Ki rodila si nam Sina,
Večne slave vrednega!

---

no, da bi jo bolje videl, je z glavo zadel ob večno luč, ki ga je za hip razsvetlila. Obrne se k svoji sestri princezi Jeleni in jo vpraša: »Kaj mi to teče po licu?«

»Olje iz svetiljke,« mu ona odgovori. »Kako čudno znamenje.«

»Zakaj?«

»Danes volijo v Beogradu novega kralja.«

Mladi kneževič je razumel vso pomenljivost simbola. Tisti večer je na povratku v Petrograd zvedel, da je bil njegov oče proklamiran za srbskega kralja.

—o—

Ko se je kralj Peter vrnil v Beograd, je postal kraljevič Aleksander slušatelj beograjske univerze. In kakor da ne bi trojni pouk švicarski, ruski in srbski še ne zadostoval, je poveril kralj Peter nekega francoskega oficirja, da je poučeval kraljeviča Aleksandra v vojaški stroki.

—o—

Marca 1909 je postal Aleksander **prestolonaslednik** in s tem stopil v zgodovino svojega naroda. Z njegovim sodelovanjem je izvršila srbska država vse velike priprave za veliko osvobodilno vojno in pod njegovim poveljstvom so se ovenčale srbske zastave z nevenljivo slavo, ko so pri Kumanovem zlomile silo turške vojske in v silnem zaletu osvobodile Dušanovo Skoplje ter maščevale Kosovo. In že leto nato je zopet srbska vojska zmagovito končala **drugo balkansko vojno** in s tem položila temelj za pravilno rešitev jugoslovanskega vprašanja. In zopet leto nato so se zbrali srbski junaki pod vrhovnim poveljstvom **regenta Aleksandra**, da ubranijo srbsko svobodo pred avstrijskim napadom, a obenem, da tudi osvobode vse svoje brate in da se z njimi zedinijo v veliko in močno Jugoslavijo. Po silnih naporih, po strahovitih žrtvah, po albanski Golgoti in umiranju na Krfu, so prišli svetli dnevi zmage in nazadnje legendarni pohod srbske vojske na Beograd, kakršnega ne pozna svetovna zgodovina.

Delo vojskovodje je bilo končano, s 1. decembrom je bila Jugoslavija zjedinjena.

Pričela se je doba državnika. V najtežjih razmerah, ko so tuji vplivi in stare podedovane razlike, a tudi nasprotje tujega sveta ovirale napredek Jugoslavije, je pokazal regent in tudi kralj Aleksander, da je kot državnik enako velik in silen, kakor je bil kot vojskovodja. On je bil tisti, ki je vedno ubranil Jugoslavijo pred najtežjimi nevarnostmi, on je bil up in nada vseh rodoljubov in edina zaščita enotne Jugoslavije.

Vedno je bil kralj Aleksander vzgled patrijota, ki se zaveda svoje odgovornosti pred narodom in zgodovino in ki ima pred očmi samo interes domovine. Zato bodo Jugoslovani večno hvaležni svojemu kralju in zlasti še, da je v najtežji uri Jugoslavije, ko je bila nevarnost, da strankarske strasti razbijejo njeno enotnost, stopil na plan in z odločnim korakom privedel Jugoslavijo iz strankarskih borb na pot konsolidacije in napredka.

Na tej poti koraka danes Jugoslavija naprej in z udanostjo ter neomajno zvestobo sledi po tej poti jugoslovanski narod — svojemu voditelju — **kralju Aleksandru I.,**

Desetletnica smrti kralja Petra I. Velikega -- Osvoboditelja

V nedeljo bo deset let, odkar je za vedno zatisnil svoje od dela in trpljenja izmučene oči prvi jugoslovanski kralj Petar Karadjordjević. Komaj deset let je od tedaj in že obdaja spomin velikega kralja gloriola narodnega heroja. Kajti to je bil kralj Petar v najidealnejšem smislu besede. Vse njegovo življenje je bilo posvečeno samo borbi za narod in za najvišje človeške ideale. S peresom v roki ko s puško in mečem je branil te svoje ideale proti vsakomur. Vedno je bil primer požrtvovalnosti, tedaj ko je zbiral kot Petar Mrkonjić dobrovoljce za osvoboditev Bosne in Hercegovine, prav tako pozneje, ko je kot dobrovoljec v fransko-nemški vojni branil zapadno demokracijo, še posebej kasneje v balkanskih vojnah, za katere je on pripravil svoj narod v tako popolni meri, da je mala Srbija zadivila svet in potem v gigantski borbi, ki jo je sprožil avstrijski ultimatum in ko je sivolasi kralj Petar v strelskem jarku delil kruh s svojimi junaki.

Vse življenje kralja Petra je ena sama epopeja borca za pravice svojega naroda in človeštva in zato je postal že davno legendarna osebnost, ki bo vedno ponos človeštva.

Razburkane strankarske strasti so vladale v deželi, ko je moral nastopiti kralj Petar dediščino, ki ni mogla biti bolj žalostna. Ugled Srbije je bil zapravljen vsled delovanja zadnjih Obrenovićev, Srbija sama pa le nakovalo med avstrijsko in rusko politiko. S finim taktom, s patriotizmom, ki je povsodi budil nov patriotizem ter s požrtvovalnostjo, ki je vedno znova budila v drugih novo požrtvovalnost, je znal kralj Petar premagati vse te težave, da je rastla moč srbskega naroda in dosegla to silo, da je bilo maščevano ne samo Kosovo, temveč dovršen še oni največji ideal — ustvarjena Jugoslavija.

Ni bil vedno lahek ta boj in dostikrat je že izgledalo, ko da je vse izgubljeno. A ravno v teh najtežjih trenutkih se je kralj Petar izkazal kot junak, ki nikdar ne izgubi poguma. Kakor heroj klasične dobe prevzema kralj Petar v najtežjih dneh na sebe križ odrešenja in s svojimi utrujenimi junaki in s svojim izmučenim narodom gre čez albansko Golgoto, da doprinese najstrašnejšo žrtev za osvoboditev naroda.

Dokler bo živel le en Jugoslovan, bo tudi živela ona najgrandioznejših slik zgodovine, ko se sivi kralj Petar vozi po snežni Albaniji v vozu, vpreženim s štirimi volmi. Takrat se je za vse čase združil kralj Petar s svojim narodom.

V velikem času je imel jugoslovanski narod to srečo, da mu je vladal veliki vladar. Zato je dovršil tudi svojo pot tako zmagonosno. In zato mu ohrani jugoslovanski narod večno svojo hvaležnost in zato ostane spomin na velikega kralja Osvoboditelja — neizbrisen.

Večna slava kralju Petru I., Velikemu in Osvoboditelju!

Kratki podatki iz življenja kralja Petra

Kralj Peter I. Veliki Osvoboditelj je bil rojen dne 26. VI. 1844. l. v Beogradu kot tretji sin kneza Aleksandra Karadjordjevića in njegove žene Perside iz rodbine Nenadovićev iz Valjeva. Po smrti svojega starejšega brata Svetozarja je postal 1847. l. prestolonaslednik. Šolo je najprej obiskoval v Beogradu, nato pa v Ženevi, kjer ga je l. 1858. zatekla vest, da je njegov oče prenehal biti srbski knez. Od l. 1862. do l. 1867. je kralj Peter obiskoval francoske vojne šole in na koncu dovršil višjo vojno šolo v Metzu. Kot francoski oficir se je udeležil francosko-nemške vojne ter bil za svoje junaštvo odlikovan z redom častne legije.

L. 1875. je bil zopet na čelu dobrovoljcev in se boril za svobodo Bosne in Hercegovine. L. 1883. je prišel v Črno goro, kjer se je dne 30. junija poročil z najstarejšo hčerko kneza Nikole, kneginjo Zorko. Z njo je imel štiri otroke, od katerih je kneginja Milena umrla v v najzgodnejši mladosti. Po smrti kneginje Zorke (4. marca 1890) se je z rodbino vrnil v Ženevo.

Po smrti zadnjega Obrenovića je izbrala narodna skupščina dne 2. junija 1903 kneza Petra za kralja Srbije. Na njegovi poti v Beograd so ga pozdravili na Dunaju jugoslovanski študenti kot prvega jugoslovanskega kralja, kar je kasneje tudi postal. Kralj Peter je takoj po svojem prihodu v Beograd začel organizirati nacionalne sile ter pričel širiti jugoslovansko misel. V Beogradu so bile jugoslovanske manifestacije na dnevnem redu. Vršile so se razstave in jugoslovanske prireditve, ki so vse silno dvignile jugoslovansko zavest. Srbija je postala jugoslovanski Pijemont in se z vsemi silami pripravljala na to svojo zgodovinsko vlogo. Anekcijska kriza je še bolj podžgala jugoslovansko zavest in ker je bila Srbija odvrnjena od Bosne, se je s tem večjo vnemo lotila osvoboditve Srbov izpod tujskega jarma. Po zaslugi kralja Petra je prišlo do zveze balkanskih držav in s tem do prve osvobodilne vojne. Dogodki so se nato vrstili z bliskovito naglico in po slavnih zmagah in težkih izkušnjah je končno prišla zmaga na Solunski fronti in s tem rojstvo Jugoslavije.

Kralj Peter pa je bil takrat že težko bolan in trpljenje, ki ga je bil za časa albanske Golgote videl, ni mogel prenesti njegovo srce. Od takrat je bolehal in 16. avgusta 1922 je zatisnil Beogradu za vedno svoje oči.

Kralj Peter je bil prvi skupni vladar Srbov, Hrvatov in Slovencev in z njim se pričenja nova doba za jugoslovanski narod.

Tako morate jemati kopeli na zraku in solncu!

Pred solnčenjem, toda ne na mokrem telesu, vdrgnite svoje telo čvrsto z

NIVEA-CREME
NIVEA-OLJE

olje za kožo in masažo

Oboje vsebuje — edino svoje vrste — Eucerit sestavino za nego kože, oboje zmanjšuje nevarnost solnčarice, oboje napravi polt zagorelo tudi pri oblačnem nebu. Nivea-crema vas ohlaja ob vročini. Nivea-olje vas brani pri neugodnem vremenu pred mrazom in s tem tudi pred prehladom, tako da morete tudi za dobo neprijetnih poletnih dni svoje telo izpostavljati svetlobi, zraku in vodi.

1811 Nivea-creme: Din 5·— do Din 22·—. Nivea-olje Din 25·— do Din 35·—.

Izdeluje Jugosl. P. Beiersdorf & Comp. d. s. o. j., Maribor, Gregorčičeva ulica št. 24.

Spomenik kralju Petru I. v Ljubljani — udeležba društev pri odkritju

Odkritje spomenika Kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Ljubljani je končnoveljavno določeno na 6. september.

Nedvomna potreba je, da bo na tej važni in veliki slavnosti udeležba iz Slovenije kar najčastnejša. To bo pa mogoče le z organiziranim in discipliniranim nastopom vseh slojev naroda.

Zato vabimo vsa društva, organizacije, udruženja in njih zveze, vse korporacije in druge, da pozovejo svoje članstvo k čim številnejši udeležbi pri teh slavnostih, kakor tudi, da sami sodelujejo pri izvedbi slavnostnega sporeda.

Da se bo moglo to izvesti, je potrebno predvsem ugotoviti, da je zamišljen po slovesnem odkritju mimohod vse organizacij, društev itd. pred spomenikom po določenem načrtu. Slovesnosti odkritja sami pa morejo iz tehničnih razlogov prisostvovati le predstavitelji posameznih društev, organizacij itd., in sicer največ po 3 osebe. Vse ostalo članstvo se pa zbira med tem časom na določenem prostoru in se uvrsti v sprevod za mimohod. Podružnična in podrejena društva naj bi si sporazumno s svojim matičnim-osrednjim društvom uredila skupen nastop in skupno zastopstvo.

Da bi pa mogel odbor čimpreje pričeti z izdelavo podrobnega sporeda in organizacijo sprevoda, mu je potrebno izvedeti, katera društva, organizacije, udruženja, njih zveze, korporacije, klubi itd. so pripravljena sodelovati s podpisanim odborom in prevzeti organizacijo svojega članstva v omenjene svrhe. Pripomnimo pa že ob tej priliki, da bo imel dostop na slavnostni prostor in v sprevod le oni udeleženec, ki bo ali osebno vabljen ali pa, ki bo v sestavu društva, organizacije itd., kateri po svojem članstvu pripada.

Prednji poziv velja vsem društvom in organizacijam itd. brez izjeme.

V prijavi naj izvoli društvo navesti, če bo nastopilo v krojih ali s praporom, odnosno z zastavo, če namerava počastiti spomin kralja Petra s poklonitvijo venca, katere predstavitelje nominira na slavnostni prostor in na kateri naslov naj se dostavi izkaznica za te predstavitelje.

Pevska in glasbena društva, ki bodo sodelovala na slavnostnem prostoru, naj pošljejo imenik sodelujočih, da se jim bodo izstavile in potom društva dostavile posebne izkaznice.

Prijave morajo dospeti odboru najkasneje do *27. avgusta*, sicer jih ne bo mogoče upoštevati pri zasedbi razpoložljivega prostora pred magistratom in jih bo mogoče upoštevati le pri sestavu sprevoda.

Glede olajšav za udeležence pri vožnji z železnico sporočamo, da bo izšla tozadevna objava v časopisih, kakor hitro bo olajšava dovoljena in bodo legitimacije na razpolago pri vseh občinah, če se bodo udeleženci pravočasno v roku, ki bo določen v omenjeni objavi, prijavili svoji občini.

Odbor ponovno poziva vse, ki se zanimajo, da se ravnajo v smislu teh pojasnil in da s svojo udeležbo in discipliniranim nastopom pripomorejo do čim svečanejšega poteka slovesnosti in do čim lepše manifestacije.

Poslovne ure odborove pisarne so vsak delavnik od 18. do pol 20. ure.

Odbor za postavitev spomenika
Kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju
v Ljubljani, Kongresni trg ...

Sokolska misel in naša kmetska mladina

Ena prvih in največjih nalog sokolskih organizatorjev je širjenje sokolske misli med našo kmetsko mladino. Važno je to zaradi sokolske misli same in pa zaradi naše kmetske mladine, ki jo je v naši državi procentuelno največ ter je zaradi tega za Sokolstvo najvažnejši in najodločilnejši faktor.

Široko je to polje za sokolske delavce, ki jih čaka mnogo truda, naporov in žrtev, pa tudi veliko nerazumevanja za sokolsko stvar. Toda Sokolstvo zasluži, kakoršno je v bistvu in načelih, da se zanj žrtvujejo, ker ono je naša bodočnost, naš narodni ponos. Ako je danes kjerkoli potrebno, da se vse narodne sile združijo za napredek jugoslovanske misli, je to gotovo najbolj potrebno pri širjenju Sokolstva na kmetih. Ne sme se dopustiti, da bi se kmetska mladina včlanila v organizacijah, ki nimajo ničesar skupnega s Sokolstvom ali so mu več ali manj sovražno razpoložene. Kakor se često dogaja, prihajajo k mladini ljudje z lepimi obljubami in nameni novega društva, tu pa potem poedinci iznašajo svoje misli in sejejo med mladino svoje nazore. Duša mladine je sicer konzervativna in počasi sprejme vase ono, o čem se ji govori, toda kadar to sprejme, tedaj obdrži v sebi svoje nazore trdno in prepričevalno, ne kakor mladina v mestih, ki stoji pod vplivom raznih kulturnih in socijalnih pokretov. Zato je kmetska mladina zdrav materijal za širjenje in sprejemanje sokolskih načel in ciljev. Kmetski mladini se ne bi smela preveč »forsirati« tehnična stran Sokolstva, predvsem ona težja, ker vemo iz skušenj, da to čestokrat mladino odbija od sokolskega društva, zlasti, ko mora ves teden trdo delati na polju. S tem se nikakor ne misli podcenjevati tehničnega dela Sokolstva, ki je bistveni del sokolske vzgoje, marveč se mora postopati taktično in umerjeno, zlasti v začetku. Naši sokolski delavci na deželi bodo naleteli celo na posameznike, ki jim bodo delali vsemogoče ovire zaradi svojih osebnih koristi, da odvrnejo mladino od Sokola. Tem bo posebno dobro služil novi srednješolski zakon, ki predvideva, da se sme mladina svobodno organizirati v svojih verskih organizacijah. To se bo skušalo dobro izrabiti. Toda naši sokolski delavci ne smejo mirovati, ampak s podvojenim delom morajo pridobiti kmetsko mladino za jugoslovansko in sokolsko idejo. Sokolstvo bo doseglo svoj najvišji cilj, kadar bo vsa kmetska mladina organizirana v Sokolstvu, ker 90% našega prebivalstva tvorijo kmetje. Sokolstvo nam mora dati in vzgojiti novo jugoslovansko pokoljenje, ki bo vzgojeno v ljubezni za našo edinstveno državno in narodno misel ter naposled v veliki ljubezni do najvišjega zaščitnika Sokolstva Nj. Vel. kralja in vrhovnega vodnika jugoslovanskega Sokolstva staroste SKJ prestolonaslednika Petra. Sokolska misel mora prinesti jugoslovanskemu narodu srečnejšo bodočnost!

Za vlado vseh strank v Angliji

Ponoven sestanek s Stimsonom — Nove takse na uvoz in znižanje prejemkov državnih uslužbencev in podpor za brezposelne — Vse stranke bodo sodelovale na rešitvi Anglije iz težkega finančnega položaja

London, 14. avgusta. n. Predsednik vlade Mac Donald je snoči odpotoval na Škotsko, kjer se bo bržkone ponovno sestal z ameriškim državnim tajnikom Stimsonom. V nedeljo ponoči se Mac Donald spet vrne v London, kjer se bo v ponedeljek ministrski finančni odbor spet sestal.

V finančnem odboru so Mac Donald, Snowden, Graham in Thomas. Kaj so na svoji zadnji seji sklenili, ni znano. Gotovo pa je, da je Snowden izrazil mišljenje, da bo konverzija vojnih dolgov najbolj pripomogla k temu, da se uravnoteži državni proračun. Baje pa nameravajo uvesti tudi nove takse za uvoz in še druge važne ukrepe. Laburistična vlada pa bi se spričo teh poslednjih mogla zelo kompromitirati pri svojih volilcih. Spričo tega je zahtevala podporo opozicije. Prisiljena je namreč, da reducira plače drž. nameščencev in zniža podpore nezaposlenim delavcem.

Te redukcije bi v vsakem slučaju izzvale veliko nezadovoljstvo baš v laburistični stranki. Nekateri zastopniki delavskih organizacij so že odkrito povedali, da se delavske organizacije že protivijo vsaki misli na znižanje delavskih podpor, ki že sedaj ne zmorejo niti minimuma za vzdrževanje delavcev. Vsekakor, če bo vlada izvedla svojo namero ali če je ne bo, je zelo značilno, da se je Mac Donald odločil vprašati voditelje opozicije za njihovo mnenje in jih prositi, da tudi oni prevzamejo vsaj majhen del odgovornosti. Kaže, da bosta liberalna in konservativna stranka za hip pozabili na strankarske in politične razloge in da bosta podprli delavsko vlado, da bi se s čim manjšimi žrtvami dosegli čim večji uspehi in rešila Anglija iz tega težkega položaja, ki ogroža njen finančni ugled.

Sodijo, da bo ministrski odbor v ponedeljek redigiral načrte, po katerih namerava izvesti štednjo in spraviti državni proračun v ravnotežje. Te seje se bosta udeležila tudi odposlanca konservativne in liberalne stranke Chamberlain in sir Samuel. Baldwin se je ne bo udeležil in bo že nocoj odpotoval nazaj v Francijo. Lloyd George je, kakor znano, bolan. Istočasno z ukrepi o štednji namerava Mac Donald izdati proglas na narod.

London, 14. avgusta. AA. Mac Donald, Snowden, Henderson in Smuth so imeli konferenco z Baldwinom, Chamberlainom in Herbertom Samuelom, ki zastopa Lloyda Georgea. Na sestanku so razpravljali o finančni krizi. Chamberlain je izjavil zastopnikom tiska, da je finančna kriza resna, da se pa da popraviti. Glavno je, da vlada, ki je najavila uravnovešenje proračuna, ta svoj načrt tudi izpelje ter izvrši za to potrebne sklepe. Treba je pristopiti brez obotavljanja k delu. **Chamberlain je obljubil podporo konservativcev vladi pri sanaciji finančne krize.**

London, 14. avgusta. AA. Reuter poroča, **da so bili vsi ministri, ki se nahajajo na dopustu izven Londona, pozvani, da pridejo na posebno sejo vlade, ki bo prihodnjo sredo in na kateri bodo razpravljali o predlogih gospodarskega odbora.**

Proslava 10-letnice vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I.

Zagreb, 14. avgusta. k. Glede na jutrišnjo in pojutrišnjo proslavo 10letnice vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. so zagrebški listi že danes izšli v svečani obliki. Posebej je treba omeniti »Narodne Novine«, ki so izšle v povečani obliki in prinašajo sliko Nj. Vel. kralja in članek o kralju Petru I., dalje sliko vožda Karadjordja Petrovića, dalje razne prigodne članke o osebi Nj. Vel. kralja kot vladarja.

V nedeljo bo svečana seja mestnega zastopstva v mestni posvetovalnici, katere pa se poleg mestnih zastopnikov udeleže tudi ban, zastopniki vseh vojaških, civilnih in cerkvenih oblasti, delegati posameznih društev in drugi. Seja se bo vršla po službi božji. S seje odpošljejo Nj. Vel. kralju brzojavko z izrazi lojalnosti.

Dr. Marinković v Varšavi

Varšava, 14. avgusta. l. Ves poljski tisk pozdravlja z velikim zadovoljstvom jugoslovanskega ministra dr. Marinkoviča, ki pride v bližnjih dneh v Varšavo. V svojih komentarjih povdarjajo listi veliko in važno vlogo, ki jo je igral dr. Marinković pri zbližanju Poljske z Malo antanto in učvrstitvijo odnošajev med Poljsko in Jugoslavijo.

Upori v Španiji

Havana, 14. avgusta. AA. Uporniki so zažgali železniško postajo v Agabadi v provinci Santaclari in razstrelil most čez reko Guaracabuya ter pretrgale brzojavne zveze. Ko so prišle vladne čete, so se umaknili in vzeli s seboj veliko množino orožja, ki so ga ugrabili.

Kongres bivših bojevnikov v Pragi

Praga, 14. avgusta. AA. Na mednarodnem kongresu zveze bojevnikov (FIDACa), ki bo v Pragi, od 31. avgusta do 6. septembra, bodo zastopani bivši bojevniki Francije, Anglije, Italije, Jugoslavije, Poljske, Rumunije, Belgije, Češkoslovaške in Zedinejnih držav Severne Amerike. Za časa trajanja kongresa bodo udeleženci gostje predsednika češkoslovaške vlade dr. Udržala, ministra za zunanje zadeve dr. Beneša, ministra narodne brambe Viškovskega in praškega župana dr. Baxe.

Dunajski sadni trg

Dunaj, 14. avgusta. d. Na sadni trg so dospeli danes 3 vagoni melon iz Jugoslavije, dalje 2 vagona hrušk in 7 vagonov grozdja iz Madjarske in 20 vagonov breskev iz Italije.

Zaključen kredit za Madjarsko

Budimpešta, 14. avgusta. AA. Francoski, italijanski, holandski in švicarski finančniki so dali Madžarski 5 milijonov funtov šterlingov kredita.

Italijanski letalski manevri

Rim, 14. avgusta. AA. V severni Italiji so se začeli manevri italijanskega letalstva. Manevrov se udeležuje 600 letal.

Proračunski primanjkljaj nemških mest

Berlin, 14. avgusta. AA. Upravni odbor nemških mest ugotavlja, da znaša proračunski primanjkljaj nemških mestnih občin 800 milijonov mark, kar je treba pripisovati večinoma podeljevanju podpor brezposelnim delavcem. Radi tega bo upravni odbor zveze nemških mest zahteval od dežel in države, da vzamejo nase del stroškov za vzdrževanje brezposelnih delavcev.

Stavka v Bolgariji

Sofija, 14. avgusta. AA. List »Zarja« poroča iz Slivna, da delavci tovarne Nedeva in Sara Ivanova nadaljujejo stavko, ki traja že 40 dni. Kmetje iz okolice podpirajo delavce, da vzdržejo v stavki, ter jim prinašajo hrano. Tako so pred dvema dnevoma prinesli kmetje delavcem 600 kilogramov hrane. V Sofiji je prenehala stavka delavcev konfekcijskih tvrdk, ker je bil dosežen sporazum med delavci in delodajalci.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 14. avgusta. d. Oba praznika bo najbrž nebo še bolj oblačno; tu in tam bo tudi dež ali nevihta.

Francosko stališče o vojnih dolgovih

Brez Francije ni rešitve reparacijskega vprašanja -- Reparacije so vprašanje morale in pravičnosti

Pariz, 14. avgusta. n. Glavni urednik »Matina« Stephen Lausanne je objavil v zelo ostrem članku francosko stališče o vojnih dolgovih in reparacijskih dajatvah. Navedel je tri teze, ali kakor je on sam dejal, tri kategorije imperativov, ki so merodajni za Francijo: 1. **Francija ne bo nikoli dovolila, da se pod roko ali za njenim hrbtom govori o reparacijskih problemih.** Francija je sklenila, da bo, ko bodo postavili v temi pripravljeno igro na mizo, kategorično dejala »Ne«, brez ozira na finančne in valutno tehnične posledice, ki bi spričo tega nastale za eno ali drugo državo.

2. **Pod nikakimi pogoji Francija ne bo dovolila črtanje reparacij.** Reparacije so vprašanje morale in pravičnosti.

3. Francija ne bo pod nobenim pogojem dovolila, da se spremenijo reparacije. Vojne dolgove je mogoče znižati ali kakorkoli spremeniti, toda reparacije se ne smejo zmanjšati, vsaj ne za isto količino, kakor vojni dolgovi. Če se bodo s Francijo lojalno pogajali, lahko mnogo pričakujejo. Brez Francije ali pa za njenim hrbtom pomeni vsaka kombinacija nezmiselno tratenje časa in energij.

Nove notranje-politične struje v Nemčiji

Pripravlja se preokret -- Centrum odklanja Hugenbergove načrte Pred prelomom s socialnimi demokrati?

Berlin, 14. avgusta. d. V Nemčiji se pripravlja senzacionalen preokret. Že dalje časa se nemški nacionalci vsiljujejo predsedniku Hindenburgu in zveznemu kancelarju Brüningu. Celo Hugenberg in vodja »Stahlhelma« Seldte imata umerjene govore, obsojata politiko narodnih socialistov in kličeta po »meščanskem miru« v notranjosti kakor tudi po strnitvi vseh narodnih sil. Hindenburg je ta stremljenja podpiral, zvezni kancelar dr. Brüning pa je vse nemško-nacionalne poskuse zbližanja do sedaj odklanjal in je dajal prednost tihemu sodelovanju s socijalnimi demokrati, katerim na ljubo se je odpovedal, da bi omejil socijalne pridobitve. Tudi njegova stranka, t. j. centrum, je v svoji večini odklanjala Hugenbergove načrte in je na Pruskem celo s socijalnimi demokrati v vladi in v vladni večini krepko sodelovala. Sedaj pa se zdi, da je prusko krilo centra zašlo v manjšino, odkar je dr. Kaas dobil prvo besedo v centrumu. Ta se je zadnje dni prav tako začel zavzemati za pomirjenje v notranjosti in za zbližanje z nemškimi nacijonalci. Tem strujam se je, kakor izgleda, sedaj priključil tudi dr. Brüning. Sprejel je včeraj vnovič Hugenberga. Pri nekem razgovoru s socijalnimi demokrati pa je celo odklonil zahtevane in svoj čas že obljubljene olajšave v zasilni naredbi od junija t. l., ki jo socijalni demokratje posebno težko občutijo. Državni kancelar dr. Brüning je celo napovedal radikalne varčevalne ukrepe, ki se raztezajo tudi na socijalne pridobitve. Če bo Brüningova naslonitev na desno res izvedena, preidejo socijalni demokratje v opozicijo napram državni vladi. Ker pa Brüningova vlada brez socijalnih demokratov ne bo imela večine, bo morala državni zbor sploh izločiti in vladati diktatorično.

Nov prosvetni dom ob severni meji

V nedeljo bo blagoslovljena Narodna šola kralja Aleksandra I. — Življenje v Slatini Radencih

Slatina Radenci, 14. avgusta.

V prijazno ravnino Murskega polja postavljeno zdravilišče Slatina Radenci, znano vsled svoje zdravilne vode daleč naokrog, se čimdalje tako na znotraj (nova okrepčevalnica, posebna švicarija i. dr.) kot na zunaj (zgraditev nove vozne ceste, . modernizacija banovinske ceste, elektrifikacija kraja izven zdravilišča itd.) bolj in bolj izpopolnjuje ter razvija tako v pravcato moderno zdravilišče. Lastnica gospa dr. Höhnova in ravnatelj g. Janžek s svojim skrbnim očesom gledata vsepovsod nato, da bi se gostje čim udobnejše počutili. Ni čuda zato, da je tako tudi obisk temu primerno dober. Z vseh strani so prihajali in še prihajajo gostje, tudi izven mej naše države, zlasti pa jih je mnogo iz Zagreba, Beograda in Ljubljane.

Ni to hrupno letovišče, kjer bi se zabaval po mili volji, ampak vlada mir v tem med smrekovim gozdičem vzrastlim zdravilišču, kar vpliva na goste, potrebne okrepčila in zdravja, sila blažilno. Razen koncertov dijaške kapele (trikrat dnevno — opoldne, popoldne in na večer) je tu vse tiho in mirno. Z nočjo, z 22. uro pa izumre tu življenje nemoteno spanje. Saj je tako tudi prav, kajti zjutraj že zgodaj vstajajo, da se okopljejo v ogljenično kislinskih kopelih.

Proti 10. predpoldne zaživi kraj zlasti krog kolodvora, kjer gostje željno pričakujejo pošte — časnikov in drugih novic iz njih domačega kraja. Vse čita in se sprehaja za tem po osvežujočem smrekovem parku do obeda... Po opoldanskem počitku se zbirajo spet gostje drug za drugim — vsi že skoro znanci med seboj — pri zdraviliški restavraciji, kjer v prijetnem medsebojnem kramljanju ob zvokih godbe hitro mineva čas.

Razen stalnih gostov obišče prijetno zdravilišče in se okoplje v njega zdravilnih vodah tudi dokaj priložnostnih gostov, ki prihite semkaj za dan, dva si umirit svoje živce in si popravit svoje zdravje. Tako prihajajo semkaj tudi številni Hrvati, ki imajo iz Zagreba dnevno stalno avtobusno zvezo z zdraviliščem.

Glavno zanimanje vseh tako gostov in domačinov je zdaj osredotočeno na blagoslovitev in otvoritev nove osnovne šole imenovane **»Narodna šola kralja Aleksandra I.«**, ki bo z veliko slovesnostjo izvršena **v nedeljo 16. avgusta.** Za to mogočno stavbo, ki bo letošnjo jesen sprejela v svoje sveže osrčje svoje male in tako znatno razbremenila svojo starejšo »kapelsko sestro«, ima brezdvoma največje zasluge večletni župan in predsednik krajevnega šolskega odbora g. **Jakob Zemljič**, ki je s svojim neumornim delom dosegel, da stoji danes v tako tujskoprometno-važnem kraju kot so Radence šola, ki je ponos okraju. Vsa čast njemu in vsem njegovim sodelovalcem.

Slovesnost se bo pričela s sprejemanjem gostov na kolodvoru ob 9·17 uri. Nato bo pri zdraviliški kapeli slovesna sv. maša, ki jo bo služil pomožni škof prevzv. g. dr. Tomažič, ki bo imel nato tudi verski govor. Po govoru bo sprevod izpred kapele k šoli, kjer bo slovesna blagoslovitev. Ob 14. uri bo zatem v Zdraviliški restavraciji slavnostni banket, radenski gasilci pa priredijo v počast tega dogodka v prostorih gostilne Sterniša vrtno veselico. — ank. —

Za olajšave lesni industriji

Beograd, 14. avgusta. AA. V oddelku za gozdarstvo ministrstva za gozdove in rudnike intenzivno delajo na pravilniku za uveljavitev zakona o podeljevanju olajšav lesni industriji radi krize. V glavnih odredbah pravilnika bo regulirano postopanje in način, kako bodo mogla dobiti poedina podjetja olajšave, ki so predvidene s tem zakonom.

Olajšave pri uvozu in izvozu blaga iz Jugoslavije na Poljsko in obratno

Beograd, 14. avgusta. AA. V sporazumu s pristojnimi oblastmi poljske republike in s posredovanjem ministrstva za zunanje zadeve je določeno, da se pri uvozu poljskega blaga v Jugoslavijo in izvozu jugoslovanskega blaga v Poljsko ne zahtevajo konzularna viza, temveč potrdila o izvozu blaga, ki jih bodo izdajale carinske oblasti izvozniške države. Na podlagi tega sklepa in na osnovi čl. 23 predloga zakona o delu carinskih organov je minister za finance odredil, da vse carinarnice, preko katerih se bo izvažalo blago na Poljsko, izdajajo po lastni inicijativi brez kake zahteve poleg duplikata izvozne deklaracije vedno tudi potrdilo o izvoru blaga. Potrdilo mora biti opremljeno z žigom carinarnice in podpisom uradnika, ki je blago carinil. Potrdlo je treba izstaviti v 2 enakih izvodih, od katerih eden ostane v arhivu carinarnice, drugi pa se izroči sprejemniku duplikata deklaracije. Za izdajanje takih potrdil ne smejo carinarnice pobirati nobenih taks.

Delavska zavetišča

Beograd, 14. avgusta. AA. Centralni odbor za posredovanje dela pri ministrstvu za socijalno politiko in narodno zdravje je kot kontrolni organ vseh delovnih borz v kraljevini Jugoslaviji nadaljeval svojo akcijo za zgraditev delavskih zavetišč. Do zdaj je sklenjeno, da se zgrade taka zavetišča v Beogradu in Sarajevu, v kratkem pa se začne gradnja delavskega zavetišča na Sušaku. Zavetišča se zgrade tudi v Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Karlovcu, Varaždinu, Brodu in Novem Sadu. Zgradile jih bodo občine navedenih krajev, sredstva za gradnjo pa jim bodo dale delovne borze, ki bodo občinam posodile potrebni denar. V teh zavetiščih bodo imeli najsiromašnejši delavci brezplačno prenočišče.

Uspeh prvega zadružno-gospodarskega tečaja za učiteljstvo

Ljubljana, 14. avgusta.

Na pobudo poverjeništva JUU, kakor tudi učiteljstva samega ter s podporo kralj. banske uprave v Ljubljani, se je v početku meseca avgusta otvoril v Ljubljani na državnem moškem učiteljišču zadružno-gospodarski tečaj za učitelje. Tečaj je posečalo učiteljstvo (—40 jih je bilo) iz vse Dravske banovine.

Predavateljski zbor, ki so ga sestavljali pod vodstvom šol. nadzornika gosp. **Gruma** tile gg.: ravnatelj »Zveze slov. zadrug« g. **Trček** (za zadružništvo), agronom g. **Rožet** (za blagoznanstvo), nadrevizor g. **Smodiš** (za zadružno knjigovodstvo), je s svojim nadvse zanimivimi predavanji podal izčrpno snov, ki je potrebna učiteljstvu, da z uspehom deluje na zadružno-gospodarskih zavodih. Hvala gre gg. predavateljem, ki se niso strašili truda, da so neopaženo vcepili slušateljem voljo in željo za delom, ki jim je postalo zabava in ne mučna dolžnost.

Tehnično kakor tudi družabno vodstvo tečaja je bilo poverjeno po svoji neizčrpni delavnosti znanemu šol. nadzorniku g. Grumu iz Ljubljane, ki je bil vesten tolmač želja in teženj tečajnikov, usmerjenih na bansko upravo, kakor tudi na vse druge ustanove, kadar je to bilo potrebno. Njegova desna roka je bil nadvse priljubljeni ravnatelj g. Trček iz Ljubljane.

Iz tečaja je izšlo štirideset novih moči, polnih ustvarjajočih misli, ki so se jih navzeli v teh plodnih dneh. In po njih bodo prejela naša zadružno-gospodarska podjetja v mestih in vaseh širom Dravske banovine plodno ustvarjajočo in z narodnim duhom prežeto produktivno delavnost.

Poverjeništvu JUU je samo čestitati, da je našlo sredstva, s katerim bo učiteljstvo uspešno delovalo izven štirih sten šole, kakor je to tudi podčrtano v zakonu o narodnih šolah. Posebna hvala gre kr. banski upravi v Ljubljani, ki je z zadostno podporo in občim razumevanjem omogočila otvoritev tako važnega tečaja. Vsekakor je nujne važnosti, da se tudi prihodnja leta otvorijo slični kurzi, saj je v njih najbolj rentabilno naloženi kapital.

Ob koncu predavanj, ki so bila določena do 13. t. m., so tečajniki priredili prijateljski večer v gostilni pri »Nacetu«. — R. B.

Novice iz litijske okolice

Truplo utopljenega gojenca ponoviške poboljševalnice F. Labode je Sava vrgla pri postaji Sava na kopno. Truplo so 14. t. m. prepeljali v gojenčev rojstni kraj na banovinske stroške. — Na Polšniku so položili k večnemu počitku v Ljubljani umrlega uglednega posestnika Franca Feleta, očeta tamkajšnjega občinskega tajnika g. Janka Feleta, N. v m. p. — Na Polšniku se je začelo prezidavati osnovnošolsko poslopje v pritličju, ker bo v jeseni ustanovljen še en razred. — V zadnjem pokolju smrtnonevarno ranjeni posestnikov sin I. Nograšek se je vrnil iz ljubljanske bolnice, ker je popolnoma okreval. — Brv, ki veže v Pasjeku prehod skozi potok, se je podrla in je dolžnost občine Polšnik, da da jo popravi, kajti pol brvi, ki sedaj stoji brez ročaja, bi lahko postala »brv nesreče«. Tudi cesta od Sp. Loga do Sp. Tep je v zelo slabem stanju.

Maribor

MEŠČANI!

V ponedeljek, dne 17. avgusta 1931 praznujemo 10-letnico vladanja Njegovega Veličanstva Kralja. Mestna občina bo okrasila ta dan svoja poslopja z državnimi zastavami. Pozivam meščane, da isto store tudi na svojih hišah. Obenem vabim meščane, da se v obilnem številu udeleže manifestacijskega obhoda v ponedeljek zvečer. Načelnik: Dr. Juvan, s. r.

*

m **Ob priliki proslave desetletnice vladanja** Nj. Vel. kralja Aleksandra priredimo s sodelovanjem Skavtskega društva v prid novega poslopja na Počitniškem domu kraljice Marije na Pohorju znakovni dan. Razpečavali bomo znake po 1 Din, odkupnice po 5 Din. Pri dopoldanskem koncertu v parku bo svirala vojaška godba. Vstopnina kakor običajno 1 Din, sedeži 2 Din. Obračamo se do cenjenega občinstva z vljudno prošnjo, da poseže po znakih ter nas v našem humanitarnem delu prijazno podpre. — Slov. žensko društvo.

m **Gostilna Achtig**, Tržaška cesta. Pojedina pohanih pišk kom. Din 20.—. Richterjeva godba. 1831

m **Iv. Heričgo, ml. Maribor, Koroška cesta 15.** Izdeluje glinaste peči, štedilnike ter sprejema vsa v stroko spadajoča dela in popravila po najnižji ceni. 1810

m **Izdelovanje vsakovrstnih košar, sit žičnih mrež ter ostale suhe robe: J. Antloga, Maribor, Trg svobode 1.** 1554

m **Kje bi se preskrbel s špiritom in kisom za vlaganje?** Samo pri tvrdki **Jakob Perhavec,** Gosposka ulica 9. 1492

Klobuke, perilo, kravate nudi ugodno JAKOB LAH, Maribor. 1184

m **Slavnostna občinska seja.** V ponedeljek ob 9'30 bo v mestni posvetovalnici slavnostna seja mestnega občinskega sveta v proslavo kraljeve desetletnice. Na tej seji bo votiran tudi znesek 500.000 Din za povečanje Počitniškega doma kraljice Marije v Šmartnu na Pohorju. Po seji se bodo občinski svetniki pod vodstvom župana g. dr. Juvana udeležili slovesne svete maše v stolnici.

LUNA MARIBOR nogavice vseh vrst.

m **S tajne seje občinskega sveta.** Na tajni seji mestnega občinskega sveta v četrtek zvečer so bile rešene razne prošnje za sprejem v občinsko zvezo. Na predlog disciplinskega odseka sta bila odpuščena iz mestne službe uradnika Ciril Paternost in Josip Haas. Nekateri uradniki so napredovali.

m **Nadaljevanje občinske seje.** Ker na seji v petek ni bilo mogoče rešiti vsega materiala, se bo seja nadaljevala v četrtek, dne 20. t. m. ob 18. uri. Na tej seji se bo tudi končnoveljavno sklepalo o subvenciji za gradnjo vzpenjače na Pohorje.

Obleke moške, otroške, čevlji, nogavice, solidno pri JAKOBU LAHU, Maribor. 1182

Celje

* **Tekma koscev v Celju.** V torek 8. septembra na Marijin praznik se bo v Celju na travnikih v Spodnji Hudinji vršila velika tekma koscev, ki je priredi Savinjski pododbor Zveze Kmetijskih fantov in deklet.

* **Borza dela v Celju** išče po 1 poljskega pastirja, neoženjenega majarja brez otrok, čevljarja, pomožnega delavca, 3 mizarske, po 1 kamnoseškega, kovaškega, krojaškega in mesarskega vajenca, 17 kmetskih dekel, 6 služkinj, 3 orožniške kuharice, 3 navadne kuharice, po 2 gostilniški služkinji, natakarici, tovarniški delavki, postrežnici, po 1 kmetsko pestunjo, likarico, šiviljo, gostilniško kuharico, hotelsko sobarico, varuško, šiviljsko ter kuharsko vajenko.

* **Dobave mostnic za mestno občino.** Mestna občina sprejema do ponedeljka 24. avgusta ponudbe za dobavo okoli 10 kubičnih metrov hrastovih mostnic, debelih 12 cm, dolgih 4·60 m, v širinah nad 25 cm. Mostnice morajo biti zdrave in suhe, ostrorobne, ravne, brez beline, iz ravnorastlih debel domačega hrasta, ki ne sme biti zimast. Ponudbe se naj glasijo na dobavo franko postavljeno h Kapucinskemu mostu, odnosno po potrebi na skladišče pri Spodnjem Lanovžu.

* **Smrtna kosa.** 14. t. m. je v javni bolnici v Celju umrl 38-letni zidar in mali posestnik Močnik Franc iz Dobja. N. p. v m.!

* **Četrta kolonija Kola jugosl. sester v Celju** odpotuje v nedeljo 16. avgusta ob 19'17, tretja pa se vrne v ponedeljek 17. avgusta ob 20·20. Starši naj pridejo po otroke na kolodvor.

* **Nesreče pri trganju hrušk.** 23-letni Prefalk Jožef, ki služi pri posestniku Klenovšku na Mrzli planini je 12. t. m. pri svojem gospodarju trgal hruške, pri čemer mu je izpodrsnilo. Ker pa ni imel praznih rok, se ni mogel pravočasno ujeti, tako pa je padel s hruške ter si zlomil obe roki. Prepeljali so ga v javno bolnico v Celju.

* **Zopet nesreča pri mlačvi.** Toliko nesreč pri mlačvi kot letos v celjski bolnici ne pomnijo. V Zgornji Rečici pri Laškem je 13-letni sin dninarice Očko Ferdnand pomagal pri mlačvi in prišel z desno roko v mlatilnico, ki mu je zmečkala vse prste na roki. Očka so oddali v celjsko javno bolnico.

* **Nezgode pri delu.** 16-letni pekovski vajenec Košak Anton iz Celja je pri rezanju kruha prišel s kazalcem leve roke v stroj, ki mu je prst odrezal. 31-letni delavec Peischel Jakob v Dobrni je hotel pognati lokomobilo, pri čemur se mu je zavijač izvil in ga s vso silo udaril po levi roki ter jo hudo poškodoval. — 20-letna služkinja Dobovičnik Angela iz Dobrteše vasi pri Sv. Petru v Savinjski dolini je bila zaposlena s prešanjem jabolk. Pri tem je prišla z desno roko med zobovje stiskalnice, ki ji je poškodovalo prste. — 28-letni mesarski pomočnik Zakošek Alojzij iz Prešernove ulice je v mestni klavnici pri klanju živine ravnal tako neprevidno, da si je z ostrim nožem zabodel v desno stegno. Vse ponesrečence so prepeljali v celjsko javno bolnico.

Smrtna nesreča dunajskega inženjerja Detisa pri Savici

Strmoglavil je 50 m globoko in se ubil

Bohinj, 14. avgusta.

Pri slapu Savice se je smrtno ponesrečil 64-letni inženjer Rudolf **Detris**, rojen v Jägerndorfu v Šleziji, pristojen v Stockerau na Dunaju.

Inženjer Detris se je pripeljal z avtobusom z več letoviščarji z Bleda. Pri bifeju SPD je izstopil in okoli 14·30 odšel z drugimi izletniki k slapu Savice v družbi svoje žene Pavle, hčerki Elizabete in svoje sestre. Ko si je ogledal slap pri vrhu, je odšel nazaj po isti poti in se ustavil nižje doli, odkoder je prav lep razgled na Bohinjsko jezero. S seboj je imel fotografska aparat, ker je hotel fotografirati Bohinjsko jezero. Prestopil je žično ograjo in postavil aparat na ozko planoto. V tem trenutku pa mu je že spodrsnilo na mokrih tleh in je padel v okolj 50 m globok prepad.

Na kričanje Detrisove žene, hčerke in sestre na pomoč je prvi prihitel na kraj nesreče poročnik Stanko **Pišler** z dvema graničarjema in ukrenil vse potrebno za rešilno akcijo. V to svrho so morali napraviti čez Savico most, da so ga prenesli čez. Slučajno sta bila v bližini zdravnika dr. Miroslav **Šlebinger** iz Zagreba in dr. **Kalman** iz Novega Sada, ki pa nista ponesrečencu mogla rešiti življenja. Inženjerju Detrisu je namreč pri padcu počila lobanja in si je tudi zlomil desno nogo nad kolenom. Živel je še eno uro in nato izdihnil. Ko so ga našli v prepadu, je krčevito držal aparat v rokah.

Truplo so dali orožniki prepeljati v mrtvašnico v Srednjo vas, odkoder so ga prepeljali na Dunaj. Tragična nesreča dunajskega inženjerja je vzbudila med prebivalstvom veliko sočutja, in to toliko bolj, ker se ni na tistem kraju, odkoder je inž. Detris strmoglavil v prepad, doslej še nihče ponesrečil.

Materi je ukradel knjižico s prihranki pokojnega očeta

Nepošten pustolovec, ki ga je ujela ljubljanska policija

Ljubljana, 14. avgusta.

O priliki kontrole v hotelu »Slon« je bil davi ob 6. aretiran v sobi št. 76 radi splošnega suma po kratkem zaslišavanju, pri katerem se je zapletel v protislovja, 19-letni Albert **Zrnec**, rojen v Nemčiji, pristojen na Ježico, samski kovaški pomočnik, stanujoč pri materi v Stožicah.

Službujoči detektiv je Zrneca, ki je že po zunanjosti vzbujal sum, opazoval že včeraj v Dalmatinovi uliic in pozneje na Kongresnem trgu. Zrnec je bil oblečen v ekscentrično čisto novo obleko, kar je povzročilo, da se ga je detektiv davi ob priliki kontrole bliže ogledal.

Zrnec se je vpisal v zglasilnem listu kot Eugelbert Srnec, rojen leta 1910. v Ljubljani, s stalnim bivališčem v Ljubljani. Pri kontroli se je na razna vprašanja zapletel v protislovja, tako da je bil detektiv prepričan, da nima čiste vesti. Nato ga je izpraševal še naprej tako dolgo, da je priznal, da si je nabavil obleko, ki jo je imel na sebi, 10. t. m. z denarjem, ki ga je ukradel materi. Doma je vlomil v zaklenjeno omaro in se podal s hranilno knjižico svojega pokojnega očeta Matevža v Mestno hranilnico, kjer je dvignil 8000 Din. Knjižica ni bila vinkulirana in so mu denar brez nadaljnega izplačali.

Pri taki izvršeni preiskavi so našli pri njem 2600 Din gotovine, dozo iz alpake za cigarete, kovinasto zapestno uro, pozlačeno brošo za ovratnice, zlat prstan, 18 nabojčkov za pasjo pištolo in še več drugih drobnarij, ki se jih je nakupil, ko je prejel denar v Mestni hranilnici. Zrneca so v zaporu preoblekli v njegovo staro obleko, ki jo je imel spravljeno v kovčku, deponiranem na glavnem kolodvoru, in ga izročili sodišču.

Kranj

Kino Talia predvaja 15. avgusta na praznik Velikega Šmarna 100% nemški zvočni velefilm **Fra Diavolo — brat Sotone**, po operi od Seribea in Aubera. V glavni vlogi slavni tenorist berlinske opere Tina Patiera (Jugoslovan). — V nedeljo, 16. t. m. nemi film **Djevojka iz Volge**, prekrasna ljubavna drama iz ruskega življenja. V glavni vlogi priljubljeni Ewelin Holt in Igo Sym. Predstave oba dni ob 5. 7. in 9. uri. 1832

Proslava 10-letnice kraljevega vladanja. Vsi hišni posestniki naj v nedeljo že zjutraj obesijo zastave, zvečer naj razsvetlijo okna in se udeleže sprevoda po mestu, ki se bo otvoril izpred Narodnega doma ob pol 21. uri.

Slovenski akrobati. Pred dnevi so nastopili na Mestnem trgu akrobati na vrvi, ki so jo napeljali med Peterčkovo in Šifrerjevo streho. To so prvi Slovenci, ki so se pričeli baviti s te vrste sportom. Kljub temu, da so nastopili v Kranju šele drugič, so se zelo dobro obnesli. Vsi trije, Snoj Stanko, Dobovšek Ivan in Bresetnik Franc, so doma iz Ježice pri Ljubljani.

Oskrba Savskega mostu. Savski most pri Majdičevem mlinu je prevzela sedaj v oskrbo kranjska mestna občina.

Zagorje

Tombola. Podružnica SPD Litija-Zagorje priredi danes ob 15. uri na letnem telovadišču Sokolskega doma v Zagorju veliko tombolo z mnogimi lepimi dobitki. Čisti dobiček je namenjen za sanacijo planinske koče na sv. Gori.

Znižane cene mesa. Mesarji se pritožujejo, da vzlic znižanju cen mesa (od 10 Din kg navzgor) še ni in ni odjemalcev. Naj tu omenimo, da zasluži delavstvo — ki je najjačji konzument, trenutno le za najnujnejšo hrano ter si vzlic znižanim cenam ne more privoščiti mesa, pa bo treba vsled tega misliti na ponovno znižanje, ker odgovarjajo sedanje znižane cene normalnim razmeram, četudi se je delavstvu plača znižala s 1. avgustom. Mesarji poskusite, korist bo tudi vaša!

Živinozdravnik. Prejšnji teden je pričel uradovati živinozdravnik g. dr. Josip Bizjak. Nastanjen je v hiši g. Albina Grčarja.

Nogomet. V nedeljo popoldne sta odigrali drugi moštvi SK »Zagorje« in SK »Hrastnik« nogometno tekmo, ki je bila zaključena z rezultatom 1 : 2 v korist gostom.

S kočije je padel in si nalomil nogo. Hlapec pri tukajšnjem posestniku M. V. je ravno prispel s kočijo domov, ko so planili lajajoči psi proti konjema. Konja sta se splašila in planila v dir. Pri tem je hlapec Lubšina France padel s sedeža in si nalomil desno nogo. Prvo pomoč je nudil ponesrečencu tukajšnji zdravnik g. dr. Slavo Grum in odredil oddajo v bolnico.

Otrok pod konjem. Šestletna deklica Vrbovšek je na vsak način hotela s starim očetom na postajo, ko je ta peljal apno. Ravno po prihodu petega vlaka, ko je cesta najbolj obljudena, je prišlo dekletce po nesreči pod konja g. W. iz Izlak. Konj jo je podrl in z zadnjo nogo stopil na njeno levo roko. Vsa prestrašena je kriče tekala sedaj po tej sedaj po oni strani ceste ter klicala očeta, ki je nesluteč nesrečo vozil naprej. V tem času vozi tudi avtobus s postaje in prav v trenotku, ko je ta peljal mimo voza, natovorjenega z apnom, je hotela skočiti deklica na drugo stran, da bi dohitela starega očeta. Neki mimoidoči je skočil k deklici in jo prijel, da ni prišla pod avtobus in je s tem preprečil še večjo nesrečo.

Mokronog

Umrla je g. Terezija **Zakrajšek**, 70-letna posestnikova žena iz Sv. Vrha pri Mokronogu. Bila je dobra mati in izvrstna, skrbna gospodinja. Rodila je 9 otrok, izmed katerih je 6 živih. Zavedna slovenska mati naj počiva v miru. Žalujočim naše sožalje!

Trbovlje

17. in 18. avgusta t. l. se bo predvajal v Sokolskem domu film o vsesolskem zletu v Beogradu, in sicer 17. t. m. ob 16. za deco trboveljske šole in 18. t. m. ob 16. za deco vodenske šole, oba dni ob 20. pa za odrasle. Da se omogoči vsakomur ogled tega veličastnega filma, ne plačajo otroci nikake vstopnine, odrasli pa le po 1 Din.

Članstvu Trboveljskega Sokola. 16. avgusta ob 10. uri dopoldne bo v Sokolskem domu kongres narodnega delavstva, katerega se udeleže tudi zastopniki drugih slovanskih narodov. Ker se bo na kongresu poleg razmotrivanja o strokovnih vprašanjih delavstva manifestiralo tudi za solidarnost slovanskih narodov, poziva Sokolsko društvo svoje članstvo, da se udeleži kongresa v čim večjem številu v civilu s znaki.

Cerkvena proslava 10-letnice vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Sokolsko društvo poziva svoje članstvo, da se v čimvečjem številu udeleži cerkvene proslave 10-letnice vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I., ki bo danes ob osmi uri v župni cerkvi v Trbovljah.

Kongresni pokal Narodno strokovne zveze je razstavljen v izložbi zlatarske tv. M. Koren v Trbovljah.

Dramlje

Slaba pot. V nedeljski številki 182 z dne 9. avgusta t. l. je »Jugoslovanov« dopisnik iz Celja poročal in se pritoževal radi slabih občinskih cest v Dramljah, češ da celjski požarniki niso mogli z brizgalno na pogorišče Glinsko. Naj bo resnici na ljubo povedano, da so občinske ceste v Dramljah s kulukom popravljene, da se po njih lahko z vsakim avtom vozi, ter da je Glinsko 2 km oddaljeno od meje občine Dramlje ter da ta vas spada pod občino Škofja vas, pod občino, kjer se nihče ne briga za popravo res skrajno zanemarjenih cest. V bodoče naj dopisnik in požarniki ne spravljajo v slabo luč drameljske ceste, pač pa naj se pritožijo proti oni občini, ki ima občinske ceste najbolj zanemarjene v našem srezu. — Jesenek, župan.

Šoštanj

Šoštanj bo slovesno proslavil desetletnico vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. V nedeljo zvečer bo mesto razsvetljeno in okrašeno z državnimi zastavami. Po mestu do Družmirja in Ograjška bo korakala godba na pihala, spremljana od gasilcev treh gasilnih društev in sokolskega naraščaja, ki bodo nosili goreče baklje in lampijončke. Ukrenjeno je, da se bodo na bližnjih in daljnjih vrhovih, obkrožajočih Šaleško dolino, zažgali kresovi, ki bodo pričali, da gore ljubimo svojega kralja in svojo domovino. V ponedeljek dopoldne bo slovesna služba boža v farni cerkvi Sv. Mihaela, po službi božji pa v sejni dvorani magistrata svečana seja šoštanjske občinske uprave, na kateri se bo po slavnostnem govoru župana dr. Mayerja sklepalo o ustanovitvi jubilejne humanitarne ustanove. Šoštanjčani in okoličani, storite svojo dolžnost in pokažite ljubezen in spoštovanje do svojega kralja in naše lepe domovine!

Škofja Loka

Javna ljudska knjižnica SKJ se prav lepo razvija in šteje sedaj preko 2500 knjig. Ustanovo vsem prijateljem dobre knjige najtopleje priporočamo! Pesnitev je 87, pripovednih knjig 1442, revij 162, dramatičnih spisov 167, poučnih 231, hrvatskih 115, nemških 117, sokolskih 38, tehniških 112 in mladinskih 323. Knjižnica posluje vse leto, razen par tednov v poletju zaradi inventarja. Knjižnica se redno izpopolnjuje z najnovejšimi deli. Vodi jo vsa leta učitelj br. Horvat Rudolf iz sredstev malenkostne izposojevalnine in letnim prispevkom 3000 Din s strani društvene uprave.

Novo mesto

Proslava 10-letnice vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Ob priliki proslave 10-letnice vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I., se vrši v Novem mestu v ponedeljek 17. avg. t. l. ob 20. uri slavnosten obhod z godbo in vojaštvom po mestu. K tej proslavi so vabljena vsa društva, korporacije in šolska mladina, da se tega obhoda korporativno udeleže. Zbirališče vseh društev, korporacij in šolske mladine je na trgu Kraljeviča Petra, nakar se vrši točno ob 20. obhod po mestu, in sicer najprvo do sreskega načelstva, nato nazaj preko trga do gradu Kamen in končno nazaj na trg Kraljeviča Petra, kjer bo razhod. Vse korporacije, društva in šolska vodstva naproša mestna občina, da oskrbe svojim članom in šolski mladini po možnosti lampijončki, da se čim lepše proslavi 10. jubilej vladanja Nj. Vel. kralja Aleksandra I.

Mesto cvetja na krsto blagopokojne gospe Marije Rozina, rojene Skaberne, vdove po pokojnem sodniku Rozini in posestnice v Novem mestu, je darovala rodbina Foersterjeva Vincencijevi konferenci v Novem mestu 200 Din. Bog plačaj!

Glavo si je razbil. V četrtek, 13. t. m. so po kosilu podirali bukve posestnik g. Luštek in njegova dva sinova France in Lojze iz Ždinje vasi št. 11. Mlada sinova sta podžagala poleg tudi posebno veliko bukev. Mahoma pa se je z ogromnim truščem nagnila in se podrla, a obenem treščila mladega, čvrstega Franceta po glavi ter ga strašno razmesarila. Nesrečnež ima razbit ves obraz, tako da se mu nos in čeljusti še komaj držijo ostale razmesarjene glave. Pripeljali so ga v bolnico Usmiljenih bratov v Kandijo, kjer so mu nudili takojšnjo pomoč.

Trebnje

Gradnja vodnjaka. Podjetniki, ki nameravajo vložiti oferte za prevzem dela pri graditvi cisterne novega uradnega poslopja v Trebnjem, naj si ogledajo ta teden načrte v občinski pisarni. Rok do 20. avgusta t. l.

Konjačija. Končno se je rešilo kočljivo vprašanje konjačije in mrhovišča, za sodni okraj Trebnje. Prizadete občine so se zedinile in sklenile, da se odkupi potrebni svet od konjača Ivana Pintarja in da se izvrše potrebna popravila. Stroške nosijo prizadete občine po davčni moči sorazmerno in odpade na občino Trebnje 6074 Din, Mirna 4339 Din, Velika Loka 4079 Din, Dobrniče 3471 Din in Sela Šumperk 650 Din. Skupnih stroškov je 18.613 Din in so s tem prispevkom kriti.

Novice iz Trebnjega. Pod tem naslovom je objavil ljublj. popoldnevnik v svoji ponedeljkovi številki polno pikrih opazk na račun razvijajočega se tujskega prometa v Trebnjem. Dopisnik, ki zdaj niti ne biva v Trebnjm, tudi vedeti ne more, da je pripravljalni odbor društva za tujski promet že osnovan in da krepko deluje glede na bližajočo se tujsko prometno razstavo, kjer bo Trebnje odlično zastopano. Če pa g. dopisnik ni v Trebnjem, ampak na oddihu v Ljubljani, vsekakor ne more vedeti o številnih letoviščarjih, ki so letos posetili Trebnje.

Št. Jurij ob južni železnici

Nesreča. V petek je 8-letni posestnikov sin **Štefan Dajčman**, doma iz Laz pri Dramljah, tako nesrečno padel z domačega kozolca, da si je desno roko težko poškodoval v zapestju. Moral je poiskati zdravniško pomoč v celjski bolnici.

Razpis služb na banovinski kmetijski šoli. Kralj. banska uprava razpisuje za tukajšnjo banovinsko kmetijsko **gospodinjsko šolo** tri službe učiteljic in sicer: voditeljice gospodinjske šole, učiteljice kuhanja in učiteljice šivanja. Prosilke za te službe morajo imeti specialno-strokovno kvalifikacijo. Ponudbe je vlagati do 18. t. m. pri kralj. banski upravi v Ljubljani.

Iz Šaleške doline

Tombola požarne brambe, ki se je po pristnem podeželskem receptu oznanjala pretekle dneve, je na vse zadnje postala le majhen dokaz, da se tudi pri nas umejo ljudje zbrati — in tako je bilo nedeljsko popoldne le nekako izven vsakdanjih meja živahno in šumeče. Zgodilo se je pa, da je bilo bore malo tombolskih kart pokupljenih, tako da bo iz skupička presneto malo za gasilski dom.

SK Velenje ali po domače »šahtenski nogobre« pripravlja na svoj znani klavrni poraz novo ofenzivo SK Šoštanju. In hudomušneži dajo že vnaprej vse take reči v procente in sedaj prorokujejo **ne 12 : 0**, temveč **24 : 0** — kar pa Bože obvaruj!

Rudnik ima v načrtu zidanje stanovanjskih hiš, ki so vsekakor krvavo potrebne i nameščenstvu kakor delavstvu. Z zidanjem se prične in bodo odobreni tozadevni krediti. — Kakor se doznava, se morda prične z pripravljalnimi deli za novo šestrazredno šolo še letos. Le s krediti so težave — sicer pa ni čuda, saj se danes vsepovsod bijejo boji za same kredite — »kratkoročne« kakor »dolgoročne«.

»Jugoslovana« dobite v Velenju pri ge. **Pavlinčevi**, v Pesjem pri ge. **Uriskovi.** Pa še to: Posamezna številka stane samo 1 Din in povrhu je to edini dnevnik, ki se briga, da daje novice iz naše doline med svet.

Krvave praske in aretacije. Potem ko se je tombola končala, je bilo kar nekam živo in veselo po velenjskih gostilnah. In kajpada — nedelja zvabi fante k poliču, potem se vname popevanje in veselje. Ampak je že nekako tako, da še zmeraj »regira aufbiks«, ta žalosten fantovski običaj in navsezadnje se vse prijetno in veselo razpoloženje zaključi s pretepom. Orožništvo je dva vročekrvneža aretiralo. Zadnjo besedo pa imelo sodišče.

Vlom v Rakovo restavracijo. V noči 10.—11. t. m. je neznani zlikovec na oknu posebne sobe izrezal šipe ter stopil do predala, kjer se nahaja tobak. Tat in vlomilec v eni osebi, je ves tobak pobral in izginil v noč. Ukradenega tobaka je bilo nekaj nad 600 Din. Zanimivo je, da zadnje čase krade neznan tat samo pri Raku, kar se da sklepati, da je to domačin, ki so mu znane razmere. Orožniki so tatu sicer na sledi — le križ je poiskati zlikovca med poštenimi Šaleščani. Saj pri nas so tatvine in take reči resda bele vrane med dogodki.

Letošnja katastrofa z našim izvozom sadja

(Od našega rednega dunajskega dopisnika A. G.)

Z zanimanjem zasledujem v »Jugoslovanu« poročila iz raznih krajev bivše južne Štajerske o letošnji izborni letini. Dočim ponekod še pričakujejo obilo kupcev, poroča dopisnik iz Ljutomera, da so tam nad letošnjo kupčijo kar že obupali. Dočim so še pred nekaterimi dnevi prodajali jabolka po 175 par, se jim obeta zanaprej še manj nego po dinarju. Zakaj taka razlika, evo pojasnila:

Tista jabolka, za katere je prejel naš kmet po 175 par, so bila deloma prodana na Dunaj po naraslih troških in zaračunjenem dobičku franko meja po Din 3·20. — Ali dunajski in drugi kupci so plačali tako ceno vsled naivnega pričakovanja, da bodo prve cene po priliki enake lanskim. Ali kaj se je zgodilo? — V ponedeljek minulega tedna je prišlo samo iz Štajerske petkrat preveč vagonov. Madjarji so tudi pohiteli in privlekli na Dunaj 20 vagonov prav krasnega blaga, ki kakovost naših jabolk desetkrat potolče. Ali to še ni vse. Čehi ne morejo s svojimi hruškami, ki so tam kolosalno obrodile, nikamor drugam nego v Avstrijo. Italijani pa so napeli vse zadnje sile s svojimi krasnimi breskvami, tako da je cena tem padla na polovico lanske cene. Za vsak denar so breskve na Dunaju: po 40—60 grošev. Kdo bo torej grizel naša kisla jabolka, ako ima za isto ceno na razpolago italijanske breskve? Zato ljudstvo kupuje letos breskve kakor še nikdar poprej.

Jabolka po Din 3·20 franko meja stanejo na dunajskem trgu že okroglo 50 grošev, — a prodajali so jih takoj v torek po 32 do 25 grošev. Torej je izgube pri malem vagonu od 5000 kg do 10.000 dinarjev, pri polnem vagonu pa 20.000 dinarjev. Morete si misliti, kako so kleli tisti kupci, ki so plačali ceno, katero so nadiktirali v Mariboru. Ali zato pa so bili to tudi edini vagoni, ki so bili kupljeni, in razni Dunajčanje nočejo zdaj naših jabolk niti v komisijo, in ako kdo pošlje, mu jih prodajajo za vsako ceno in se pri tem še okristijo. Včeraj je bilo prodano kar na kolodvoru nekaj vagonov po — 22 grošev, a še je ostalo tam 21 vagnov jabolk, ki jih niti na trge nočejo speljati. Kaj bo s temi, danes še ni mogoče nič reči. Tak dobiček so naredili za naš izvoz tisti, ki so cene letošnjim jabolkam natirali do Din 3·20. Po en vagon in — nič več. Ali se pravi to... delati za naš izvoz: nekaj malo špekulantov se za prvo silo okoristi, drugi pa naj gledajo skozi prste. Kupčija z letnimi jabolki je za nas končala. To je bilanca prvih ponesrečenih špekulacij iz Slovenije. Želim več pameti pri zimskih.

Žal mi je tistih vrlih izvoznikov, ki sicer niso našli čukov, da bi sami zgubljali do 20.000 Din pri vagonu, pač pa so sprejeli jabolka v komisijo, tista jabolka, katerim so prvi naterali nakupne cene s prevelikim dobičkom vred na 3·20 dinarjev. Ker so plačevali eni toliko, ne da so imeli za to kako realno podlago, so morali iti za njim vsi drugi, in tako imajo zdaj naši izvozniki težke izgube. Nekatere smo od tu pravočasno opozorili, tudi »Jugoslovan« je mnogo pomogel, da razni naši izvozniki niso dalje tako blazno kupovali, in so tako vsaj rešeni nadaljnjih izgub. Da bodo naši izvozniki, ali tudi kmetje, obveščeni o resničnem položaju na evropskih trgih, bomo po možnosti vsak dan dajali »Jugoslovanu« telefonska poročila. Ker imamo z uredništvom vsak dan zvezo ob 7. zvečer, dobe čitatelji takoj najnovejša poročila, ki naj jim povsem zaupajo in se po njih ravnajo.

Enaka nevarnost preti našemu največjemu izvozu sadja — češpljam. Prve lanske češplje v Brčku so prodajali po 2·90 do 2·70 Din. Na Dunaju so jih prodajali celo po 90 grošev. Ali že peti dan potem je bil prvi »Zwetschkenkrach«, da so padle cene do 20 grošev. Zakaj, to sem že parkrat povedal.

Letos so tudi v Brčku že čutili, da morajo s cenami izdatno navzdol. Dočim so se glasile prve ponudbe po 2·50 franko vagon, glase današnje ponudbe že po 1·80. Za prve vagone utegne biti še dovolj dobro, ako naši izvozniki ne izgubijo glave in prideregjo na Dunaj takoj prvi dan z dvakratno količino, nego Dunaj more porabiti. In ta nevarnost je celo prav verjetna, kajti branje češpelj je uradno določeno na 15. dan avgusta. In vsakdo izvoznik bo hotel biti — prvi med prvimi. Nevarnost je torej tu, da bo že za ponedeljek na Dunaju sto vagonov **preveč**. Danes še so prodajali prve ogrske po 60 grošev, kar bi bila za prvo ceno v Jugoslaviji prav dobra kupčija... ako nam premarljivi izvozniki ne pokvarijo vsega. Tu bomo imeli prvo »Kraftprobe« za vpliv novega »Pravilnika«. Polovico izvoznikov manj, pa bi bilo vse v najlepšem redu, manj nervoznosti, manj dela in več dobička.

Prvo grozdje iz Jugoslavije je tudi že tu, tam iz okolice Subotice. To kupčijo so monopolizirali madjarski židje, kakor imajo tudi v Vojvodini vse madjarski židje v rokah. Z njimi je konkurenca nemogoča, ker oni denarno ubijajo vsakogar, ki bi se drznil mešati jim tu izvozničarski monopol. Ako se kdo vmeša v te posle, oni začno cene višati do gorostasnih izgub. Izgubljajo tudi oni, ali njim gre za uničenje konkurentov, in ko teh več ni, oni zopet lepo popravljajo vse izgube na račun našega kmeta. — Ti židje imajo v merodajnih krogih vso oporo. pa je sicer blizu, in vendar neizmerno daleč. Kajti v taka sršenja gnezda noče nikdo drezati. Enkrat sem jaz to poskusil z Dunaja, pa sem se samo opekel. Nikdar več se ne dotaknem židovskih monopolov. To pa je tudi dokaz, kako težko je našim ljudem, da se rešijo židovskega trgovanja.

K odkritju Vilharjevega spomenika v Planini

Spomenica, katero je poslal g. dr. Jos. Tominšek iz Maribora pripravljalnemu odboru in častilcem Miroslava Vilharja.

»Bodri in modri Notranjci!

Bilo je pred 25 leti; sedanji Vaši mladeniči so bili še deca ali jih sploh še ni bilo; sedanji Vaši zreli možje so bili dečki ali mladeniči... Tedaj smo se zbrali v Postojni, da odkrijemo Vašemu Vilharju prvi spomenik. V Postojni je moral stati spomenik, v tem svetovnoslavnem središču žive Notranjske, v tem žarišču narodne zavesti. Na tisoče in tisoče je bilo tedaj zbranega našega naroda; komaj je bilo prostora zanj na širnem trgu in razgrnili so se množice na veselišču.

Bilo je pred 25 leti... Tedaj so se sešli vsi Notranjci, Kraševci ali kakorkoli hočemo imenovati ta krepki steber Slovencev; a došli so Slovenci sploh, počastit spomin svojega ljubljenca, tega najbolj slovensko-domačega umetnika Vilharja. Od štirih mejnikov so se Slovenci tedaj svobodno zbrali; Vi od Trsta, ki je bil naš, od Gorice, ki je bila vsa naša, od Reke, ki je bila po zavesti naša; a mi in vsi drugi sem od Ljubljane z vsem slovenskem ozemljem ter z jugoslovanskim bratstvom.

Bilo je pred 25 leti...

Tedaj me je doletela čast, da sem za Vilharjevo spomenico zbral prvo ogrodje Vilharjevega životopisa in delovanja. Bila mi je čast, da sem slavnostno govoril pri odkritju spomenika. Kar sem zapisal v spomenico, še lahko čitate. Kar sem govoril pred slavnostno razpoloženimi tisoči Notranjcev, to je izzvenelo v pozabnost. Bilo je v glavnem proslavljanje izrazitih posebnosti Vas Notranjcev: kremenitosti in odločnosti, kakor je Vaš Kras, globine in umnosti, kakor je globok Vaš podzemski svet, dalekovidnosti Vaših planjav, zdravja Vašega zraka in Vas... To Vam ostane zdaj in vedno, ostane tudi onim v Postojni in dalje.

Potegnjena je črta mimo Postojne, Trsta, Gorice, Reke. Odprt pa je zdaj svet v Zagreb, Beograd, Sarajevo k milijonom bratov. Tako po 25 letih izza prvega spomenika Vašemu Vilharju. Kako bo po preteku nadaljnjih 25 let, to bo uravnal pravični Bog.

Zdravstvujte; molite in delajte! Notranjcem in Vilharju slava!«

Strahotna živa plamenica

Grozna nesreča mladega kurjača

Škofja Loka, 14. avgusta.

Pri lesnem industrijcu Francu Heinriharju na Trati pri Škofji Loki se je učil poslednje čase za kurjača 30-letni Vinko Poljanec, doma iz Starega dvora. Kakor vsak dan, je Poljanec tudi včeraj v prvih popoldanskih urah delal pri kotlu, v katerega je nakladal kurivo. Kurjač je imel odprta vratca kotla, ko je z železnim orodjem čistil rešetko žerjavice. Na vso nesrečo je v tistem hipu potegnilo vetrovje plamene iz peči. Obupen, pretresujoč krik — in že je ogenj zajel nesrečnega kurjača, ki se je kakor živa, goreča baklja umikal kotlu. Nesrečnež je dobil po vsem telesu grozne opekline, čeprav so na klice takoj prihiteli drugi delavci, ki so skušali ogenj na njem zadušiti. Njihovo prizadevanje žal ni imelo pravega uspeha, ker je bil Poljanec že vse vprek ožgan in ranjen. Hudo ponesrečenega in strašno trpečega so mladega moža takoj naložili na domači avto in ga prepeljali v ljubljansko bolnico. Tu so dali mladeniču vso potrebno pomoč. Stanje kurjača je vendar zelo opasno in na okrevanje ni mnogo upanja.

KOLINSKA TVORNICA CIKORIJE d. d.

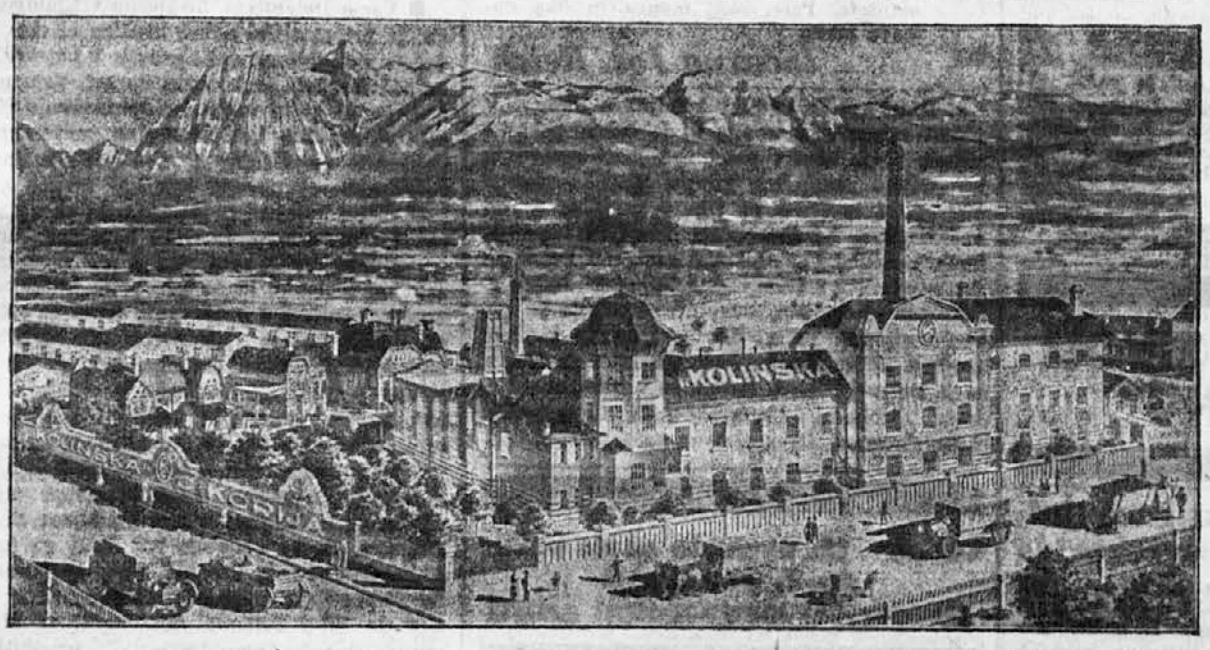

LJUBLJANA

Podjetje je osnovano v l. 1909 s češkim kapitalom, a je danes last domačih pridobitnih krogov. Tovarna je bila v l. 1922 popolnoma preurejena in opremljena z modernimi stroji ter izpopolnjena z novimi stavbami; proizvaja prvovrstno blago, ki je po vsej naši državi že itak dobro znano. Pogon je urejen po najnovejših pravilih tehnike, kapaciteta znaša do 180 vagonov na leto. Glavni izdelki tovarne so: Kolinska Cikorija, Redilna kava, Figova zmes, Sladna kava in Vydrova ržena kava.

Kolinski kavin dodatek vsebuje prvovrstne hranilne snovi; vsled tega je zelo zdrav in okusen pridatek h kavi.

Kvaliteta izdelkov Kolinske tovarne je prvovrstna, o tem pisati je odveč, ker ji ostane vsak, kdor enkrat poizkusi njeno blago, zvest odjemalec.

Claude Anet:

Arijana

18

Roman ruske deklice.

V nasprotju s strastnimi besedami Mihaela Ivanoviča, ki se je silno razvnel, je Arijana odgovorila izredno suho.

»In kolikokrat v tednu bi morala biti Sabska kraljica do svojega odhoda?«

Mihael Ivanovič je osupnil.

»Toda, draga prijateljica,« je začel.

»Odgovorite jedrnato in jasno, prosim vas. Poznati moram natančno vse pogoje te kupčije.«

»Ne morem prenašati, da tako govorite. Kupčija? V veliki zmoti ste —.«

»Če mi takoj ne odgovorite, grem svoja pota in ne bova več govorila o tej stvari.«

Mihael Ivanovič se je obotavljal:

»Sam ne vem... dvakrat, trikrat na teden?«

»Recimo dvakrat. In koliko ur bom morala pripovedovati pravljice?«

»Resnično, okrutni ste. Ta vaša temeljitost je strašna.«

»No dobro, bom pa sama določila: dvakrat v tednu po eno uro. To so vaši pogoji. Dragi so. — Premislila bom. — Na svidenje.«

Ni je še pustil proč.

»Še nekaj besed. — Jaz se preselim drugam. Tam nisem zadovoljen. Prešumna hiša. Razen tega pa že itak predolgo tam stanujem. Prepolna je spominov. Veste, da ne morem živeti v območju spominov, ker me navdajajo z grenkobo. Jaz sem bolnik, Arijana Nikolajevna, ali to razumete? Zato sem najel majhno hišo v predmestju. Mirna je in brez sosedov. Majhna hiša Leva, vratarja hotela Londona. — Stanujem sam v njej.«

In Mihael Ivanovič je odšel, vlekoč nogo za seboj in opirajoč se ob palico.

*

Na gostilniški terasi je bilo zbranih pri večerji kakih deset ljudi. Arijana in Olga sta bili edini dekleti. Bila sta tam tudi Pavel Pavlovič in visoki plavolasi mladenič, ki je nagovoril na ulici Arijano zjutraj, ko so zapustili hotel London.

Arijanin miljenec, ki ga je posadila nocoj poleg sebe, je bil neki dijak z majhno gosposko glavo, kakor oglje črnih las, toda čudovito lepih, belih zob in višnjevih oči. Začeli so z vodko, zdaj pa so pili šampanjec. Olga Dimitrijevna je nežno pogledovala svojega soseda, njena roka je ležala na njegovi in zatrjevala je s prilizovalnim glasom, da je silno žalostna, njena duša pa bolna. Arijana pa je izžarevala življenje in duh, nikoli še ni bila tako vesela, nikoli se ni njena duhovitost tako iskrila. Vsi so jo brez diha poslušali in z njenih napetih ustnic so frčale zbadljivke kakor puščice.

Ko pa je govor nanesel na nravnost in ljubezen, se je njeno nastrojenje izprevrglo in vzkliknila je s posebnim, pri njej nenavadnim povdarkom:

»Nravnost, kaj pomeni ta beseda? Dekle, ki se poda za denar, ima ravno tako svojo nravnost, kakor jo ima ženska, ki nima ljubčka. Kdo more po površnem opazovanju zaključiti: to je nravno, to je sramotno? Nravnost ni drugega kakor čuvstvo, ki leži v naši najglobiji notranjosti, in le sami moramo o tem soditi. — Jaz si morem predstavljati, da bi se utegnila prodati,« pri teh besedah je pogledala tresočo se Olgo, »ne da bi se sama sebi zdela pokvarjena.«

»Kaj vendar govorite!« jo je prestrašeno prekinil plavolasi mladenič.

»In vendar je tako,« je nadaljevala Arijana. »Recimo, da ne bi imela denarja, pa bi čutila v sebi nepremgljivo težnjo in dolžnost, da razvijem svoje sposobnosti. Želela bi obiskovati vseučilišče in se posvetiti duhovnim stremljenjem, za kar je v meni poklic. Ali naj završem idealna stremljenja in zapravljam čas s poučevanjem malih bebcev po dva rublja za uro? No torej, jaz potrebujem denar. H komu naj se obrnem? K prijatelju, ki ga ljubim? Niti od daleč mi ne pride kaj takega na misel, zakaj ljubezenskih zadev ne gre mešati z denarnimi vprašanji. Toda če mi moški, katerega ne ljubim, ponuja možnost bogatega duhovnega življenja kot plačilo, da mu prepustim za nekaj ur svoje telo, ali ni moja dolžnost, da to ponudbo sprejmem? In če sklenem tako kupčijo in plačam z edino posestjo, ki jo premorem, sem li morda zato manj poštena ali pa sebi nezvesta? Dobro, svet me bo obsodil, toda kaj pa je svet? Zbor bedakov in kopica predsodkov. Naj me le obsoja, kolikor hoče! V svojih očeh ostanem vkljub temu pošteno dekle!«

Polovica navzočih je glasno pritrjevala. — Pavel Pavlovič je povesil glavo.

»Prav ima!« je vzkliknil nekdo.

»To je prava morala. Imenitno!« je rekel drugi.

Poleg Olge Dimitrijevne sedeči mladenič se je zdrznil, ker mu je dekle odtegnilo roko. Jokala je.

»Kaj pa vam je?« je vprašal.

»Ne ozirajte se na to. Nervozna sem. — Vendar pa govorite dalje, da ne bi drugi videli mojih solz.«

Kralj Aleksander na Bledu

Ljubljana, 14. avgusta.

Nj. Vel. kralj Aleksander je danes ob pol 10. uri s Nj. Ves. kraljevičem Tomislavom in Andrejem prispel na Bled. (AA).

Prva pomoč za pogorelce v Fari

Ljubljana, 14. avgusta 1931.

Kraljevsko bansko upravo je danes sresko načelstvo v Logatcu telefonično obvestilo o požaru v vasi Fara, občina Bloke. Takoj po prejemu tega poročila je uprava odredila, naj se kot prva pomoč nakaže najpotrebnejšim trem pogorelcem znesek 10.000 Din. O tem sta bila obveščena sresko načelstvo Logatec in županstvo občine Bloke.

Prihodnja številka »Jugoslovana« bo izšla v ponedeljek zjutraj.

Iz drugih banovin

Borba proti malariji v Južni Srbiji

V dveh letih se je posrečilo v dolini Krive Reke zatreti bolezen

Med kraji z malarijo v Južni Srbiji je tudi okolica Stracina in Krive Palanke, to je dolina Krive Reke, v katero se izlivajo številni planinski potočki. Krajina je 36 km dolga in 15 km široka. Tu živi okoli 35 tisoč prebivalcev v 36 vaseh. Človek bi mislil, da je ta dolina, ki leži okoli 600 m nad morjem, izredno zdrava, ker nima stoječih voda. Zdi se, kakor da je najbolj pripravna za zdravilišča in okrevališča. V resnici so pa komarji vnesli svoja legla v samo Krivo Reko in v njene številne pritoke in kraj je postal s svojo tropsko malarijo naravnost nevaren.

L. 1928., ko se je pričela pri nas organizirana borba proti malariji, so zdravniki ugotovili, da so za to boleznijo v tej dolini zboleli skoro vsi prebivalci. Pri vojakih, kjer je lažje voditi statistiko, so ugotovili, da jih je zbolelo tu nad 80%. Higijenski zavod v Skoplju je takoj ugotovil meje te malarijske cone in je začel energično akcijo za odpravo malarije. L. 1928. so začeli z domačimi sredstvi in s pomočjo Rockefellerjeve ustanove sistematično uničevati legla malarije. Z velikim uspehom so uporabljali takozvano pariško zelenilo, s katerim so škropili malarijska legla. Borba proti malariji je imela izreden uspeh. L. 1928. so padla obolenja med vojaki od 80% na — 12%. Lani je padel odstotek obolenj pri vojakih na 5%. Letos pa niso zabeležili doslej niti enega obolenja za malarijo. S šolsko deco je bilo ravno tako. V dveh letih je padel odstotek teh obolenj od 80% na 10 do 20%. Prebivalstvo razume docela pomen teh higijenskih akcij in pomaga Higijenskemu zavodu in zdravnikom, kakor more in zna.

V HOTELU TIVOLI „DANCING“

Strašna priznanja razbojniške tolpe Steve Lovrekovića

Kakor smo že poročali, so nedavno polovili razbojniško tolpo, ki je morila, požigala in kradla v kolici Ivanišgrada. Orožniki so doslej aretirali 18 članov tolpe. Izpustili so pa 6 žensk, ki so se pajdašile z razbojniki in ki so vse pred porodom. Razbojniki so priznali tri umore, tri poizkušene umore, požig hleva, kjer je bilo 90.000 Din škode, in 22 vlomov in tatvin z 81.420 Din škode. Meseca januarja letos so našli umorjenega v občini Kloštar 24-letnega Stjepana Drča. Ubila sta ga člana tolpe Jerković in Marinović. Drča so najeli sorodniki nekega Čakana, da bi tega ubil za 5000 Din. Konkurenca mu je pa bil Lovreković, ki se je ponudil za 1000 Din. Drč je nato streljal na Čakana, toda ga je le lahko ranil. Lovreković je pa nato najel Jerkovića in Marinovića, da sta ubila Drča. Sorodniki obrtnika Rudolfa Škvarića so pa najeli Lovrekovića za 5000 Din, da bi Škvarića ubil. To je tudi storil. Prebivalstvo se je roparjev zelo balo in je imenovalo Lovrekovića »Čarugo Graberškega brda«. Lovreković je moril za denar, izvrševal je pravcato morilsko obrt. Pri njem so našli zalogo orožja in municije.

b **Odlikovanje dvorne dame ge. Srskićeve.** Te dni se je vrnila iz Sinaje dvorna dama ga. Krura Srskić, ki je spremljala našo kraljico pri poroki princese Ileane. Odlikovana je bila v visokim redom Romunske krone.

b **Šahovski turnir v Banjaluki.** V petem kolu na turnirju je Gabrovšek premagal Tota, partija Weiss - Prebeg je bila prekinjena. Kulžinski je premagal Bošana. Trifunović je premagal Kulžinskega. Trifunović ima po tem kolu 5, Kulžinski 4, Pavlič 4, (ena neodločena), Tot, Gabrovšek in Konić 3, Avramov, Kulžinski in Reiner pa po 2 točki.

b **Dolarje je izgubil.** No poti iz Omiša v Split je izgubil izseljenik Marijan Vučo iz okolice Imotskega 650 dolarjev v čekih. To je bil njegov prihranek, s katerim se je vrnil te dni iz Amerike.

LUD. ŠTRUKELJ
SPECIJALNI ATELJE ZA SPLOŠNO
ČRKOSLIKARSTVO
LJUBLJANA, CELOVSKA C. 14
(NASPROTI VELESEJMA)

Iz Dravske banovine

d **Prve abiturijente Kranjske gimnazije** (letnik 1901), ki bi se vdeležili proslave 30-letnice mature koncem t. m. ali začetkom septembra v Kranju, prosimo, da sporoče svoje sedanje naslove tov. Ušlakarju Ivanu, javnemu notarju v Ševnici.

d **V spomin 50-letnice smrti Jos. Jurčiča** priredi pevski zbor na Krki igro **»Domen«** v nedeljo 16. avgusta ob 3. uri popoldne. Pred igro bo počastitev našega rojaka s spominskim govorom. Del čistega dobička se pokloni Jurčičevemu bratu.

d **Učiteljski tovariš**, stanovsko politiško glasilo JUU, sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani, je v svoji poslednji številki z malim dodatkom v celoti ponatisnilo Jugoslovanov članek o skupnem sodelovanju mojstrov, staršev in učiteljev za napredek obrtniškega naraščaja.

d **Konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani nam je sporočil**, da nastopi predstojnik konzulata konzul I. razreda g. ing. Josef Ševčik dne 17. avgusta t. l. svoj redni dopust. V njegovi odsotnosti ga bo zastopal g. podkonsul Alojz Cihelka.

d **Tujsko prometno društvo za Notranjsko.** V nedeljo 23. t. m. ob 16. uri se bo vršil ustanovni občni zbor »Tujsko-prometnega društva za Notranjsko« v hotelu gosp. Žumra v Cerknici.

d **Domžale bodo proslavile 10-letnico vladanja Nj. Vel. kralja** z bakljado in svečano razsvetljavo trga, ki bo v pondeljek ob 20. uri z obhodom godbe, občinskega in šolskega odbora, zastopnikov državnih uradov, društev in prebivalstva po trgu. Ob 19. pa bo slavnostna seja občinskega in šolskega odbora v občinski posvetovalnici.

d **Pri pošti Dobrova pri Ljubljani** je bila 13. t. m. otvorjena brzojavna in telefonska postaja.

d **Davorin Jenkov življenjepis** je izdala cerkljanska šola v svoji spomenici »Od Ilirije do Jugoslavije«, kar gg. predavatelji navadno ne vpoštevajo. Dr. Mantuani se je poglobil v življenje slavnega rojaka na izrecno željo cerkljanskega učiteljstva.

Že v 24 urah
barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd.
Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo
685 ***tovarna Jos. Reich.***

d **Pravilnik za voditev zemljiških knjig.** V zbirki zakonov in uredb, ki jo izdaja tiskarna »Merkur«, je izšel v posebni knjižici »pravilnik za voditev zemljiških knjig«. Knjižica obsega 120 strani in stane 14 Din, s poštnino 1 Din več. Knjižica bo dobrodošel priročnik vsem, ki imajo opravka z zemljiškimi knjigami, kakor gg. imajo opravka z zemljiškimi knjigami, kakor g. sodnikom, notarjem, odvetnikom, zlasti pa gg. vodje mzemlj. knjig. Ker je naklada knjižice majhna, se priporoča vsakemu interesentu, da si jo čimprej nabavi. Naroča se v tiskarni »Merkur«, Ljubljana, Gregorčičeva 23, ali v upravi »Jugoslovana«, Gregorčičeva c., Gradišče.

Od 2. — 15. avgusta vsak večer do 2. popolnoči
Prvovrstni mednarodni artisti

d **Fotoaparate kupite najboljše pri Fr. P. Zajec**, optik, Ljubljana, Stari trg 9. 420

d **Volna, bombaž, nogavice in pletenine** v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Židovska ulica 4 in Stari trg 12. 600

Obledele obleke barva v različnih barvah in plisira tovarna **Jos. Reich.** 398-2

d **Zveza barvarn in kemičnih čistilnic oblek** v kraljevini Jugoslaviji s sedežem v Zagrebu je imela svojo letno skupščino v Ljubljani, dne 26. julija ob 10. uri predpoldne. Prisotne je pozdravil predsednik g. Drag. Reich, in nato naprosil tajnika gospoda ing. Vilka Ondrušeka, da zbrane člane obvesti o delovanju zveze v preteklem društvenem letu. Tajnik prečita zapisnik zadnje glavne skupščine v preteklem letu in poroča o delovanju odbora, a nato kot zastopnik odsotnega blagajnika poroča o stanju blagajne. Nadzorni odbor poroča, da so poslovne društvene knjige pregledane in da so v redu. Nato prosi stari odbor za razrešenje, kar se enoglasno odobri. Pri novih volitvah je ponovno izvoljen stari upravni odbor, kot sledi: Predsednik Drag. Reich, Zagreb; I. podpredsednik Obrad Janjič, Beograd; II. podpredsednik Adolf Reich, Ljubljana; tajnik ing. Vilko Ondrušek, Zagreb; blagajnik Gojko Veselinović, Sr. Mitrovica2 odbornika Pavel Nedog, Maribor, in Drag. Kovačec, Osijek. Kot nadzorni odborniki so izbrani gg. Albert Ondrušek, Osijek; Nikola Dinić, Beograd, in Josip Kersting, St. Pazova. Sprejeti so bili mnogi predlogi, a predvsem predlog o popojih pri prevzemu blaga v barvanje ali kemično čiščenje in predlog o nazivoslovju tkanin, predvsem s posebnim ozirom na nove vrste umetnih tkanin. Po končanem bogatem dnevnem redu je bila skupščina zaključena, a naslednja določena za mesec februar 1932 v Zagrebu.

d **Vremensko poročilo.** Včeraj je kazal v Ljubljani barometer 758, termometer 15'6, relativna vlaga 92, tiho, megla, dež (5·5 mm), v Mariboru je kazal barometer 757·1, termometer 15·2, relativna vlaga 89%, smer vetra NE 1, oblačnost 10, dež. Vsa opazovanja ob 7. uri zjutraj. Najvišja temperatura je bila včeraj v Ljubljani 24·2 (14·6), v Mariboru 21·6 (15), Mostaru 31 (16·5), Zagrebu 26·8 (16·2), Beogradu 28·1 (16·3), Sarajevu 28·4 12'4), Skoplju 29·3 (14·5), Splitu 30·5 (18·6). V oklepajih je navedena najnižja temperatura.

Za splošno ključavničarstvo se priporoča Ivan Kralj, Gregorčičeva ulica 5.

d **Ant. Rud. Legat-ov enoletni trgovski tečaj v Mariboru** (odobren od ministrstva trgovine in industrije v Beogradu). Vpisovanje ustmeno ali pismeno v **Slovenski ulici 7**, zraven trgovine Wögerer, od 8. do 12. in od 14. do pol 19. ure. Šolski programi brezplačno! Glej današnji inserat! 1830a

Zdravljenje srca, ledvic in drugih notranjih bolezni v slovitem zdravilišču **Slatina-Radenci.** Glej današnji oglas v tekstnem delu lista. 1836a

Ljubljana

Sobota, 15. avgusta 1931., Vnebovzetje Marije Device. Pravoslavni: 2. avgusta, Pr. A. A.

Nedelja, 16. avgusta 1931., Rok. Pravoslavni: 3. avgusta: Isakije.

Nočno službo imata v soboto in v nedeljo lekarni Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

■ **O priliki desetletnice dneva stopanja na prestol** Nj. Vel. kralja Aleksandra se bo v evangeljski cerkvi vršila svečana služba božja v nedeljo 16. t. m. ob 10. dopoldne in ne v ponedeljek 17. t. m., kakor je bilo prej pomotoma javljeno.

■ **Predsednik višjega deželnega sodišča dr. Anton Rogina se je vrnil** z odmora ter zopet prevzel vodstvo sodišča.

■ **Za kongres Narodno strokovne zveze je dovoljena polovična vožnja. Ministrstvo saobračaja je z odlokom MSbr. 20.387 dovolilo vsem udeležencem kongresa narodnega delavstva v Trbovljah polovično vožnjo. Izkaznice se dobijo danes celi dan v tajništvu NSZ, palača Delavske zbornice, v nedeljo zjutraj od pol 7. ure dalje na kolodvoru in v Trbovljah na kongresu. Kdor nima izkaznice, naj potuje brez nje. Kupiti je cel vozni listek, ki velja z izkaznico za brezplačen povratek. — Vodstvo NSZ.**

■ **Vsem Dolenjcem, bivajočim v Ljubljani.** Te dni je pripravljalni odbor društva »Krka« s sedežem v Ljubljani vložil pravila v potrditev policijski direkciji, oz. banski upravi. Namen društva je: a) gojiti vzajemno spoznavanje članov, njih zbliževanje in medsebojno podpiranje; b) poučevati svoje člane o vseh perečih dnevnih vprašanjih; c) povzeti vse, kar utegne kakorkoli služiti kulturni in gospodarski povzdigi Dolenjske, oz. celotne Dravske banovine. Društvo bo skušalo doseči svoj namen predvsem z družabnimi sestanki, ki se bdo vršili vsako soboto zvečer, združeni s predavanji. Člani so ustanovni, častni, redni in podporni. Ako društvo iz kateregakoli vzroka preneha, pripada vse društveno premoženje sorazmerno mestnim občinam na Dolenjskem, ki imajo premoženje uporabiti v tujskoprometne propagandne svrhe. Kakor je iz tega razvidno, bo društvo med drugim nekakšna brezplačna tujskoprometna centrala za Dolenjce. Vabimo vse v Ljubljani bivajoče Dolenjce, da se prijavijo kot člani na naslov: Anton Podbevšek, urednik, Poljanski nasip 12. Za pripravljalni odbor: predsednik bivši minister dr. Niko Županič, direktor Etnografskega muzeja, tajnik Anton Podbevšek, urednik.

Ples pred in po sporedu
Jazz
Kuhinja in pijača odlična

■ **Uprava električne cestne železnice** sporoča, da bo od 15. t. m. dalje vozil tramvaj že redno do nove remize v Zg. Šiški (v Dravlje). Na praznik v soboto in v nedeljo bo vozil tramvaj vsakih 6 minut v Zg. Šiško, od pondeljka 17. t. m. pa od mitnice v Šiški do nove remize vsakih 12 minut, in sicer tako, da bodo vozili od Viča do mitnice v Šiški redno vsi vozovi, vsak drug voz pa dalje do nove remize v Zg. Šiški. Za orijentacijo občinstva bodo imeli vsi vozovi, ki vozijo do mitnice na čelni strani napisne table »Šiška«, oni pa, ki vozijo do nove remize, za »Zg. Šiška«.

V poletni vročini kuhajte s plinom! 458
Kuhinja ostane bladna, ne nadlegujejo Vas muhe, kuha se prijetno in poceni

■ **Daleč sta zašli.** Aretirani sta bili 20-letna delavka Josipina in 33-letna kuharica Antonija, obe brez posla in brez stalnega bivališča, ki sta ob 19·40 sedeli v Tivoliju z nekim moškim in ga nagovarjali k nemoralnim dejanjem.

■ **Čigava sta kolesa?** Policija ima shranjeni dve kolesi, katerih lastnika se do danes še nista javila. Prvo kolo, znamke »Puch«, je bilo najdeno 17. julija t. l., drugo, znamke »Type«, pa 4. avgusta t. l.

■ **Obleke najnovejšega kroja pri »Gentlemen«** Miklošičeva 18. Angleško blago v zalogi. — 1498

■ **Vse barve, lake, firnež najceneje pri** »Lustra«, Gosposvetska cesta 12. 1480

■ **Opozarjamo na današnji oglas tvrdke Šifrer. II. nadstr., zopet ordinira.** 1640

CONTINENTAL
ostane vedno dober!
Samoprodaja: 1818
IVAN **LEGAT**
LJUBLJANA MARIBOR
Prešernova 44 Tel. int. 2636
Vetrinjska 30 Tel. int. 2434

■ **Zveza gospodinj** bo na svoji velesejmski razstavi »novodobno gospodinjstvo« sestavila poseben oddelek domačih proizvodov, ki se uporabljajo v gospodinjstvu. V ta namen poziva zveza domače industrijalce in obrtnike, da pošljejo vzorce svojih izdelkov na splošno žensko društvo, Rimska c. 9, v torek 18. ter v sredo 19. t. m. od 16.—18. ure.

■ **Celovska cesta bo zaprta radi** izkopa ceste za tramvajsko progo v Št. Vid za tovorni promet od gostilne Kmet v Šiški do Dravelj od 17. t. m. Tovorni promet se bo v tem času vršil po zgornji poti preko Dravelj in Zgornje Šiške.

■ **Avtomobilna nesreča na Šmartinski cesti.** Na Šmartinski cesti blizu Sv. Križa sta trčila skupaj avtobus, ki vzdržuje zvezo med mestom in pokopališčem, in tovorni avto »Brzoprometa«. Pri karambolu je dobil težke poškodbe na hrbtu 26-letni delavec »Brzoprometa« Josip Štajer, stanujoč na Viču 147.

■ **Zobozdravnik dr. Srečko Puher, Gregorčičeva ul. 32, ne ordinira do 12. septembra.** 1821

■ **MOTOH kava dnevno sveža!** Kličite telefon 2577! 1470

■ **Izpred senata trojice.** Včeraj dopoldne sta stala pred senatom trojice dva pekovska pomočnika: Anton K. in Rudolf K., oba iz Ljubljane, obtožena, da sta 22. julija odvzela pivovarni »Union« »Musir-pipo« za pivo, vredno 200 Din. Obtoženca sta priznala, da sta ukradla iz zaklenjene barake na velesejmu gostilničarju Rozmanu pipo za pivo, ki jo je Rozmanu posodila pivovarna »Union«. Po paketu, v katerem je bila pipa spravljena, ju je baje poslal neznanec. Obsojena sta bila Anton K. na 3 mesece in 7 dni zapora, Rudolf K. pa na 3 tedne zapora.

■ **Vožnje po mestu bodo drage.** Policija je včeraj prijela 14 poročil prestopkov avtopredpisov, večina, ker prestopniki niso vozili pravilno, temveč so rezali kurve in vozili levo. Policija je prejela nadalje 30 poročil drugih prestopkov cestno-policijskega reda. Med prestopniki so prav močno zastopani brezobzirni kolesarji. Ti vozijo po hodnikih, ne dajejo znamenj, so brez luči itd. Tako bodo skladi za vzdrževanje državnih cest prejeli precejšnje zneske iz kazni, kar bo cestam nedvomno koristilo. Če se prestopniki ne bodo hoteli ukloniti in ravnati po predpisih, bodo vožnje precej drage.

Cene običajne!!
Pridi kmalu, da dobiš še prostor!

Kamnik

Sportni dan na Duplici. Sportni klub »Virtus« na Duplici pri Kamniku je pričel razvijati živahno delavnost. Na praznik, 15. t. m. priredi ob 3. uri popoldne sportni dan z veselico v Šmarci pri gostilničarju Rode-tu. Pester program prične s tekom poedincev na 2000 metrov, nato kolesarska dirka na progi Šmarca—Homec—Radomlje—Duplica—Šmarca (2 kroga). Najzanimivejša pa bo nogometna tekma med enajstorico Slovana iz Ljubljane in prvim moštvom domačega kluba. Po sportnem programu veselica s plesom, srečolovom in šaljivo pošto. Pri prireditvi sodeluje vrhniška godba na pihala.

Glas iz občinstva. Od več strani smo že čuli pritožbe, da nekateri izmed kamniških sladoledarjev napravljajo sladoled v higijenično jako pomanjkljivih prostorih. Pritožujejo se tudi, da bi na naših glavah lahko sekali polena, za sladoled pa imamo tudi dobre želodce..., vendar je vprašanje, kdo bo odgovarjal, ako se s tem razširi kaka bolezen, kar se neredko zgodi ravno pri sladoledu. Naj se ugotovi, koliko je na teh pritožbah resnice, da bomo v teh vročih dneh brez skrbi uživali sladoled.

»Ana Karenina« je naslov filmu, katerega predvaja za praznike in v ponedeljek kino Casilnega društva. Pretresljiva drama je posneta po istoimenem romanu slavnega ruskega pisatelja in misleca grofa Leva Tolstoja. V glavni vlogi Greta Garbo in John Gilbert.

K današnji 45-letnici pevskega društva »Lipa« iz Litije

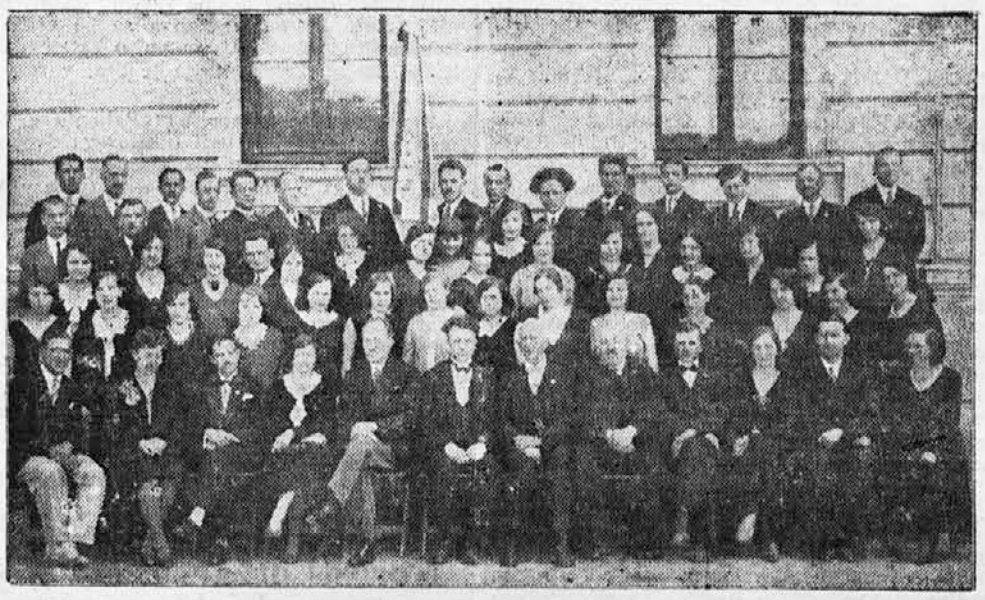

Litija, 14. avgusta 1931.

V soboto na praznik 15. avgusta t. l. poteče 45 let, odkar je bilo ustanovljeno delavno pevsko društvo »Lipa« v Litiji.

Takratni litijski nadučitelj Josip Cepuder je zbral l. 1886 vnete Litijčane in z njimi začel vežbati našo slovensko pesem. Napisal je pravila, jih predložil takratni deželni vladi, katera jih je takoj potrdila. Društvu je dal mladi Cepuder ime »Lipa«, to pa zato, kjer so se Slovenci radi zbirali pod staro lipo in ker je lipa res pravo slovansko drevo. Od ustanovitve so še živi in agilni člani g. Koklič Feliks in g. Hribar Franc. Jos. Cepuder živi pa v pok. v Ljubljani. Koklič se še vedno udejstvuje pri društvu. Po odhodu nadučitelja Josipa Cepudra l. 1889 je postal povovodja »Lipe« komponist g. Peter Jereb, kateri je vodil »Lipo« malom 40 let. G. Jereb je vodstvo opustil lansko leto zaradi rahlega zdravja.

Pod Jerebovim vodstvom je društvo l. 1925 dobilo svoj prapor, kateremu je kumovala njegova gospa iz znane pevske družine Lajovčeve iz Litije. Zelo agilni člani iz »stare garde«, katere je Pevska zveza tudi odlikovala, so komponist Peter Jereb, Makso Lajovic, ki je bil tudi več let namestnik pevovodje, Koklič Feliks in Janša Franc. Zelo agilen je tudi sedanji društveni predsednik Al. Jagodic.

Pred vojno so gojili le moški zbor, po vojni se je ustanovil ženski zbor. Ko je l. 1930 komponist g. Peter Jereb odstopil, je prevzel mesto pevovodje sedanji pevovodja g. učitelj Emil Pertot. On je preosnoval »Lipo« v pravo slovensko košato »Lipo«. Njegov zbor šteje do 80 vnetih ljudi.

Za pevske slavnosti je dovoljena po vsej Dravski in Savski banovini polovična vožnja. Mnogo pevskih zborov je priglašenih. Agilni »Lipi« iskreno čestitamo k njenem 45-letnem jubileju.

Savski Tivoli

Jutri bodo otvorili restavracijo »Savski Tivoli« v Črnučah, katero ljubitelji Save in dobre pijače in jedače že dobro poznajo, saj stoji tam ob Savi blizu črnuškega mosta že več mesecev. Savski Tivoli nudi gostom prav vse udobnosti. Kakor bajen grad stoji v hribčku. Z njegovih

teras je diven razgled proti jugu in vzhodu. Z njim je vprašanje udobnega vsem zahtevam ustrezajočega savskega kopališča udodno rešeno. Domačini so ga že odkrili, toda prav ceniti ga pa vedo tudi že tujci. Imel je že goste iz Monakovega, vedno jih ima tudi iz Zagreba. Tujci se kaj radi nastanijo v tem začaranem gradiču, ki ima več sob s terasami in vso udobnostjo za letoviščarje. Za kopalce je docela preskrbljeno. Imajo na razpolago garderobo, kabine, tuš, bufet, park z mizami in klopicami, itd. Posebna soba je za društvene prireditve. Savski Tivoli bodo pa še spopolnili. Dobil bo moderno kopališče, pozimi bo pa imel krasno drsališče na ribnjaku in sankališče.

Marenberško pismo

Gibanje Sokola, hmeljska sezona, gostilničarji in mesarji

Vsak dan se je pojavljala pri nas nujnejša potreba po novem gledališkem odru. Sokol ima sicer svoj oder, ki pa že več let ne ustreza potrebam, ker se večje igre na njem niso mogle prirejati. Končno je letos sklenil, da ga nadomesti z novim, ki bo ustrezal našim težnjam in potrebam, in to tembolj, ker so vsa narodna društva v Marenbergu navezana samo na ta oder. Sicer ima tudi osnovna šola svoj šolski oder za mladino, toda za večje igre pa je neraben radi premajhnega prostora oder in dvorane. Dela pri novem odru so se že pričela ter bo sredi septembra že dograjen. To uresničenje toplo pozdravljamo, ker bo v kulturnem in prosvetnem oziru mnogo koristilo.

V kratkem dobi naš Sokol drugo letno telovadišče v Vuhredu. Prostor je dal zastonj na razpolago vpokojeni šolski upravitelj br. Vidmoser ter se nahaja ob cesti v bližini Drave. Ravnajo ga telovadci iz Vuhreda sami. Že v nekaj dneh bo služil svojemu namenu. Gotovo je, da bo Sokol s tem svojim letnim telovadiščem precej pridobil, ker je bilo telovadcem iz Vuhreda marenberško telovadišče malo preoddaljeno. Da se je sprožila ta akcija, je zasluga načelnika br. Ivana Mravljaka.

Sezona obiranja hmelja je na vrhuncu. Vsak dan prihajajo nove trume obiravk; povečini so iz Prlekije. Dosedaj jih je prišlo že nad 300. Z njimi je prišlo v trg tudi živahnejše življenje. Tudi slovenska pesem, ki se drugače v našem obmejnem trgu bolj redko sliši, je prišla sedaj do popolne veljave. Obiravke dobijo po 2 Din od škafa, pri hrani pa 1'5 Din. Hmelja bo precej manj, kakor pa prejšnja leta. Kakovost je dobra, ponekod prav dobra. Povpraševanja za hmeljem dosedaj še ni. Tudi cen še ne ve nobeden.

Gostilničarji so začeli pri vinu tekmovati. Prodajajo ga že od 8 Din za liter. Boljše pa ima še vedno ceno 20 Din za liter. Mesarji prodajajo govedino po 12 Din za kg. Vkljub temu pa so cene mesa še previsoke, ker se živina kupuje od 3—4 Din kg žive teže.

Hud padec z lestve

Trbovlje, 14. avgusta.

Včeraj popoldne je popravljal streho hrastniške kemične tovarne klepar Alojz Božič iz Trbovelj. Ko je postavil 6 m dolgo lestvo na tovarniško poslopje in šel po lestvi navzgor do ostrešja, se je nenadoma zlomil zadnji stop lestve. Ponesrečeni Alojz Božič je izgubil ravnovesje ter padel 6 m globoko na tla. Pri padcu so se mu poškodovali prsti na desni roki, razen tega pa je dobil na hrbtu poškodbe. Ponesrečenca sta dva tovariša odpeljala k zdravniku, ki mu je prste zopet naravnal.

44.000 Din kazni za tihotapstvo

Jesenice, 14. avgusta.

Neki trgovec iz Kruševca je v zadnjih dneh dopotoval iz inozemstva na Jesenice. Bilo bi vse v redu, če ne bi imel seboj svilenih pletenin, ki jih je hotel brez carine vtihotapiti domov in napraviti velik izkupiček. Njegova nakana pa se je izjalovila, ko so ga jeseniški carinniki pri pregledu zasačili. Ker ni sam najavil blaga, da bi ga ocarinili, ga je zadela še kazen. Carina in kazen znaša 44 tisoč dinarjev. Ker se je upiral izplačilu naznačene vsote, so ga vtaknili v ječo sodišča v Radovljici.

Zasačena divja lovca

Litija, 12. avgusta.

Našim vestnim orožnikom se je vendar posrečilo zaslediti vsaj dva izmed mnogih naših divjih lovcev. Pred kratkim smo poročali o neumestni dveletni zaščiti srn pri nas in o obilici poginulih in obstreljenih, ki so jih našli naši čuvaji. Dva izmed divjih lovcev sta naposled v roki pravice. Sta to A. Bratun, vulgo Šenko, prejšnji lastnik širom litijske okolice znanega Šenkotovega mlina, in posestnik Peterka, vulgo Mehlin izpod Mehlina. Med obema je vladal zadnje čase prepir, nakar je izdal Šenko, da je Mehlin obstrelil od naših čuvajev najdeno srno. Stvar je prišla tako daleč, da so naredili prejšnji teden orožnik Mihelčič iz Štange in naša čuvaja F. Kokalj in Černivc pri obeh hišno preiskavo. Uspeh je bil presenetljiv. Pri enem so našli navadno enocevko na šibre, pri drugem pa lepo enocevno amerikanko. Slednji jo je imel skrito v skrinji, na katero se je vsedel in trdil, da je izgubil ključ od nje. Preiskali so še več drugih hiš, pa brezuspešno. Tako so vendar zalotili vsaj dva divja lovca.

Otvoritev kopališča in restavracije

„SAVSKI TIVOLI"

(čez Črnuški most levo) — Črnuče št. 91, pošta Ježica pri Ljubljani

v nedeljo 16. avgusta 1931 z vrtnim koncertom

Krasna solnčna lega, divni izprehodi, idealno savsko kopališče. Primerno tudi za otroke in neplavače. Pozimi sankališče in drsališče.

Izborna domača hrana — vsako nedeljo ribe (postrvi). Najboljša dolenjska in štajerska vina. — Solidne cene. Točna postrežba. Primerno za društvene sestanke in domače zabave.

Vsake pol ure auto-zveza. — Na željo auto-taksi po ugodni ceni. — Telefon Ježica št. 3

1827

Bednemu vpokojenemu rudarju je pogorela hišica

Zopet požar v Trbovljah — Hudo prizadeti rudar z 8 otroki

Trbovlje, 14. avgusta.

Nekako pred 20. leti si je kupil rudar Božjak Ivan v Lokah na vznožju rudarske naselbine Terezija s svojimi borimi prihranki majhno hišico. Rudar Božjak, ki je oče 8 otrok, od katerih sta šele dva deloma preskrbljena, ostali pa so še vedno v breme že skoraj obnemoglih starišev, je bil pri rudniku zaposlen 37 let, lani pa zaradi bolehnosti vpokojen. Zaradi majhne pokojnine težko preživlja številno družino, vendar pa se kot skrben oče trudi, da tu in tam zasluži še v dnini kak dinar, dasriavno ga moči zaradi nekdanjega napornega dela v podzemeljskih rovih rudnika že zapuščajo. — Tako se je podal Božjak tudi včeraj rano v jutru v Podmejo, kjer je kosil praprot. Tudi žena Božjakova je takoj po kosilu odšla po opravkih k posestniku Lazniku, tako da sta ostali doma le dve hčerki, in sicer 16letna Ana in 22letna Pavla, ki sta opravljali hišna dela.

Okrog pol 15. ure pa je opazila staroupokojenka ga. Janežičeva, ko je šla v sipino nabirat odpadke premoga, da se iz podstrešja Božjakove hiše dviga dim. Obvestila je o tem takoj sosede, ki so dognali, da je v podstrešju hišice izbruhnil ogenj, ki so ga zanetile bržčas saje, ki so se vnele pri opoldanski kuhi. Starejša hčerka Pavla je padla takoj v nezavest, či mje zaznala za strašno nesrečo. Sosedje so jo prenesli iz hiše na varno, odkoder jo je potem rešilni avto gasilskega društva odpeljal v ambulanco bratovske skladnice.

Med tem so bili alarmirani gasilci iz rudnika, Trbovelj in Kleka, ki so bili v 10 minutah po alarmu z vsem orodjem in brizgalnami na kraju požara. Vodo so brizgale tri gasilne motorke, hidrant in brizgalna novega škropilnega avtomobila, ki se je že v drugič izkazal kot jako pripraven in uspešen tudi za gasilne namene. Ogenj je bil sicer kmalu pogašen, vendar so pa plameni svoje opravili, kajti streha, podstrešni prostori, okna, podboji vrat in oken so popolnoma zgoreli, strop in tla pritlične sobe in kuhinje pa so tako premočena in pokvarjena, da se bo moralo vse prenoviti. Zgorelo in pokvarilo se je tudi precej obleke in pohištva ter druge oprave, tako da utrpi ubogi Božjak veliko škodo.

Težko prizadeti Božjak je videl, ko je prihitel iz Podmeje, le še ruševine svoje skromne domačije. Kam bo sedaj šel s svojo številno nepreskrbljeno družino, ko ga je usoda na stara leta tako kruto zadela? Najhujše pa je, da je bil Božjak jako nizko zavarovan — baje samo za 3 do 4 tisoč dinarjev, s katerimi si pač ne bo mogel zgraditi nove hišice.

Ubogi trpin je vsega usmiljenja vreden, zato ga priporočamo blagim srcem, da mu v tej težki nesreči priskočijo na pomoč.

Tretja obletnica koče na Pesku

K današnji slavnosti na zelenem Pohorju.

Konjice, v avgustu.

Danes praznuje naša Dravinjska podružnica SPD tretjo obletnico otvoritve koče na Pesku. Na pobudo svojega neumornega delavnega prvega načelnika g. sodnika Janka Müllerja je podružnica kupila takrat še nedovršeno kočo na Pesku od sinov pokojnega g. Winterja v Zrečah. Marljivemu društvenemu odboru je uspelo kočo v najkrajšem času krasno preurediti, ter

je bila izročena 15. avgusta 1929. javnemu prometu. Kolikšnega pomena je koča na Pesku, se je kmalu pokazalo. Vsako leto je posetilo kočo več tisoč turistov in osobito zimski sportniki so našli tukaj svojo popolno zadoščenje. V tihem kotičku med visokim smrečjem ždi mirna in pokojna, pripravljena, da sprejme vsakogar pod svoj prijazni krov. Ob vročih poletnih dnevih nudijo utrujenemu turistu prekrasni temni smrekovi gozdovi okrog koče dovolj hladne sence in idiličnih izprehodov.

V letošnjem poletju je spričo velikega navala turistov podružnica kočo razširila za dve sobi, in sicer je prizidala eno podstrešno sobo in skupno prenočišče, tako da sedaj lahko prenočuje v koči okoli 80 turistov. Letos 15. avgusta se vrši običajna slovesna obletnica otvoritve, na katero s tem opozarjamo vse turiste in prijatelje zelenega Pohorja.

Poljčane

Ljudska tombola, ki jo prirede gasilci v soboto pri Baumannu 15. avgusta (če bo dež, pa 16. avgusta), ima sledeče glavne dobitke: krava s telico, oprema za samsko sobo, Singerjev šivalni stroj in vreča moke. Razen tega je še 300 drugih dobitkov v vrednosti 20.000 Din. Igra godba iz Peker. Čisti dobiček gre v prid gasilskim napravam — pridite!

Krasen sokolski praznik ob meji

Z idealnim navdušenjem in domovinsko ljubeznijo so Sovodenjčani otvorili v nedeljo svoj Sokolski dom. Sokolska družina v tem skrajnem kotičku Poljanske doline je še mlada. Šele po ustanovitvi SKJ so se vaščani z br. Karlom Maroltom opogumili in ustanovili sokolsko četo, ki je z letom 1931 postala samostojno društvo. Neugnani starosta br. Marolt je takoj v začetku sprožil misel, postaviti razmeram odgovarjajoč Sokolski dom. V septembru 1930 so se začela na stavbišču, ki ga je darovala Sokolu ga. Telbanova, prva dela in 16. novembra je bil Sokolski dom za prvo silo dograjen in izročen svojemu namenu. Okoliški kmetje so darovali les, pridne roke pa so poprijele z delom. Sokolski dom je postal žarišče jugoslovanske in sokolske misli. V januarju so slovesno razvili sokolski prapor, pridno gojili telovadbo, igre itd. Društvo šteje 61 članov ter lepo število naraščaja in dece.

Preteklo nedeljo se je ob številni udeležbi naroda in Sokolstva vršila slavnostna otvoritev nove sokolske trdnjave. Prijazna vasica je bila vsa v zastavah, mlajih in slavolokih. Po sprevodu, ki je bil navdušeno pozdravljen, je sledila otvoritev Sokolskega doma. Zgodovino društva je orisal starosta br. Marolt in načelnik br. Štefe. Nato je čestital društvu starosta sokolske župe Kranj br. dr. Šemrov. Pozdrave podstaroste SKJ br. Gangla in staroste Ljubljanskega Sokola br. Kajzelja je izročil stari sokolski borec br. Lovro Perko, nato je govoril br. dr. Milan Gregorčič in župan br. Jezeršek. Nj. Vel. kralju in prestolonasledniku Petru so bile odposiane vdanostne brzojavke.

Po otvoritvi je bil javni nastop, ki je izvrstno uspel. Proste vaje je izvajalo prav dobro 40 članov, sami kmetski fantje.

Bratom in sestram ob naši skrajni meji čestitamo k uspeli prireditvi, z željo, da bi nova sokolska trdnjavica bila pravo žarišče jugoslovanske in sokolske ideje. Zdravo!

Želodčne bolečine, pritisk v želodcu, gniloba v črevesu, žolčast okus v ustih, slaba prebava, glavobol, težak jezik, bleda barva obraza, izginejo često po večkratni uporabi »Franz Josefove« grenčice, s tem da jo izpijemo kozarec, predno ležemo spat. Specijalni zdravniki za bolezni v prebavilih izjavljajo, da je »Franz Josefova« voda toplo priporočati kot v te namene služeče domače zdravilo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Lirika in sodobnost

Povojne prilike, posebno pa še ekspresionizem, ki se je tudi močno razbohotil pri nas, dokler ni nastopila reakcija v podobi novega realizma, ki ga imenujejo Nemci nova stvarnost, so rodile ogromno lirično literaturo. Pesniki so se pojavljali kar čez noč, zablestela so nova imena, izšla je cela kopa liričnih zbirk, dokler ni pred približno štirimi, petimi leti, kar naenkrat nastopil v lirični produkciji skoraj popolen zastoj. Bralci so se odvrnili od lirike in z novo stvarnostjo je skoraj popolnoma izginila iz revij. Nasprotno pa je doživela epika silen razmah. Sleherni dan so se pojavljali na knjižnem trgu novi romani in povesti, med tem ko si skoraj zaman iskal novo knjigo lirike. To dejstvo moremo opaziti tudi v naši književnosti, posebno prevodni, ki se je v zadnjih dveh letih silno razmahnila in to celo na škodo domače književnosti. Med vsemi knjigami — razen liričnih črtic Čehova —, ki so jih izdale naše založbe v svojih zbirkah, zaman iščeš liriko, pa naj si bo v verzu ali prozi. To vse bi nekako pričalo, da bralce ne zanima več slikanje čuvstev, kar je predvsem domena lirike, temveč opisovanje raznih dogodkov, kar je osnova epike. To domnevo potrjuje tudi dejstvo, da se zanimajo bralci poleg umetniške epike predvsem za reportažni roman in razne potopise.

Vse to pa je le videz. Pravi vzroki so veliko globlji, zato je potrebno, da ugotovimo najprej kaj najbolj zanima današnjega človeka, njegovo gledanje na današnji svet in skušamo potem ugotoviti, v koliko odgovarja njegovim zahtevam sodobna epika, oziroma lirika.

Naš čas je čas velikanskih narodnostnih, gospodarskih in socialnih pretresljajev, je čas ogromnih tehničnih iznajdb, in vse to je v marsičem spremenilo način življenja današnjega človeka. Vsa ta dejstva pa imajo ogromen upliv na človeka, saj trči nanje ob vsakem koraku in je tako prisiljen zavzeti do njih svoje stališče. Norme, ki so veljale nekdaj, so se izkazale za neuporabne, iskati je treba nove poti, nove rešitve.

Umetnost pa je bila že od nekdaj verno zrcalo življenja. Minnesängerji so bili prav tako produkt svoje dobe — fevdalstva, kakor je morala doba meščanstva roditi Balzaca, Flaubertja, Zolaja itd. In tako je moral tudi povojni čas roditi novo književnost, ki je odgovarjala tako po svoji vsebini, kakor obliki, sodobnemu življenju in sodobnemu človeku. Zato se ne čudimo, da se je takoj po svetovni vojni razvil kot reakcija na materijalistično pojmovanje ekspresionizem, ki je poudaril v nasprotju z materijo čustvo in duha. Temu pa je najbolje odgovarjala lirika in zato je razcvetela v ekspresionizmu v bohoten cvet. Vsaka akcija pa rodi reakcijo. Ekspresionizmu je sledila nova stvarnost, ki je predvsem hotela zajeziti v umetnosti prevlado čustev in pokazati življenje takšno, kakršno je v resnici. To pa je kakor nalašč za epika, ki pripoveduje dogodke, kakor so se v resnici zgodili.

Lirika se v novem duhovnem toku nikakor ni mogla znajti in šele v poslednjem času opažamo, da vendarle skušajo nekateri pesniki zagrabiti življenje kakršno je, to je, da so se začeli odvračati od golega in brezciljnega čustvovanja k stvarnosti, ki jo tirja z neizprosno silo sodobno pojmovanje. In to je edino prava pot, ki pomeni obenem regeneracijo lirike, ki je že v marsičem okostenela, tako po vsebini, kakor obliki. Novo življenje pa zahteva sodobno vsebino in sodobnosti odgvarjajočo obliko.

Sodobna lirika bo morala stopiti na nova pota, morala se bo preroditi in najti današnjemu življenju svoj odraz. In potem bo lahko spet nastopila svojo pot med človeka, ki bo našel v njej to, po čemer vprašujeta srce in duša.

Vek.

Muzej sodobne umetnosti

Beograd, avgusta.

Močno je žgalo avgustovsko solnce, ko sem se preko hrumečih Terazij in ljubke Knez Mihajlove ulice za Akademijo nauka, spustil navzdol, na savsko stran, v najstarejši del Beograda z ostanki v starinskem slogu grajenih hiš, v okraj, kjer so našle svoj dom razne kulturne institucije, v prvi vrsti Narodna knjižnica, Muzej Nj. Vis. princa Pavla, pa patrijaršija s saborno cerkvijo. To je tisti kot prestolnice, ki ga poleg Skadarlije tujcu še največ vpogleda v starinsko arhitekturo in turški ambient Beograda, ki ga po nekaj sto metrih zložne poti prenese iz čisto modernega evropskega velemesta v občutje arhaičnosti, domačnosti, z eno besedo: v milieu tistega karakterističnega, kar še v večji ali manjši meri skrbno hranijo v sebi posamezna balkanska mesta, povsem manjša, kar se je pa v Beogradu že občutno obletelo, izgubilo in kar je za vedno umrlo. In to občutje, ta pot preko zemlje z bogato in krvavo zgodovino, napravi človeka radovednega in lahkega obenem, ga napolni s pričakovanjem, mu vzbudi misel, da bo našel nekaj posebnega, še neznanega, s pajčevino in prahom pokritega, širokemu svetu neznanega.

V stari Bogojavljenski ulici, tik pod saborno cerkvijo, sem obstal za trenotek pred starinskim, na orient in njegove posebnosti spominjajočim poslopjem. Kakor majhen dvorec se zdi človeku in žolta barva mu prijetno pristoja. To je muzej Nj. Vis. princa Pavla z največjo zbirko umetniških del v Beogradu. Preko prijetno oskrbovanega vrta sem se napotil v notranjščino. Odpirat mi je prišel sam upravnik muzeja g. dr. Milan Kašanin, ki me je z njemu lastno prijaznostjo spremil v starinske dvorane. »Ko si vse ogledate«, mi je dejal, »se oglasite pri meni, da se še kaj porazgovoriva«.

Zgradba, v kateri se nahaja muzej sodobne umetnosti, je že po svoji zgodovini nadvse interesantna. Zgradil jo je, kot mi je g. upravnik kasneje pripovedoval, leta 1838, knez Miloš, ki jo je namenil za dvorec in bivališče kneginji Ljubici, ki je tudi v nji dolgo vrsto let stanovala. Tu sta odrasla njena sinova, bolni Milan in Mihajlo Obrenović, ki je tako žalostno končal. Kasneje je bil v nji Milan Obrenović proglašen za kneza. Do svetovne vojne se je v poslopju nahajalo kasacijsko sodišče, pozneje pa je zgradba služila za zatočišče gluhonemih, dokler ni bila spremenjena v muzej. Ta konak kneginje Ljubice je danes ena najbolje ohranjenih zgradb starega Beograda, polna starinske ornamentike in obenem zanimiv vzorec stavbarstva na začetku 19. veka. Morda ne bi bilo mogoče najti v prestolnici zgodovinsko in umetniško pomembnejše zgradbe za muzej sodobne umetnosti, kot je prav ta. Poslopje in njegova notranjost se dopolnjujeta. Originalnost poslopja se kosa z umetniškimi deli domačih in evropskih mojstrov, ki so razobešena po njegovih stenah v notranjščini.

Največ zaslug za organiziranje muzeja sodobne umetnosti si je stekel Nj. Vis. knez Pavle, ki je sam velik prijatelj in podpornik lepe umetnosti. Že leta 1927. se je začelo z delom. Muzej je bil svečano odprt pred dvema letoma. Njegov pomen za Beograd je velikanski. Stalne umetniške galerije naša prestolnica pred njim ni imela, dasi bi jo mogla in morala. Saj imajo vendar prav Srbi tako močno in zavidanja vredno umetniško tradicijo, ki koreni v srednjem veku, kakor le malo narodov na svetu. Pa je vendar kljub temu zanimanje za umetnost in njene potrebe še danes na skrajno nizki stopnji. Vsaj večji del občinstva ni pokazal potrebnega zanimanja v tej smeri.

Stari konak je prijetno popravljen in prav dobro služi svojemu današnjemu namenu. Gospod upravnik je poudarjal, da je bila glavna tendenca ob priliki obnavlja, da ga ohranijo v tistem stanju, v katerem je bil ob svoji izgradnji. Posebno zanimiva je glavna pristopna veža, ki obsega največji del pritličja, in ki je šele docela renovirana. Podrli so namreč kasneje zgrajene povprečne stene in na ta način prišli do prvotnega izgleda spodnjega dela konaka z zelo okusnimi hrastovimi stebri. Zelo prostorna je tudi suha klet, za katero je g. Krakov svetoval, da bi dobro služila za shrambo manj ocbčutljivih muzejskih del, v prvi vrsti za koncentracijo izkopanin iz starega južnosrbskega mesta Stobi. Cela stavba je sodobno parketirana in opremljena s centralno kurjavo.

Da preidem na umetniška dela, ki se nahajajo v muzeju. V njem so koncentrirana pomembna kiparska dela **Ivana Meštrovića**. Po številu jih je okrog 45. Tu je ves njegov mogočni ciklus »Kosovski hram« z gorostasnimi figurami junakov iz srbske narodne pesmi: Miloša Obilića, Kraljeviča Marka, Kosovke devojke, Srdje Zlopogledje in drugih. Ko še ni prišlo do impozantne zamisli velikega jugoslovanskega umetnika, da namreč vsa ta dela s številnimi karijatidami vred dobijo odgovarjajoči okvir v obliki monumentalnega Kosovskega hrama, je na ta način doseženo vsaj eno: da so zbrana na enem mestu in v logični razpredelitvi. Tu se nahajajo še njegove klasične in realistično podane Vdove, močno stilizirana Šarčeva glava, izredno zadeta skulptura Sećanje, Moj oče, Moja mati, Umetnik naroda moga, prijetna Sfinga, Vesnik v sadri, glava kralja Petra v reliefni obdelavi in še toliko drugega. Na tem mestu šele občuti človek genialnost velikega umetnika — Meštrovića. Morda je deloma res, da Meštrović v prvi vrsti vpliva in deluje po svoji monumentalnosti, vendar mu je treba kljub temu priznati subtilno virtuoznost in linijsko melodičnost, ki jo tako pogosto polaga v manjša dela in njihove najbolj izniansirane detajle.

Srbohrvaško slikarstvo je po svojih najmočnejših predstavnikih dobro zastopano. Starejšo strujo (drugo polovico 19. stoletja) zastopajo **Steva Todorović** (izdelani portret kneza Andreja Karadjordjevića iz leta 1858.), **Djordje Krstić**, **Paja Jovanović**, **Vlaho Bukovac** (Devojka s krinom, po zamisli zelo originalno olje Dedal in Ikar v dveh delih, s porastom in padcem), **Novak Radonić**, **Stevan Aleksić** (Avtoportret) in mlajši in virtuoznejši **Bora Stefanović**. Mlajši srbohrvaški slikarji so podani v dobrem pregledu. Omenil bom le najpomembnejše in od teh najboljša dela. Zastopani so: **Jovan Bijelić** (znani Bosanec s široko komponiranim Tihožitjem, tipičnim Bosenskim predelom in tehnično površnejšo Fabriko), **Dalmatinec Marino Tartaglia** (Interieur), **Branko Popović** (mavričast portret mladeniča), **Veljko Stanojević** (ljubek Portret v zelenem, sveže Pristanišče v Nizzi), **Živorad Nastasijević** porcelapsko izdelan pejsaš iz Beograda), Posavec **Sava Šumunović** (Most), **Petar Dobrović**, **Milivoj Uzelac** (Fabrika, plastičnejša od Bijeličeve), Vojvodinec **Ivan Radović** (tipična Ravnina), **Vilko Gecan**, **Vasa Pomorišac**, **Mladen Josić** (lirična Kompozicija), **Marijan Trepše** (Delavka, ki je leta 1926. dobila Gold Medal na Sesqui — centennial International Exposition v Philadelphiji, mogočna kompozicija, jasna in logična), **Zora Petrović**, **Ana Marinković** (Krajina ob Mlavi), **Antun Kuman** (delikatno izdelano miniaturno olje Siesta), **Beta Vukanović**, **Vladimir Becić** (hladen, a izdelan Avtoportret), **Milica Čadjević** in še nekaj manj pomembnih. Ta dolga vrsta imen je močen dokaz o slikarski aktivnosti sodobnega srbohrvaškega slikarstva.

V posebni dvorani so zbrana dela najvažnejših **slovenskih impresionistov**, pomešana z nekaterimi mlajšimi deli. Tu so: **Rihard Jakopič** (peščenina v solncu), **Matej Sternen** (lirično olje Deklica s knjigo), **Fran Tratnik** (zabrisana in medla Suzana z izredno prilegajočim se okvirom), **Matija Jama** (Črnolaska z grimaso v obrazu), **Ivan Grohar** (V polju, mehka gorenjska Krajina), **Viktor Cotič** (Predel), **Ferdo Vesel** (domačnostno slovensko Dekle z majoliko) in **Ivan Vavpotič** (solnčna V gozdu). Škoda, da nismo zastopani z deli nekaterih mlajših naših slikarjev! Zgoraj omenjene slike so ostale v Beogradu večinoma po razstavi leta 1912.

Posebne sobe so odrejene za francosko, angleško in rusko slikarstvo. Tudi nekaj Italijanov, Madžarov in Romunov sem opazil. Posebno močno deluje olje Na pazaru Bolgara **Nikole Taneva**, ki je plastično, orientalsko pestro in čisto sodobno (francoska šola). Od **Francozov** moram omeniti dela svetovnoznanih: Camilla Pissara, André Deraina, Maurice Utrilloja, André Favoryja, Van Dongena, Maurice de Vlamincka, Charlesa Dufresnea, Marca Chagalla in Moise Hislinga. — **Angleško šolo zastopajo:** Rudolfe d'Erlanger, Duncan, Grant, Ethel, Walker, Arthur Acton, Leverton Harris, Julius Kolshoven, Neville Lewis, George Chausen, Sir Charles Sims, Sybil Walker, Morris Cedric, James Bolivar Manson, Beatrice Bland, Paul Nash, Marc Fischer, Christofer Wood, Charles Conder in še nekateri. — Med **Rusi** bi omenil: Aleksandra Benoisa, Bjelski — Bogdanova (Na obisku pri učiteljici), Filipa Maljavina (Moj oče), Grigorjeva, Sergeja Vinogradova, Mastislava Dobružinskega, Nikolo Kuznjecova, Konstantina Korovina in Vasilija Šuhajeva. — Pomembnejši **Madžari** so: Ivanyi-Grünwald, Glatz, Pecsi-Pilch Desaö, Gyula Rudnay. — Zanimiv je **Italijan** Giuseppe Ruscaglione in **Rumuna** Severin (portret starca — cigana) in Popescu (Sipine).

Razen Meštrovića se v muzeju nahaja še nekaj del drugih srbohrvaških kiparjev (Sima Roksandić, Franjo Kršinić, Sreten Stojanović, Djoka Jovanović). Slovenci na tem polju nismo zastopani. Zanimiv je Pasteur (bron) ruskega umetnika Nauma Aronsona.

Nj. Vis. knez Pavle ni samo insistiral na snovanju tega umetniškega muzeja, ampak je muzeju dal tudi svoj bogato slikarsko zbirko (60 del), večinoma angleških mojstrov. — Umetniški oddelek prosvetnega ministrstva je prav tako blagohotno poklonil muzeju 60 slik, predvsem dela slovenskih impresionistov. Za francoski oddelek ima največ zaslug naš pariški poslanik g. dr. Miroslav Spalajković. Z njim je delal mladi jugoslovanski kipar Bogomir Dalma, ki stalno živi v Franciji.

Delo, ki ga je dovršil muzej v teh par letih svojega obstoja, je izredno veliko, posebej še, če upoštevamo dejstvo, da njegova uprava ne razpolaga s potrebnimi denarnimi sredstvi, ampak je v prvi vrsti navezana na pomoč in darove posameznikov in odstranila manj reprezentativna in samo začasno v muzej sprejeta dela, pa bo Muzej sodobne umetnosti na vsak način nudil morda najpopolnejšo panoramo sodobnega slikarstva (in likovne umetnosti sploh) v Jugoslaviji.

T. P.

Priprave naše drame za začetek nove sezone

Ravnatelj ljubljanske drame g. Pavel Golja je bil tako prijazen, da je dal našemu uredniku nekaj informacij o začetku nove sezone. Sezona 1931-32 se bo otvorila predvidoma okoli 15. do 20. septembra. Pred otvoritvijo pa bo uprizorila drama v proslavo 10 letnice vladanja Nj. Vel. kralja v dneh, ko se bo vršil »Kraljevi teden«, na Kongresnem trgu pred Nunsko cerkvijo Hoffmansthalovega »Slehernika« v mojsterski priredbi pesnika Otona Župančiča in režiji višjega režiserja prof. O. Šesta. Ta uprizoritev je velikanskega pomena za bodočnost. Če se bo namreč posrečila tako v umetniškem, kakor organizatoričnem pogledu, bo skušala ljubljanska drama obnoviti te uprizoritve vsako leto ter tako omogočiti Ljubljani nekak festival. Poleg tega pa bo to dejstvo gotovo vplivalo tudi na našo dramsko produkcijo in vzpodbudilo naše dramske pisatelje, da nam napišejo primerno slovensko delo, saj imamo tudi v tem pogledu bogato tradicijo, ki nam nudi dovolj snovi. Pomislimo samo na našo škofjeloško procesijo in druge pasijonske igre, ki so se vršile v začetku 18. stoletja na slovenskih tleh. Upamo, da bo občinstvo dokazalo z obilnim posetom razumevanje za takšne prireditve ter tako omogočilo njihovo redno uprizarjanje.

Prava sezona se bo otvorila z grotesko mladega pisatelja dr. Slavko Gruma »Dogodek v mestu Gogi«, ki je dobila pred dvema letoma državno nagrado. Našemu občinstvu pa je gotovo že tudi znana iz knjige, ki je izšla lansko leto in lanskoletne uprizoritve v Mariboru. Delo, ki je bilo na repertoarju že lansko leto, pa je moralo nepredvidoma odpasti, bo režiral na izrecno željo pisatelja prof. O. Šest, pri porazdelitvi vlog pa je odločilno sodeloval tudi avtor sam. Načrte za inscenacijo je napravil prof. Vavpotič, izdelala pa bo inscenacijo gledališka slikarna pod vodstvom scenografov Uljanščeva in Skružnija. Pri uprizoritvi bo zaposlen skoraj ves ansambl naše drame.

»Dogodku v mestu Gogi« bo sledila veseloigra »Pritličje in prvo nadstropje« znanega dunajskega pisatelja komedij Nestroya, ki ga smatrajo Nemci za svojega klasičnega komediografa. Tudi to delo bo režiral prof. O. Šest.

Kot tretje delo bo uprizorila drama Ivana Cankarja dramo »Kralj na Betajnovi« v režiji režiserja C. Debevca. Naslovno vlogo bo kreiral naš najboljši igralec Levar. Prepričani smo, da bo delo v priznani režiji C. Debevca doseglo popoln umetniški uspeh, ki smo ga dolžni tako Ivanu Cankarju, kakor tudi Borštniku, ki je tik pred svojo smrtjo nastopil v vlogi »Kralja« in nam v njej ustvaril nepozaben umetniški lik.

Kakor kaže že ta začetek, nam obeta nova sezona bogate sadove in upamo, da se bodo naše nade tudi uresničile. Podrobnejše poročilo o načrtih za bodočo sezono pa bomo priobčili v začetku prihodnjega meseca, ko bodo vse priprave za novo sezono končane.

Kulturne vesti

Zagrebška gledališka sezona za leto 1931-32. se bo otvorila 15. t. m. s svečano predstavo v proslavo 10 letnice vladanja Nj. Vel. kralja. Predstava se bo vršila v gledališču na Trgu kralja Aleksandra in sicer opera domačega skladatelja dr. Božidarja Širole »Citre in boben«.

Kongres slovaških pisateljev. 8. oktobra se bo vršil v Bratislavi kongres slovaških pisateljev, katerega se bodo udeležili tudi slovaški založniki. Razpravljali bodo o merah, kako bi dvignili slovaško knjižno produkcijo.

Znameniti igralec Aleksander Moissi, ki je lansko leto napisal dramo »Jetnik na sv. Heleni«, katere krstna predstava se bo vršila pri Reinhardtu, piše sedaj roman, o katerem se je izrazil Štefan Zweig, ki ga je bral v rokopisu, zelo pohvalno.

Znani nemški komik Max Pallenberg, ki je med drugim kreiral tudi Haškovega Švejka, je presedlal k zvočnemu filmu.

Zarja, glasilo slovenske ženske zveze v Ameriki, ki izhaja v Chicagu, prinaša v avgustovski številki več člankov, ki bodo pred vsem zanimali naše ženstvo v Ameriki. Skoraj polovico revije pa je posvečena društvenemu gibanju. — Leposlovje zastopa v daljši povesti »Trije rodovi« Engelbert Gangl.

»Novosti« o Levstiku in Vilharju. Zagrebški dnevnik »Novosti« prinaša v četrtkovi številki dva toplo pisana daljša članka o Levstiku in Vilharju. Prvega je napisal z dobrim poznanjem Levstika Josip J. Škavić. Upamo, da se bo to medsebojno spoznavanje v književnosti tudi nadaljevalo v korist naše in srbohrvatske književnosti.

Novosti državne biblioteke v Ljubljani

Priobčuje dr. Joža Glonar.

(Zvezdica označuje naslove knjig, ki so natisnjene v cirilici.)

Aitenburg O.: Die Kunst des psychologischen Beobachtens. Berlin, 1898. 47.528—II/3.
Berger A.: Erziehung zur Gemeinnützigkeit. Prag, 1913. 48.016.
Brockhaus, Der kleine. Leipzig, 1929. II 48.172.
Christiansen, Br.: Das Gesicht unserer Zeit. Buchenbach, 1929. 48.570.
Engels Fr.: Der deutsche Bauernkrieg. Berlin, 1930. 48.521—8.
Fioretti, I, di Sancto Franciescho, secondo la lezione del codice Fiorentino pubblicati di nuovo da Luigi Manzoni. Roma, 1902. 48.547.
Glas, Naš. V Trstu, 1925— II 48.088.
Groth O.: Die Zeitung. Mannheim, 1928—30. II 48.228.
Hammacher E.: Hauptfragen der modernen Kultur. Leipzig, 1914. II 48.239.
Jeličić V.: Kanonsko ženidbeno pravo katoličke crkve. Sarajevo, 1930. 48.464.
Kant I.: Cosmogony. Edited and translated by W. Hastie. London, 1900. 48.513.
Kosijer Lj. St.: Jevreji u Jugoslaviji i Bugarskoj. Zagreb, 1930. 48.013.
Kus Nikolajev, M.: Moral dviju klasa. Zagreb, 1930. 47.806—3.
Lipps Th.: Der Streit über die Tragödie. Hamburg, 1891. 48.001.
Marić L.: Koliko je stara naša zemlja. Zagreb, 1931. 47.806—7.
Mehring Fr.: Die Lessing Legende. Zur Geschichte und Kritik des preussischen Despotismus und der klassischen Literatur. Berlin, 1926. 48.558.
Moog W.: Philosophie. Gotha, 1921. 47.526—V.
***Nikolić R. V.:** Knjiga za ložače parnih kotlova. Beograd, 1930. 48.518.
Oxford Book, The, of Ballads. Chosen and edited by Arthur Quiller—Conch. Oxford, 1927. 48.567.
Pivec-Stelè, M.: Motivi ustanovitve Napoleonove Ilirije. U Zagrebu, 1930. II 48.211.
***Primeri** srednje književnosti (dubrovačko-dalmatinske i bosanske). Izdao Sv. Matić. Beograd, 1930. 48.530.
Renz Fr.: Heimatbuch der Krčediner Deutschen. Krčedin, 1930. 48.550.
Schuppe W.: Grundriss der Erkenntnistheorie und Logik. Berlin, 1894. 47.535.
Simmel G.: Kant und Goethe. Leipzig, 1916. (47.630.)
Stern, W.: Person und Sache. Leipzig, 1906. 47.593.
Terčelj, Filip: Za domačim ognjiščem. Vzgojna čitanka. V Gorici, 1927. 48.421.
Völker K.: Kirchengeschichte Polens. Berlin, 1930, II 48.231.
Waldmann E.: Griechische Originale. Leipzig, 1914. II 48.221.
Wilamowitz-Bibliographie. 1868 bis 1929. Berlin, 1929. 48.309.
Zakonik, Občni državljanski, za vse nemške dedne dežele avstrijanskega cesarstva. Na Dunaju, 1853. 48.430.
Zehn Jahre deutsche Republik. Hg. v. A. Erkelenz. Berlin, 1928. 47.920.
Ziegler Th.: Die geistigen und sozialen Strömungen des 19. Jahrhunderts. Berlin, 1899. 48.032.

Za počitnice

berite

»V oklopnjaku okoli sveta«. Pestro in zabavno čtivo. V dveh delih; vsak del po Din 20·—, vezan Din 26·—. Naroča se pri upravi »Jugoslovana«, Ljubljana, Gradišče št. 10.

Kneginja Zurova

je knjiga, ki pripoveduje o trpljenju zaradi požrtvovalne in idealne ljubezni. To je knjiga, ki Vas bo globoko ganila. Zopet in zopet jo boste vzeli v roke. Knjiga velja Din 30·— broširana, Din 35·— v polplatno vezana, s poštnino Din 1·— več.

Naroča se pri upravi »Jugoslovana«, Ljubljana, Gradišče št. 4.

Država — krušna mati v Nemčiji

(Zanimivi predlogi nemških gospodarstvenikov)

Nemški gospodarski krogi se prav resno ukvarjajo s povsem novo ideologijo državnega socijalizma, ki spominja površno gledano na bolševiške gospodarske metode. Svetovni organizem se nahaja v težkem vročičnem stanju. Prognoze raznih gospodarskih vedeževalcev so kaj različne. Racijonalizacija, mehanizacija in slične metode, ki na eni strani višajo produkcijo, na drugi strani pa množijo brezposelnost in uničujejo kupno silo prebivalstva, so že davno postale tudi v očeh najstrastnejših zagovornikov brezpomembno orožje. Gospodarska kriza je mednarodnega značaja, tako pravijo Nemci, zato jo je treba rešiti tudi z mednarodnimi sporazumi. Seveda je v tej nemški hipotezi mnogo politične primesi, vendar pa tudi mnogo gospodarske resnice. Gospodarska Panevropa, ki je že nekoliko zaspala, se pojavlja ponovno na obzorju.

Krilatica nemške hipoteze je za enkrat — žitni monopol. Svetovno poljedelstvo producira letno 160 milijonov ton žitaric, kar znači vsekakor velik presežek, čeravno je ta presežek samo fiktiven. V resnici pa so svetovne potrebe po žitaricah ravno tako velike samo — denarja manjka, tako trdijo Nemci. Poljedelstvo je danes nerentabilno (posebno nemško!), oslabljen poljedelski stan odpada tudi kot konsument industrijskih proizvodov.

Rešitev mora nujno priti samo s strani države. Kruh je še vedno ljudska prehrana, zato je treba oživotvoriti žitni monopol. Vsaka država naj prevzame vso kvoto pridelanega žita po individualno določenih vsakoletnih cenah in naj razdeli moko med prebivalstvo po odgovarjajoči kvoti na vsakega prebivalstva, in sicer — brezplačno.

V kritje stroškov naj bi služil poseben krušni davek, ki naj se odmerja in pobira po vsakokratnih krajevnih razmerah. One osebe, ki so obvezno podvržene bolniškemu zavarovanju, naj bi plačevale davek v obliki zvišanega bolniškega zavarovanja. Ostalo prebivalstvo naj bi bilo do gotove meje skupnih letnih dohodkov oproščeno vsakega davka (eksistenčni minimum).

Za izenačenje presežkov, oziroma primanjkljajev v posameznih državah, naj bi se vpostavil mednarodni komité kruha, ki bi z ocenjevanjem potreb in pridelka, ugotavljal eventualna nesoglasja v produkciji. Z odgovarjajočim znižanjem, oziroma višanjem kvote za vsakega prebivalca bi se vsak plus ali minus letine igraje izenačil. Vsaka špekulacija bi bila že v naprej izločena; meddržavne cene bi se določale po vsakokratnih splošnih gospodarskih razmerah.

Na ta način bi se v mejah države ustvarilo, življenjsko važno gospodarsko okrožje, ki bi bilo materijelno popolnoma osigurano. Državna žitna komisija, kateri bi morali pripadati tudi zastopniki trgovine in industrije, bi s svojimi ustaljenimi prevzemnimi cenami zagotavljala poljedelstvu gotovo rentabilnost. Ta komisija pa naj bi imela tudi vpliv na racijonelno gospodarjenje v posameznih poljedelskih obratih; s tem bi trgovina in industrija pridobile zmožnih kupcev in državno gospodarstvo potrebno ravnotežje. Nedvomno bi pomenil tak korak tudi v socijalnem oziru velik napredek.

Pa tudi vse krušne zaščitne carine bi na mah odpadle. Agrarni protekcijonizem reflektira nujno na drugi strani vpostavitev industrijskega protekcijonizma, meddržavna delitev dela, ki jo moderno zasebno gospodarstvo s tako vehemenco propagira bi tudi v narodnem gospodarstvu prišla končno do veljave.

Misel je brezdvomno originalna, njeno uresničenje bi gotovo odstranilo marsikatero gospodarsko, politično in tudi socijalno težkočo. Iz prakse pa vemo, da nove gospodarskopolitične metode na razvito narodno gospodarstvo zelo neenakomerno vplivajo, ker so gospodarski odnošaji med seboj tako ozko povezani, da vsaka motnja obstoječega stanja lahko povzroči prav resne gospodarske pretresljaje. Predvsem je veliko vprašanje stroškov in vprašanje na kak način naj se ti stroški krijejo. Vsekakor pa je to vprašanje ne samo originalno, pač pa tudi zanimivo in v današnjih časih še prav posebno važno. Kdor bi našel posrečeno rešitev, bi postal brezdvoma največji dobrotnik sveta v dvajsetem stoletju.

Najvdaneje podpisano društvo se v imenu svojih članov pridružuje čestitkam ob desetletnici vladanja Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra kot jugoslovanskega kralja. Želi iskreno še dolgo in srečno vladanje za blagor vsega jugoslovanskega naroda.

Trdno upa, da bo Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander s svojim modrim vladanjem pripomogel do tega, da se bo železniškim starovpokojencem in železniškim invalidom državne in južne železnice njihovo bedno stanje izboljšalo, da se njihove pokojnine in nezgodne rente urede času in življenjskim potrebščinam primerno.

Naše iskrene čestitke ljubljenemu vladarju prihajajo iz globine srca, kjer je vedno živa naša ljubezen do našega viteškega vladarja, ker nam tudi najtežje pomanjkanje še ni vzelo vsega idealizma.

Društvo železniških vpokojencev za Dravsko banovino v Ljubljani.

Naša razkosana notranja tržišča

Kaotične razmere, ki vladajo v povsem neizdelanem notranjem tržišču pri nas, povzročajo, da je vsaka notranja arbitraža povsem nepoznana in izenačenje cen med posameznimi tržišči naravnost nemogoče. Notranja tržišča posameznih banovin prikazujejo tako ogromne razlike v cenah živil, kakor da bi bili nekateri predeli naše države obdani s kitajskim zidom zaščitnih carin. Pa tudi med tržišči, ki se nahajajo v neposredni medsebojni gravitaciji, opažamo pri nas absolutno nesoglasje cen.

Samo nekaj primerov. Ljubljansko tržno poročilo z dne 1. avgusta navaja ceno za jabolka 4 do 8 Din za kg. Dne 2. avgusta pa so se na dunajskem trgu prodajala jugoslovanska jabolka po 0·34 šil. (Din 2·72) za kg. Istega dne so se pri nas prodajale hruške po 4 do 10 Din, na Dunaju jugoslovanski pridelek po 0·30 do 0·50 šil. (Din 2·40 do 4·—). Žal, da nimamo tudi za druga tržišča podatkov na razpolago. Sicer pa smo imeli prav drastičen primer na našem ljubljanskem trgu za časa bosanskih češenj. Bosanci so prodajali svoj pridelek po Din 3·— kg, istega dne pa so naše branjevke isti sadež prodajale po 6—8 Din za kg.

Ni pa samo pri nas tako. Še gorostašnejše so razlike v naših letoviščih. Tako se je n. pr. zgodilo letos v Splitu, da so na trgu prodajali dalmatinske smokve po 2 dinarja komad. Istega dne (15. julija) pa se je nekaterim okoliškim kmeticam, kljub hermetični zapori posrečilo vtihotapiti par košar smokev na obalo, in tu so se iste smokve prodajale po 4 komade za 1 dinar. Isti slučaj se je ponovil v enem glavnih splitskih hotelov, ena breskev je stala Din 10·—, na trgu se je prodajal kg po 24 Din, okoličanke pa so isto vrsto prodajale po 8 Din kg. Smederevsko grozdje se je 6. septembra l. l. prodajalo v Beogradu po 3 Din kg, v Zemunu celo po 2 dinarja, v Ljubljani pa istega dne od 8 do 12 dinarjev.

Takih slučajev imamo pri nas vse polno. Zato je pri nas uživanje sadja še vedno privilegij dobro situiranih ljudi, istočasno pa zgnije po naših sadovnjakih ogromnega sadja, katerega kmet ne more razpečati. Povsem slične razmere vladajo tudi pri povrtnini. Kje tiči vzrok takim nezdravim razmeram? Trgovci in branjevke obtožujejo javne dajatve, prevozne in režijske stroške. Gotovo je nekaj resnice na tem. Ampak na vse to odpade razmeroma le malenkosten delež, ostalo pa je samo izrabljanje monopolskega stanja in medsebojno karteliranje prodajnih cen.

Naša trgovina je v povojni dobi moralno strahovita padla, isto se je pod cvetočim verižništvom godilo tudi v drugih državah. Medtem pa, ko se je v drugih državah pomedlo z vso nesolidno trgovino in se je zopet ustvarila trdna baza trgovskemu udejstvovanju, vladajo pri nas še tako zelo neurejene razmere. V teh razmerah pa tiči tudi glavni vzrok kritičnega stanja kmetskega stanu.

Glasovi o pobijanju draginje, ki je v popolnem nesoglasju z življenskim standartom v naši državi, postajajo vedno glasnejši. Tu tiči važno opozorilo vsem našim pridobitnim krogom. Že se iščejo sredstva po samopomoči. Zadružno gibanje, ki si je pri nas ustvarilo močne temelje, bo moralo to vprašanje resno proučiti. Vsa naša solidna trgovina, ki je na srečo še vedno močno zastopana v našem javnem življenju, naj teh glasov ne presliši!

D. K. — r.

Gospodarske vesti

× **Jesenski ljubljanski velesejem** od 29. avgusta do 9. septembra bo kaj zanimiva prireditev. Vse je skrbno pripravljeno, z ljubeznijo in največjo vestnostjo. Zato je tudi upravičeno upanje, da bo uspeh popoln. Poleg splošnega vzorčnega velesejmskega oddelka za trgovino, obrt in industrijo, kjer se bodo sklepale kupčije zlasti v strojnih in tehničnih pripravah pa tudi v drugih številnih sezonskih predmetih, ki jih bodo razstavile številne tvrdke, bo letos še cela vrsta razstav: I. Tujskoprometna razstava, ki bo obsegala propagandni del, strokovno-poučni del in tehnični tujskoprometni del. II. Razstava slovenskih mest. III. Kmetijska razstava, ki bo obsegala strokovno poučni kmetijski oddelek, sirarsko in mlekarsko razstavo, razstavo jajc, čebelarsko razstavo in sejem za med, zelenjadno razstavo, vinsko razstavo in sejem z razstavo poljedelskih strojev in orodja, perutninarsko razstavo in razstavo kuncev. IV. Higijenska razstava. V. Novodobno gospodinjstvo, ki bo obsegalo stanovanje po načelih smotrenega gospodinjstva zgrajene hiše, opravljanje hišnega dela, uporabo tvorine po narodno-gospodarskih načelih, nakupovanje, gospodinjsko knjigovodstvo, obleka gospodinje, štedenje z zdravjem, telesnimi in duševnimi močmi gospodinje, domačo lekarno in svoji k svojim. VI. Obrtna razstava. VII. Razstava domače obrti. VIII. Razstava pohištva stanovanjske, hotelske in gostilniške opreme in IX. Industrijska in obrtna razstava. Vse te razstave bodo dale letošnjemu jesenskemu velesejmu tudi kulturno-gospodarsko obeležje. Vsaka razstava zase zasluži, da si jo bo vsakdo ogledal, ker bodo vse za vse sloje našega naroda velikega vzgojnega pomena. Industrijski, obrtni in trgovski oddelek bodo nudili obiskovalcem najboljšo priložnost za nakup in naročila najraznovrstnejšega blaga. Posebno opozarjamo na krasno pohištvo, gospodarske stroje, stroje za obdelovanje lesa in druge stroje za najrazličnejšo uporabo, radio, blago, galanterijo, bižuterijo itd. itd.

× **Razstava perutnine** na jesenskem velesejmu v Ljubljani od 29. avgusta do 9. septembra t. l. Perutninarska razstava hoče pokazati umno rejo perutnine po najmodernejših vidikih, t. j. z odbiranjem ali s selekcijo živali po nesnosti. Znano je, da donaša perutninarstvo v naših krajih velike dohodke, ki pa žal v zadnjem času [illegible]o nazadujejo, in to največ vsled predrobnih jajc. Izgubili smo radi tega največje odjemalce v inozemstvu. Ta del razstave bo jako poučen, ker bodo razstavljene živali samo od priznanih rejcev, članov selekcijskega perutninarskega odseka Kmetijske družbe.

× **Razstava kuncev** na ljubljanskem velesejmu od 29. avgusta do 9. septembra t. l. hoče pokazati rejo najrazličnejših priznanih pasem domače reje in izdelkov. Kunci bodo razstavljeni v ličnih kletkah.

× **Razveseljiv napredek naše pomorske trgovine s Španijo.** Redna mesečna linija, ki jo vzdržuje družba »Oceania« s Španijo, pridobiva čedalje na pomenu. Poleg stalno naraščajoče kvote stavbenega lesa, ki ga naša država izvaža na Pirenejski polotok, se vedno bolj uveljavljajo tudi drugi naši izdelki. Posebne važnosti bo postala ta proga, čim se omogoči oprema parnikov za izvoz svežega mesa.

× **Ustavljeni direktni vagoni Berlin—Sušak in Berlin—Trst.** Radi znane takse, ki jo zahteva nemška država od svojih državljanov pri potovanju v inozemstvo, so se morali ustaviti direktni vozovi Berlin—Sušak in Berlin—Trst. Ustavitev se je zvršila 11. t. m.

× **Prodaja.** Dne 25. avgusta t. l. se bo vršila pri Komandi Dravskega žandarmerijskega polka v Ljubljani javna ustmena licitacija glede prodaje 3698·50 kg raznih krp od sukna, volnenega perila in od vojaških odej ter glede prodaje 1417 parov iznošenih čevljev. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

× **Prodaja starega papirja in stekla.** Dne 4. septembra t. l. se bo vršila pri Središnjem stovarištvu materijala državnih železnic v Zagrebu ofertalna licitacija glede prodaje ca 20.000 kg starega papirja in ca 55.000 kg starega stekla. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

× **Oddaja elektroinstalacijskih del** se bo vršila potom ofertalne licitacije dne 24. avgusta t. l. pri Komandi mesta v Ptuju. (Ogles je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

× **Povpraševanje po prašičih v Češkoslovaški.** Pretekli teden so se cene svinjini na praškem trgu močno učvrstile. V tekočem tednu so se cene, radi malenkostnega dovoza še znatno dvignile. Povprečna cena znaša Kč 14·25—14·50 za kg mrtve teže. Pomanjkanje prašičev se motivira z obilnim poljskim delom, ki kmetovalce zadržuje, da je prigon tako malenkosten. Zanimivo je tudi, da je madjarski dovoz popolnoma prenehal. Že več ko teden dni ni bil prignan niti en komad.

Dobave

Direkcija državne železnice Vareš sprejema do 19. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 3000 kilogramov strojnega olja.

Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 24. avgusta t. l. ponudbe glede dobave ca. 1100 kg vijakov, 56 kg matic, vakuummetrov, manometrov, ventilov za komprimirani zrak, ročnih škarij za rezanje pločevine.

III. Pomorska obalska komanda v Boki Kotorski sprejema do 25. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg pšeničnega zdroba, 1000 kilogramov leče, 150 kg paprike, 500 kg konzerviranega sadja in 300 kg suhega sadja.

Direkcija državnega rudnika Zabukovca pri Celju sprejema do 27. avgusta t. l. ponudbe glede dobave raznih delov jamskih svetilk.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 27. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 150 komadov raznih delov za izolatorje; do 3. septembra t. l. pa glede dobave 1170 komadov hrastovih pragov in 2000 kg pocinkane pločevine.

Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 3. septembra t. l. ponudbe glede dobave izolirnih vodov.

Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 4. septembra t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomski oddelek v Beogradu, glede dobave ca. 1400 kg raznih barv; pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 11.000 m³ gramoza; dne 5. septembra t. l. pa glede dobave 18.000 komadov granitnih kock.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dne 5. septembra t. l. se bo vršila pri Glavnem sanitetnem skladišču v Zemunu ofertalna licitacija glede dobave 1500 m gumiranega platna in 100 kg gutaperča-papirja; dne 8. septembra t. l. pa glede dobave 500 parov platnenih čevljev z gumijastimi podplati.

(Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem skladišču.)

Borzna poročila

dne 13. avgusta.

Devize

Beograd, 14. avg. Amsterdam 2278·47—2285·31, Bruselj 786·86—789·22, Dunaj 794·01—796·41, London 274·60—275·42, Milan 295·67—296·57, Newyork 5643·58—5660·58, Pariz 221·57—222·17, Praga 167·34—167·84, Curih 1100·05—1105·35.

Notacije naših državnih papirjev v inozemstvu

London, 14. avg. 7% Blaire 66—68.

Newyork, 14. avg. 8% Blaire 71·50—72, 7% Blaire 66—67·50, 7% pos. DHB 65·50—70.

Dunajski sadni trg

Dunaj, 13. avgusta. (d). Na sadni trg so pripeljali danes iz Madjarske: 75.000 sliv, 52.000 grozdja, 26.000 jabolk, 7000 hrušk, 15.000 paprike in 48.000 melon; iz Jugoslavije: 15.000 sliv, 15.000 grozdja, 6000 hrušk, 2000 paprike; iz Italije: 105.000 breskev, 16.000 grozdja. Na dunajskih postajah stoji 21 vagonov jabolk, ki se ne dajo prodati.

Žalec

Poroka. Poročila sta se v Zagrebu sin tukajšnjega občinskega tajnika in organista gosp. Janko **Zupanc,** komercialni uradnik, in gospodična Stanka Katić, učiteljica v Zagrebu. Priče pri poroki sta bila g. Milan Divjak, generalni direktor Jugoslovanske Štampe d. d. in gosp. Andrija Resman, lastnik tt. A. Resman k. d. Čestitamo!

Iz skavtskega tabora. Skavte, ki tabore za Savinjo med Grižami in Žalcem, sta obiskala 11. t. m. knezoškofa dr. Anton Bonaventura Jeglič in dr. Gregor Rožman. Pripeljala sta se iz Gornjegrada z avtomobilom, kamor sta se tudi po obisku vrnila. V taborišču so Skavti priredili knezoškofoma lep sprejem in skavtsko južino. Pred slovesom so se fotografirali.

Obiranje hmelja je v polnem razmahu. Vlaki še vedno bruhajo trume obiravcev. Hmeljarji si žele lepega vremena, ker dež zadržuje delo in kvari pridelek.

Gospodarska kriza se občutno pozna tudi v bogati Savinjski dolini, posebno pri stavbnem gibanju, ki ga zadnje čase sploh ni. Vsak toži, da nima kapitala za zidanje, čeprav je stanovanjska kriza ravno v Žalcu precej občutna. Temu primerna je tudi cena stanovanj. Dvosobno stanovanje brez pritiklin stane mesečno 650 Din.

Sport. Sportno društvo »Borut« v Gotovljah pri Žalcu priredi v nedeljo nogometno tekmo in veselico. Sodelujejo sportna društva iz Žalca in Šoštanja.

Medija-Izlake

Proslava 10-letnice gasilnega društva. Tukajšnje gasilno društvo proslavi v nedeljo 16. t. m. 10-letnico svojega obstoja. PGD Medija-Izlake je v prvem desetletju pokazalo veliko življensko zmožnost. Kmalu po ustanovitvi se je pokazalo, kolikega pomena je gasilno društvo za našo vas, kakor tudi za bližnjo in hribovito okolico. Z uspehom je nastopalo društvo pri raznih požarih. V prvih letih obstoja si je pod načelnikom g. Fr. Werboletom nabavilo močno brizgalno in si obenem zgradilo lep gasilni dom. Pred 4 leti se je ustanovil tudi društveni tamburaški orkester, ki je že nastopil z lepimi uspehi doma in žel tudi pohvalo na vseh zunanjih prireditvah. — V proslavo 10-letnice se bo v nedeljo pop. ob 3. uri vršila na vrtu pred Učakarjem veselica. Pričakuje se veliko udeležba domačinov, kakor tudi okoličanov. Prireditve se udeleže tudi gasilci iz Zagorja, Litije, Motnika, Vranskega itd. — Mlademu in agilnemu društvu in njegovemu sedanjemu načelniku g. **Kašniku** želimo obilo uspeha pri nadaljnjemu delu bližnjemu v korist. — Na pomoč!

Poroka. Pretekli mesec sta se poročila gosp. Lojze **Zidar,** mesar, in gdč. Tončka **Werbole,** hčerka tukajšnjega uglednega posestnika. Na večer pred poroko je priredil tamburaški odsek PGD svoji agilni članici-nevesti prisrčno podoknico. — Bilo srečno!

V globoki žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naša iskreno ljubljena mama in stara mama, gospa

Marija Schuster

vdova trgovca

v petek, dne 14. avgusta t. l., v Ptuju, previdena s tolažili svete vere, po dolgem trpljenju, mirno in bogovdano za vedno zatisnila svoje blage oči.

Truplo nepozabne pokojnice se prepelje v Ljubljano in se bo vršil pogreb v nedeljo, dne 16. t. m., ob 4. uri popoldne izpred mrtvaške veže pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, dne 17. t. m., ob 7. uri zjutraj v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

Ljubljana-Ptuj, dne 14. avgusta 1931.

Mici Pirich roj. Schuster, hči **Anton Schuster,** sin

in ostalo sorodstvo.

1837

P. Ripson: 38

Marsove skrivnosti

(Roman.)

9. poglavje: Nova odkritja.

Naslednji teden je za Roberta pretekel tako naglo, da še sam ni vedel kako. Sedaj je že bil zavladal nad Marsevci kot kralj: vse ga je častilo, vse mu je nosilo darila, vse se mu je pokoravalo. V svoji novi obleki, s klobukom na glavi, ki je bil okrašen z zelenimi in rdečimi peresi, je bil seveda bolj podoben harlekinu, ko kralju. Hitro se je tudi naučil jezika Marsovcev, kajti ta ni bil težak. Sestojal je iz približno dvesto besedi in ni imel nikake slovnice. Ta enostaven, čuden jezik ni poznal časov, pa tudi sklanjatve ne. Robertu se je to zdelo le preveč bedasto in zato je začel z malo Aejo govoriti angleško. V začetku je šlo strašno težko, toda polagoma se je naučila tuje izgovarjave in za njo novih besednih in stavkovih konstrukcij.

Ves dan je bil posvečen delu. Najprej so Marsovci pod njegovim poveljstvom zgradili okoli vasi ograjo iz opeke in v to ograjo postavili pet stolpov, ki so bili namenjeni za grmado, s katerimi naj bi preganjali vampirje. Toda ti se niso več prikazali. Njih izgube so bile pretežke, da bi si še enkrat upali napasti opasno vas. Od sedaj naprej je vas mirno spala, kajti pet velikih ognjev jo je varovalo vsako noč.

Enega naslednjih dni je Robert odšel s svojimi ljudmi na čolnih po bližnji reki in kmalu so priveslali v enega znamenitih Marsovih kanalov, ki jih je že opazil astronom Schiaparelli l. 1878. Po Robertovem mnenju je to moral biti kanal z imenom Avernus, kot so ga bili krstiti zemeljski zvezdoslovci. Kanal je bil napolnjen z zelo slano vodo, ki je precej naglo tekla, samo moral je biti zelo širok, kajti Robert v lahni megli ni mogel videti sosednega obrežja. Sicer je pa vedel, da je to nemogoče, ker je bil kanal vsaj sto kilometrov širok. Pobočja kanala so bila iz rezanega kamena in Robert se je spraševal, kdo jih je zgradil. Bedasti in majhni Marsovci gotovo ne, kajti ti niso sami imeli pojma, zakaj so ti kanali v deželi. Torej je moral le na Marsu obstojati visoko civiliziran narod, ki je prekope zgradil. Morda je ta narod že izumrl, a prekopi so ostali. Vse to so bile za Roberta skrivnosti, ki jih je hotel na vsak način razrešiti.

Na bregu je naenkrat zapazil velikansko palačo iz rdečega kamna. Dal je ustaviti čolne in hotel na breg, toda videl je, da so se Marsovci preplašili njegovega načrta. Toda Robert jih ni poslušal, dal je pristati na bregu, šel je preko visokega zidanega nasipa in v svoje največje začudenje spoznal, da se za prvim nasipom nahaja drugi, ki je bil še za polovico višji. Za tem nasipom je stal na višini star grad, sestavljen iz več poslopij, s stolpi in lepimi skulpturami, toda razvalina, Srobot in bršljin sta preprezala njegove zidove, a okna in vrata so bile žalostne odprtine. Robert je spoznal, da je tudi to ostanek velike civilizacije, ki je kdo ve iz kakšnega vzroka izginila, a zapustila za seboj mogočne sledove. Žive duše ni bilo v razvalinah in Robert se je kmalu vrnil k Marsovcem na čolne. Peljali so se dalje in prišli do drugih naselbin, kjer so ga povsod sprejeli z navdušenjem. Njegova pot je bila podobna kraljevskemu pohodu.

Tako so naglo hiteli dnevi, tedni in meseci. Robert je naučil Marsovce najrazličnejših stvari in vsa dežela se je spremenila. Industrija je začela naraščati povsod, gradili so večje ladje, začeli so kuhati konserve in prekajevati meso. Robert je nekaj časa popolnoma pozabil na zemljo, tako ga je veselila ta nova delavnost. Slednjič pa mu je vse to postalo dolgočasno. Razmišljal je, kaj bi bilo storiti, da stopi v zvezo z zemljo, ki jo je vsako noč videl kot precej veliko zvezdo, katera se je lesketala na nebu. Kako rad bi bil spet sedel s svojim starim prijateljem Pintom v gostilni miss Thompnosove ter se z njim po domače razgovarjal. Razen tega mu pa še neka druga stvar ni bila po godu. Mala Aeja se je namreč zaljubila vanj in se je hotela poročiti z njim, toda naravno da Robert o tem ni hotel ničesar slišati. Če je pomislil na miss Alberto in na to v majhno debeluško Marsovko, se je moral sam pri sebi smejati. Ne, takšne žene ne bi nikdar mogel poročiti. Ko je pa Aeja spoznala, da Robert nima nikakega zanimanja za njo, je postala silno žalostna in je začela vidno hujšati. Sedaj je že znala dovolj angleščine, da se je mogla z njim ne samo pogovarjati, temveč tudi prepirati. Bila je strašno ljubosumna in mu je ponovno delala neprijetne prizore. Robertu je samo še tega manjkalo, da ga na Marsu nadleguje histerična ženska. Da bi mu ugajala, se je začela Aeja na vse načine lišpati. Nosila je obleke najbolj kričečih barv, bogato okrašene z različnim perjem. Nadela si je ogrlice, prstane in zapestnice, tako da je bila Robertu še bolj smešna kot poprej. Tega zasledovanja je bil slednjič že do grla sit. Zato je zelo mnogo potoval, deloma peš, deloma po kanalih. Kako zelo je obžaloval, da ni imel nikakega letala, da bi se bil mogel dvigniti v zrak in odleteti v daljavo ter iz višine ogledovati nove zemlje. Upanja ni imel nikakega, da bi si mogel v doglednem času zgraditi letalo, kajti kdo bi mu mogel napraviti motor, če ne on sam, a to ni bilo mogoče, ker so mu manjkali vsi pripomočki. Vsa pokrajina, ki jo je bil dosedaj pregledal, se je nahajala na Marsovi severni poluti in povsod je našel precej isto: Močvirja, kanale, velike gozdove in gričevja. Vedel je pa, da se proti jugu, proti ekvatorju nahajajo tropske pokrajine. Toda Marsovci so mu dejali, naj nikar ne hodi tja, kjer so se strašnejše zveri kot vampirji.

Barve in zdravje

Znana stvar je, da vplivajo barve okolice, kjer se baš nahajamo, na naše življenje ugodno in prijetno, ali pa neugodno in neprijetno; nič pa ne vemo še o tem, zakaj je tako. Vsak izmed nas ve le iz lastne izkušnje, da se počuti v tem prostoru, kjer biva delj časa, prav dobro, v onem prostoru pa postane siten, razdražljiv ali pa kar ves potrt. S poskusi pa so ugotovili, da vpliva barva na dobro ali slabo voljo človeka, ki prebiva delj časa v enem in istem prostoru. V sobo so postavili n. pr. enake opreme, samo barve sten so spremenili, in glej, tudi človek je bil nenadoma ves spremenjen.

Moč barv so začeli že izkoriščati obrtniki - umetniki in ti dandanes polagajo veliko važnost na barve, ki naj obdajajo človeka v njegovem bivališču, da bo zadovoljen, miren in da se bo doma počutil dobro. Tudi krčmarji, zlasti v nočnih lokalih, vedo prav dobro ceniti pomen barv. Znano je n. pr., da vpliva modra barva na človeka pomirljivo, rdeča barva pa ga draži. Barve iste vrste si pa glede učinkov na človeka tudi niso enake: mi razločujemo »tople« in »mrzle« barve. Vsaka barva je ali topla ali pa mrzla. »Topla« modra barva je n. pr. tista, ki cika nekoliko na rdeče, »mrzla« modra barva pa vleče nekaj bolj na belo. Oranžna rumena barve je »topla«, citronastorumena barva je pa »mrzla«.

Z vplivom barv na človeka in na njegovo živčevje so začeli v najnovejšem času računati tudi v bolnišnicah, zlasti na Švedskem. V veliki bolnici v Stockholmu nimajo več golih belih sten, ampak vse stene so barvaste, kakor to pač zahtevajo različni oddelki. Dvorane, kjer prebivajo okrevajoči bolniki, so vse svetlo in živo pobarvane. Na stenah pa vise lepe slike v živih barvah in pravijo, da slike jako ugodno vplivajo na bolnika. V Švici pa so začeli krasiti tudi pisarne s slikami in v tako okrašenih sobah delajo uradniki mnogo bolj zadovoljno, boljše in hitrejše kakor v pustih in sivkasto-žalostnih prostorih.

»Slamarji« in njihovi doživljaji

»Slamarji« pravimo oženjenim moškim, ki pošljejo na poletje svoje sitne zakonske polovice na oddih kam na morje ali pa kam v hribe — kolikor bolj daleč, toliko boljše —, sami pa se oddihujejo lahko doma, ker je že odsotnost žene pravega in podjetnega možakarja najlepši in najboljši oddih. Odsotnost ženskega kontrolnega organa pa poskušajo »slamarji« izkoristiti tudi za razne druge doživljaje, ki pa postanejo »slamarjem« včasih zelo neprijetni, posebno če se kontrola nenadoma vrne domov s hribov ali pa od morja. O nekem takem neprijetnem doživljaju premožnega »slamarja« poročajo češki listi:

Gospod K. je bogat trgovec, mož je sicer že nekoliko prileten, ampak je še vedno zelo podjeten. Komaj je torej ta gospod svojo ženo in njenih 100 ali 200 kovčegov in škatelj srečno zbasal v vagon, si je takoj popravil svoje že bolj redke lase in krenil v veliko kavarno, kamor pa ne zahajajo samo moški. V kavarni pa so se kar na prvi pogled vnele in zaiskrile neke oči in že je sedel gospod K. ob strani »neveste«. Govorila sta to, govorila sta ono — svoj poročni prstan je gospod K. že zdavnaj snel in skril —, potem pa sta odšla skupno domov, to se pravi na njegov dom. Ljudje pravijo sicer, da take zadeve niso posebne lepe in moralne, ampak so; in ker so, zato je treba to tudi omeniti. Kaj se je godilo doma, o tem zgodovina diskretno molči; molči, ker vsi ljudje itak vse vedo. Tako je potekalo našemu »slamarju« življenje noč za nočjo čisto prijetno, dokler... no, dokler se ni nenadoma pojavila v hiši — kontrola! Stroga kontrola je premetala vse, pa ni našla nič hudega. Le ko je hotela iz prijaznosti svojemu možu prestljati posteljo, je nesreča hotela, da je obrnila najprej blazino, pod blazino pa je našla neko oblačilce, ki ga navadno ne nosijo moški. Na ostro telefonično povelje je moral g. K. seveda takoj iz pisarne priti domov. Kakšen je bil sprejem in pozdrav, si lahko mislimo. Končno se je pa začela stvar zdeti tudi g. K. precej sumljiva in zato je šel pogledat v svojo miznico, kjer je hranil svoj denar. Štel je in štel glave svojih dragih kronic, toda 2000 več jih kar ni hotelo biti, ampak jih je bilo 2000 manj kakor prej. Pri tem odkritju je g. K. kaj hitro pozabil na lepe noči in je brž tekel na policijo povedat, kaj se mu je dogodilo. Na policiji so se gospodje nekam muzali ob pogledu na okradenega viteza žalostne postave, svojo pomoč pa so mu le obljubili. Že čez par dni so poklicali policijski gospodje g. K. k sebi in so mu pokazali sliko njegove druge žene, ki so jo nato tudi kmalu prijeli in jo poslali spat v ječo, g. K. pa je dobil namesto ukradenega denarja dopis znanega praškega odvetnika, kjer mu kot zastopnik njegove prave žene poroča, da je vložil v ženinem imenu tožbo na ločitev...

Tako se je zgodilo v Pragi. Mi pa smo lahko zadovoljni, da je pri nas vse drugače. Mi imamo sicer tudi »slamarje«, ampak naši »slamarji« so pridni, pošteni in solidni nič koliko... Ali so pa naše ženske bolj molčeče!

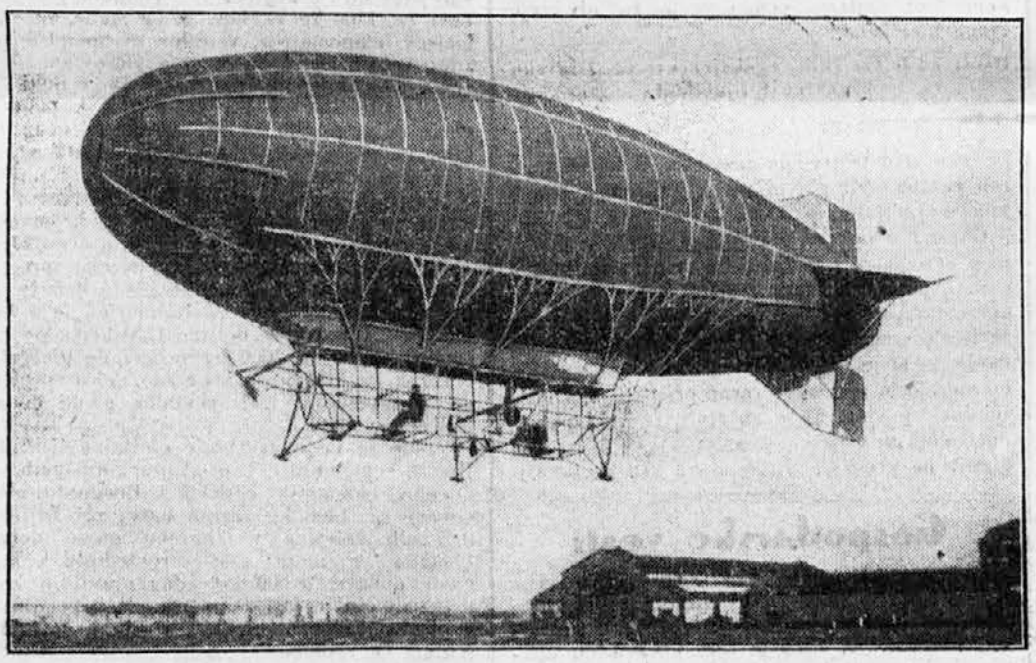

Prvi zrakoplov, ki se dvigne sam z mesta navpik v višino.
Na letališču Osly pri Parizu je preizkušal francoski letalski inžener Oemichau nove vrste zrakoplov, ki mu pravijo »avto-giro«-zrakoplov. Ta zrakoplov se dvigne sam z mesta navpik v zrak.

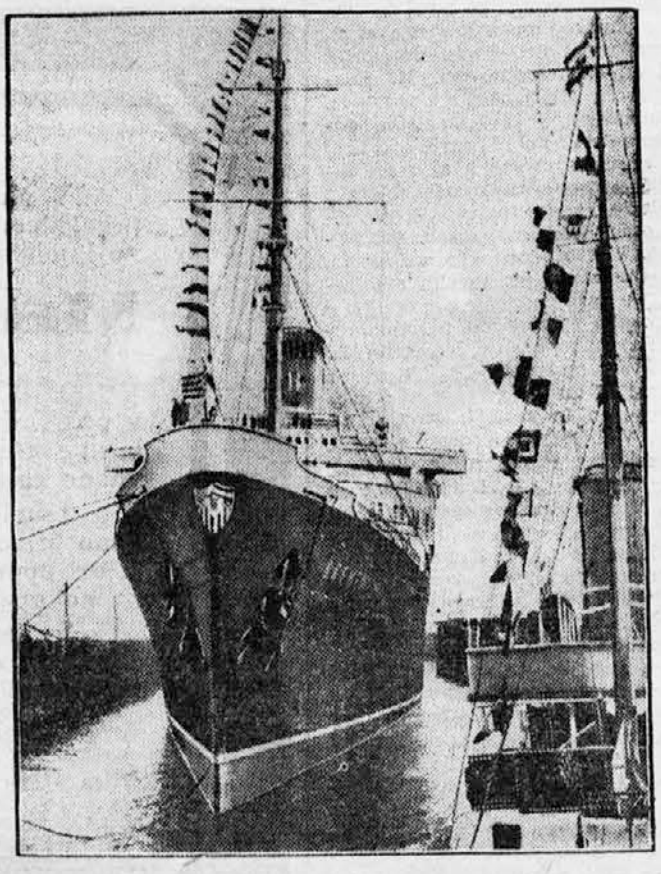

Parnik »Bremen« se pelje skozi veliko zatvornico v Bremenhavenu.
Zatvornico so izročili prometu 10. avgusta. Ta zatvornica je največja na svetu. Prva ladja, ki se je peljala skozi zatvornico, je bil moderni nemški parnik »Bremen«.

Amerikanci rastejo

Statistike, ki se bavijo s telesno kostjo ameriške mladine, ugotavljajo, da je mlajši rod precej višje in krepkejše postave kakor so bili prejšnji rodovi. Fante so merili na harvardskem vseučilišču, dekleta pa na treh visokih šolah za ženske. Merjenje je vodil profesor Hoston. Številke so pokazale, da so dijaki na horvardskem vseučilišču najvišji. Posebno radi so merili dijake, katerih očetje in dedje so sami nekdaj študirali na tem zavodu, in ki so bili tudi merjeni. Pri primerjavi mer se je pa pokazalo, da rod za rodom vedno višje raste. Povprečna velikost harvardskega dijaka znaša 1 meter 78 centimetrov. Sinovi so pa povprečno tudi po 8 funtov težji, kakor so bili njihovi očetje v isti starosti. Obseg glave, širokost bokov in obseg gornje roke se sicer niso izpremenili, druge mere pa vse. Posebno zanimivo je, da ima mladi rod precej daljše lakti kakor starejši rod. Tudi obseg prs je pri mladini večji, tako da kaže mladina precej bolj atletsko obliko, kakor jo je imel starejši rod.

Knjižni trg je slab

Poročilo društva nemških knjigotržcev v Lipskem pravi, da se je v zvezi s splošnim gospodarskim položajem v Nemčiji poslabšal tudi položaj knjigotrštva. Zasebniki in tudi javne ustanove imajo vedno manj denarja za nabavo knjig in tiskovin sploh. L. 1929 je izšla v Nemčiji v prvi polovici leta še 6570 novih del, l. 1930 jih je izšlo 6269, leta 1931 pa le še 5978. Produkcija je torej v 2 letih nazadovala za 10 odstotkov. Meseca junija je sicer kazalo, da se položj nekaj boljša, je pa zelo dvomljivo, če bo boljšanje trajno. Tudi izvoz nemških knjig v tuje dežele pada in sicer je padal letos za 15 odstotkov v primeri z lanskim letom.

Slanikovo leto

Ribičem, ki love slanike v Severnem morju, se obeta letos dober lov. Na lov na slanike, ki so se letos pojavili že jako zgodaj, se je odpeljalo že 118 ribiških ladij, od vseh ladij pa prihajajo poročila, da je letos slanikov mnogo in da so tudi odlične kakovosti. Slanike pričenjajo loviti navadno koncem julija ali začetkom avgusta meseca, ko se začne na stotine milijonov teh rib premikati od severa proti jugu. Najbolj zgodaj se prične lov pri shetlandskih otokih. Zgodi se pa tudi, da pridejo roji slanikov daleč doli na jug do rokavskega preliva. Po najnovejših poročilih so nalovili doslej že nad 85.000 sodov rib, v vsakem sodu pa jih je po 100 kilogramov. Slanike love z mrežami, kamor se ribe zapletejo in na škrgah obvise. Slanike sortirajo že na ladjah in tudi v sode jih že tam skladajo, potem pa jih pripeljajo v pristanišče, kjer jih prevzemajo trgovci in odpremljajo v vse dele sveta. Posebno mnogo slanikov pojedo v Nemčiji in v Angliji, kjer je slanik pravcata ljudska hrana.

ZA KRATEK ČAS

Narednik: »Kaj ste vi v civilu?«
»Brivec!«
»Dobro — vi boste v kuhinji krompir lupili!«

*

»Kakšne vrste pa je to pes? Ali je bernardinec?«
»Tudi nekoliko!«

*

»Ali si že kaj ujel?«
»Če jih bom ujel še pet poleg te, ki jo sedaj lovim, jih bom ujel šest...«

*

»Jaz sem vse svoje premoženje naložil v švicarskih vrednotah.«
»Tako? Kaj pa imaš?«
»Deset deka emendolskega sira!«

Vrnimo se k preprostosti

Članek, ki ga je napisala pod tem naslovom nemška publicistka Margot **Schröder** svojim rojakinjam, je vreden, da si ga prečitamo in zapomnimo tudi me Slovenke. Pisateljica pravi:

»Banka za banko, predvsem male, zapirajo svoja okenca, tu odpove veliko industrijsko podjetje, tam cela vrsta malih trgovin — in vendar! Z denarno krizo so se pričele razprodaje; vse pri teh udeležene trgovine so imele lepe dohodke, ljudje so le imeli denar za nakupovanje. In sicer niso to bili kapitalisti — ti ne kupujejo po razprodajah; ako se le pomešamo med množico, ki se peha pred razprodajami, pa se kmalu prepričamo, da so to uradniki, malomeščani, delavci in kmetje. Kar se tu kupuje, ni tako, da bi odgovarjalo prejemkom posameznika, marveč samo luksuzno blago. Obleke, klobuki, svilene nogavice, luksuzni čevlji, vse tako elegantno in tako hitro minljivo, kakor tega pred vojno ni bilo. Na eni strani toraj vidimo resne opomine države, ki naše dohodke vedno krči, da bi nas vzgojila k štedljivosti, na drugi strani pa vidimo publiko s popolnim nerazumevanjem za težko resnost časa. Smo sila siromašen narod, nad nami se kopičijo vedno novi dolgovi, ki se bodo vendar morali enkrat plačati, če hočemo postati svoboden narod. K svobodi stremi vsak posamezni državljan, toda da mora posameznik prednjačiti v samozatajevanju in v štedljivosti, to nikomur noče v glavo in dokler ne bomo vse te milijone vzgojili k pameti, ne pridemo naprej. Lahko bi se enostavnejše oblačili, skromnejše živeli, pomagali drug drugemu, privajali mladino zopet na dom, zavrgli parfeme, kreme, rdečila in raznovrsten lišp, lahko, če bi le resno hoteli. Če bomo v teku dneva mislili, kako bomo dnevne skrbi spojili s potrebnim oddihom, ki napravi telo in duh odporna in močna v samozatajevanju, potem si bo staro in mlado podalo roke, z vso silo, ki nam jo zamorejo dati le močni, nravni ideali, da bomo zopet dvignili svojo domovino. Niti minuto ne sme odlašati posameznik; naprej, na delo!

Vrnimo se k preprostemu, zdravemu družinskemu življenju, kjer nista spoštovanje in ubogljivost nikaka zastarela pojma, marveč kjer izkušeni vodijo mladino, ne v malenkostni odvisnosti; tudi stari so se preobrazili v teh spremenljivih časih, ki vendar potrebujejo čisto drugačnega merila, da se izrabi vse zdravo in koristno, ki prinese s seboj vsako dete ter da se vzgoji mladež tako, da bo lahko izpolnila vse svoje naloge napram svoji domovini.

Holandska novinarka o jugoslovanski ženi

Letošnjo pomlad so obiskali holandski novinarji našo državo. Med njimi so bile tudi žene-novinarke, ki so se zlasti zanimale za naše socijalne institucije in splošne družabne razmere. Ena izmed njih, ga. **Wynaendts-Francken**, poroča v nekem nemškem ženskem listu o svojih utisih iz naše domovine. Priobčujemo tu naslednje vrste, ki so zanimiv primer o tem, kako nas sodijo tujci.

»Zdi se mi, da je v Jugoslaviji razlika med navadnimi ženami z dežele in svetskimi akademičarkami večja kot v zapadni Evropi ali Zedinjenih državah.

Na cesti smo srečali ciganke, ki so vedeževale; stara, zgrbančena ženica je sedela s svojo papigo pod nekim obokom. Ko smo ji stisnili novec v roko, ne da bi od nje kaj zahtevali, je pobrala ptica iz škatlje koščck papirja, na katerem je bilo zapisano nedolžno prerokovanje. Gotovo ji ljudstvo na deželi resno verjame, posebno pa mlada dekleta, katerih vzgoja se v primeri z dečki celo zanemarja.«

(Opomba: Vedeževalne papige sem srečala tudi na prosvitljenem zapadu, in to s precejšnjim prometom. Morda pa ne prenašajo taki ptiči nizozemskega podnebja, da jih pisateljica očividno ne pozna. Pripomniti pa je, da so zelo bistre glave, pogosto zelo babjeverne. Op. ur.).

»Na žalost poskušajo starši često odtegniti hčerke šolski dolžnosti; udejstvujejo naj se namreč v gospodinjstvu, zakon je njih edini cilj; že v otroški dobi pričenjajo pripravljati svojo balo.« (Opomba: Hvalevredna navada, ki jo goje tudi na Francoskem in bi jo bilo uvesti tudi v naših skromnih razmerah, v katerih povzroča marsikatera nabava nevestine opreme velike gmotne skrbi. — Op. ur.). »Pri sklepanju zakona igra provodadija (posredovalec za zakone) veliko vlogo. Išče primernega moža, toda dekle ni nikoli zavezano sprejeti predlaganega.

Jugoslovanska kmetica je delavna, nima pa najmanjšega zmisla za smotrenost. Desetkrat dnevno bo šla iskat vode, mesto da bi jo takoj spočetka nabrala v velike posode za različne namene in jo tako domov nesla (!). Proti večeru se rada razgovarja s sosedami, pri tem pa ne počiva preslica in pletenje. Mlada dekleta pa so se več ali manj nališpale in se sprehajajo po vaški cesti. Po večini kažejo preslice vedno lepe rezbarije; mladi kmet jih rad pokloni svoji izvoljenki in mnogokrat je vdelano v njih malo zrcalo. S pletenjem v roki stopajo žene z mirnim dostojanstvom na čelu male karavane čilih gorskih konj, ki nosijo na lesenih sedlih različno blago, uzde pa so skoraj vedno vezene s pisanimi biseri. Najboljši vpogled v ljudsko dušo pa dobiš, ako te spremlja v enem izmed mnogoštevilnih etnografičnih muzejev vodnik ali vodnica, ki ti raztolmači pomen figur, barv, rož in tičev, ki jih vtkejo žene in dekleta v svoje obleke. Iz tega sveta njih tradicije prideš čez četrt ure morda zopet v posvetovalnico za nego dojenčkov in malih otrok, kjer te razveseli, kakor n. pr. v Beogradu, moderna, otroški duševnosti primerna stenska slikarija in kjer lahko vpišeš svoje ime v knjigo gostov, za japonskim admiralom, nizozemskim pisateljem ali znanim angleškim svetovnim potovalcem, ki so se vsi zanimali za delo žene v jugoslovanski kraljevini.«

Razgled po ženskem svetu

Francija

Nedavno temu je neka mlada Parižanka želela vstopiti na rudarsko akademijo v Parizu, bila je pa zavrnjena, češ da zakon prepoveduje ženam delo v rudnikih, da so pa z druge strani inženerji iz rudarske akademije večkrat primorani delati v rudnikih. — Ženski krogi so proti temu ugovarjali ter se sklicevali na dejstvo, da je že pred 10. leti Mlle **Schramek** obiskovala rudarsko visoko šolo v Saint-Etienne; morala se je obvezati, da ne bo delala v rudnikih in je delovala pozneje kot inženerka v neki kemični tovarni.

Angleška

Britski muzej je spadal doslej k 22 departementom državnih služb, kjer še ni bilo zaposlene nobene žene, oziroma so zavzemale samo podrejena mesta. Ravnokar je bila imenovana v oddelek za manuskripte kot prva žena Miss **Hoyle** iz Manchestra. V naravoslovnem muzeju in v »Victoria and Albert Museum« so že zaposlene žene.

Zedinjene države

V Weehawkenu, nekem mestu v New-Jersey-u, je bila imenovana za mestnega župana 72-letna mrs. **Clara Granert**, kot naslednica njenega moža, ki je opravljal svojo službo polnih 21 let. Splošno mnenje je bilo, da samo imenovanje te žene za župana zamore preprečiti boj med strankami.

Univerza v Princetownu je podelila Willi **Cathee**, znani ameriški pisateljici, naslov častnega doktorja pravnih ved. Ga. Cathee je prvi ženski častni doktor na tej univerzi.

Zveza krščanskih žen v Chicagu je izjavila v nekem poročilu, da vkljub vsestranski gospodarski krizi pivovarne pomnožujejo svoj obrat.

Zveza katoliških hčera, ki šteje v Ameriki 200.000 članic, je na svojem zborovanju v Atlantic City odločno nastopila proti kontroli porodov. Neki prelat je izjavil pri tej priliki, da je skrajni čas, da se katoliške žene z vso resnostjo zavzamejo za velepomoč proti tej pravstveni, socijalni in gospodarski nevarnosti, ki preti Zedinjenim državam. V tem smislu je nastopila tudi Zveza rabinov na svojem zborovanju v Newyorku. Sprejeta resolucija se glasi: Mi pobijamo kontrolo porodov, ker je zoper židovske postave in zoper naravne postave. Židovska vera ne le avtorizira zakon, marveč ga tudi posvečuje.

Nizozemska

Suze **Groeneweg**, ki je kot prva žena leta 1918., ko so imele na Nizozemskem žene še samo pasivno volilno pravico, bila izvoljena v parlament, je zdaj tudi prva žena, ki je kot neplačena občinska uradnica zadobila pravico, da sme izvrševati civilne poroke.

Švedska

Na nekem otoku na Mälarskem morju so otvorile socialnodemokratske žene iz Westmanlanda okrevališče za matere. V domu, ki se odlikuje s krasno lego ter je zgrajen po modernih principih, z mnogo zraka in svetlobe, morejo od dela in skrbi utrujene matere prebiti brezplačno teden ali dva, da se v miru odpočijejo.

Kitajska

Mednarodni delovni urad v Ženevi opozarja na to, da se v nekaterih pokrajinah Kitajske še vedno goji suženjstvo, ki obstoja v takozvanem »Mui, Tsai«-sistemu. Angleška vlada v Hongkongu je napravila statistiko, iz katere izhaja, da živi tam še okrog 10.000 deklic v starosti 8—15 let kot »mui, tsai«, t. j. hišne sužnje. V sosednjih deželah je to število še večje. »Mui, tsai« so male deklice, katere starši prodajo kitajskim družinam ali podjetnikom po 110—150 hongkongških dolarjev.

Italija

Kakor poročajo, je italijanski prosvetni minister prepovedal učiteljicam uporabo rdečila za ustnice in šminko v šoli, kakor tudi pretiran luksus in pretirano moderne obleke. Minister motivira svojo prepoved s tem, da se s temi rečmi odvrača pozornost učenk od pouka.

Razno

Nov rekord

Neka komaj 19-letna Avstralka je dosegla nov rekord s tem, da je prevozila na kolesu progo med Melbourne-om in Adelaide, vsega skupaj 607 milj, in sicer v štirih dneh in 21 urah. Medtem se je hranila v glavnem z juho in biškoti. Ker je deloma vozila po zelo samotnih pokrajinah, s. je skušala krajšati čas in — preganjati strah s prepevanjem vseh narodnih pesmi, kolikor jih je poznala.

Amerikanski domovi

V Ameriki imajo krasne, sijajno opremljene domove za siromake in za druge razne institucije, ki so popolnoma prazni. Vzrok leži v tem, da mnogi bogataši zapuste velike svote v svrhe, za katere se denar ne rabi. Tako imajo n. pr. v bližini Chicaga dom za stare mornarje. To je prava palača z vsemi mogočimi udobnostmi. Toda krasne dvorane stoje prazne. Na podlagi poslednje želje nekega umrlega bogataša se smejo sprejeti v dom samo mornarji. Odsluženi mornarji pa ne gredo v Chicago, marveč žive v pristaniški četrti obmorskih mest. Ravnotako je s sirotami železniških nastavljencev, ki so se smrtno ponesrečili na železnici. Amerika pa nima dovolj železniških nezgod, da bi to sijajno poslopje vsaj kolikortoliko napolnila! Samo en dom je vedno prenapolnjen, da v njem primanjkuje prostora: dom za milijonarje, ki so izgubili svoje premoženje!

Tekma šivilj

V Berlinu se je pred kratkim vršila med šiviljami tekma za berlinsko prvenstvo in sicer je dobila prvo nagrado poklicna šivilja **Vera Pestel**. Prva nagrada je bila izdatna denarna svota in zlate škarje. Med privatnimi tekmovalkami je bila tudi ena nagrajena z zlatimi škarjami. Za nalogo so imele izdelati obleko v najkrajšem času. Prva je izgotovila obleko v 55·6 minutah, druga pa v 68·5 min. Ena obleka je bila izgotovljena celo v 47·4 min., to je pa komisija zavrnila, ker ni bila pravilno izdelana. — Tekmi je sledila razstava otroških oblek; k tej so bili pripuščeni samo otroci, katerim so matere sešile obleko.

Moda

Večerne bluze

Izrežane večerne bluze, deloma brez rokavov s fantastičnim pasom iz prožne kovine, veljajo sedaj kot zadnja modna novost. Bluze so večinoma iz svetlobarvne svile ali iz novega temnega žameta, iz nežnih čipk ali perzijskega brokata in se razlikujejo tudi po materijalu od sportnih, jutranjih, dopoldanskih in popoldanskih bluz. K tem večernim bluzam nosijo sedaj elegantna krila iz georgetta ali pa pyama hlače

Torbice

Ne zadostuje nam več ena sama torbica za vse obleke: sedanja moda nam narekuje k vsaki obleki ali vsaj k vsaki vrsti obleke svojo torbico. Torbice, ki jo nosimo s kostimom ali s plaščem, ne nosimo z lahkimi poletnimi oblekami, platnene obleke zopet zahtevajo drugačno torbico nego svilene itd.

Če nam moda diktira različne torbice, je vendar toliko obzirna, da nam vsaj ne predpisuje dragocenih torbic, marveč takšnih, ki si jih lahko napravimo same. — Zelo so lepe torbice iz barvanega platna, n. pr. iz zelenega, bež itd., katere vezemo z luknjičastim (angleškim) vbodom, in sicer ne morda takih vzorcev, kakor jih uporabljamo za okras perila, marveč tako, da napravimo črte iz luknjic ob robu, t. j. počez ali pa podolg ali tudi da napravimo luknjice po celi torbici v enakomerni razdalji. Luknjice vezemo bodisi s prejico enake barve ali tudi drugačne. Za bele obleke so zelo lepe čisto bele torbice, belo vezene.

Tudi iz raznih drugih tkanin si lahko naredimo torbico. N. pr. iz svilenega panama, katerih pa ne vezemo, marveč le malo okrasimo z barvanim usnjem; morda le robček ali par črt ob kraju ali poševno v kotih. — Prav lepo torbico dobimo tudi, ako vzamemo nebeljeno domače platno, izpulimo po dve nitki v kvadratih, razdalje moramo prej določiti v razmerju s širino torbice. Kjer smo izpulile nitko, pretaknemo barvano prejico in sicer po dve ali tudi tri nitke skupaj; šivamo vedno čez dve nitki. Vsako črto napravimo drugačne barve ali pa iste barve, samo svetlejše ali temnejše.

Večerne torbice napravimo iz svile, katere barva se mora strinjati z barvo obleke. Svila je lahko enobarvna ali pa pestro vzorčasta.

Torbico v obliki podolgastega pisemskega omota napravimo tako-le: najprvo urežemo podolgasti kos blaga, kakor ga potrebujemo s šivi vred. Enake velikosti ukrojimo tudi podlogo. Nato urežemo v enaki obliki še krojaško platno, kateremu pa ne dodamo za šive. Ko smo blago poljubno okrasile z vezenjem ali z našivki, dobro zlikamo na levo stran; pri likanju položimo blago na zelo mehko podlago, da okrasek izstopi. Pripnemo krojaško platno na blago, privijemo rob ter obšijemo s strojem. Nato prišijemo z roko podlogo. Ob straneh napravimo vložek, da se torbica lahko razširi. Od znotraj prišijemo patentno zapiralo (ki se zategne), gorenji del, ki pride preko, pa opremimo z vzetnim gumbom.

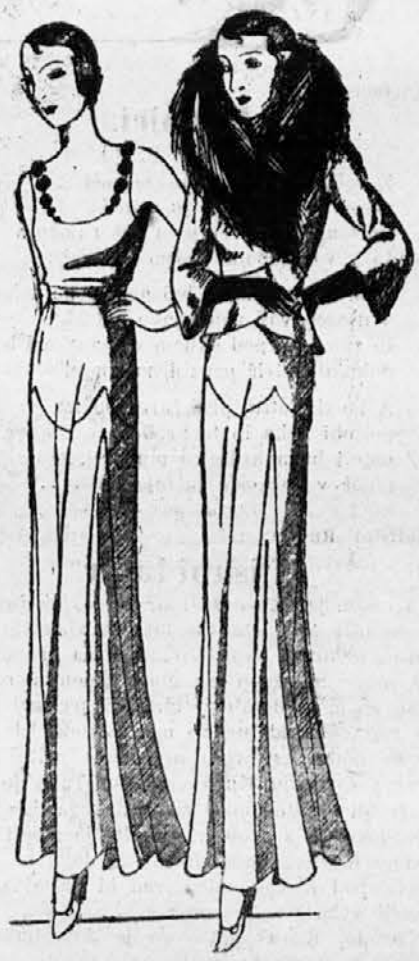

Svetlozelena večerna obleka iz satina z visokim pasom in girlando iz rož ob izrezku.

Kratka jopica z ovratnikom iz črnega lisičjega krena dopolnjuje večerno obleko. Črne, dolge rokavice.

Gospodinjstvo

Čiščenje in pospravljanje stanovanja

Poleg vsakdanjega pospravljanja moramo večkrat v letu stanovanje temeljito prečistiti, prezračiti in pospraviti. V to svrho poberemo najprej vse slike s sten, odmaknemo od sten vse pohištvo. Kar moramo odnesti, odnesemo na hodnik ali kam drugam. Zavese snamemo, da se ne napraše, vse pohištvo pogrnemo. Najprej ometemo stene in strop s suho krpo, ki jo zavežemo na metlo. Peč (lončeno) operemo s toplo vodo in sodo ter jo dobro obrišemo s suho krpo. Visoke omare in okvirje oken in vrat obrišemo z mokro krpo.

Šipe namažemo s kredo za čiščenje šip, ki jo dobimo v vsaki trgovini; razpustimo jo v vodi, da dobimo mlečno raztopino. S to tekočino namažemo šipe ter vsako posebej sproti obrišemo s čisto suho krpo. Apnene kaplje na šipah se odstranijo s kisom, mastne pa z močnim lugom. Šipe ne smemo čistiti s kredo na solncu, ker postanejo motne; v tem primeru jih otremo s svežimi koprivami.

Zrcala in stekla na slikah čistimo kakor šipe v oknih, lahko pa tudi s krpo, namočeno v špiritu.

Zaprašene in od muh onesnažene **okvirje** čistimo s čebulo, namočeno v finem špiritu, to odstrani vse madeže. Izrezljane okraske očedimo z mehkim čopičem. Svetle okvirje čistimo s čopičem, ki ga namakamo v špirit, kateremu smo primešale par kapljic salmijakovega cveta, jih pustimo par minut, nakar odstranimo odmočeni prah s čopičem, ki ga namakamo v deževnici. Okvirjev ne smemo brisati, ker se odlušči nakit; pozimi jih položimo k peči, poleti pa kam na prepih, da se na hitro posuše. Mokrih okvirjev ne smemo preveč prekladati, niti ne obešati, marveč jih pustimo, da se suše ležeč.

Oljnate slike čistimo tako-le: v skledico mlačne vode zlijemo par kapljic salmijakovega cveta, ki se dobi v mirodilnici. Namočimo staro, mehko krpo ter ž njo nalahko drgnemo sliko. To ponovimo večkrat, toda vsakikrat menjamo vodo in krpo, dokler ne ostane oboje popolnoma čisto, kar je znak, da je slika čista. Nato moramo pazljivo obrisati sliko.

Kljuke čistimo s pomado, ki jo dobimo v trgovini. Pomade moramo vzeti samo malo na volneno krpo in potem dobro otreti s čisto volneno krpo. Pri tem moramo paziti, da ne umažemo vrata.

Pozlačene predmete obrišemo nalahko, operemo z gobo, namočeno v vodi z malo špirita. Nato položimo pozlačene stvari v otrobi, da se suše, otrobi pa odstranimo z mehko ščetko.

Srebro se čisti z volneno krpo in s sežganim magnezijem, ki se pomoči v vodi, ali tudi le z milom in vodo ter z mehko ščetko.

Mramorne plošče operemo s toplim lugom ter jih otremo s flanelom. Ako je marmor jako umazan, ga očistimo na sledeči način: zmešamo gašeno apno z gosto milnico, da dobimo redko kašo. To kašo namažemo na marmor ter pustimo, da stoji pol dneva. Zatem odstranimo apno, operemo ploščo z mlačno vodo ter jo dobro obrišemo z volneno krpo.

Mladi Jugoslovan

A. Obersnel:

Krunici

(Prevedel R. R.)

Z ročicami si malimi zasenči
očesci živi, mehko ju zakrij
in sanjaj sen ves poln rož rumenih
in v vonj opojni nežno se zavij!

Vso noč bo angelj bel nad zibko sklonjen
v ušesci tvoji uspavanko pel
in zunaj bo pod oknom v španskem bezgu
pokojni vetrič pravljično šumel

A ko ti zjutraj prvi žarek solnca
poljubi lička in te prebudi,
objeti bova hvalnico mu peli,
pojoč v razkošje jutrnje odšli...

Radislav Rudan:

Pisani tapir

To vam je bilo v davnih, pradavnih časih, ko še ni bilo na svetu vse tako strašansko dolgočasno, kakor je dandanes, ko si na primer koza ne more natakniti na glavo jelenjih rog, ko konj ne more dobiti peretnic ali pa osel mačjega repa. Takrat je bilo namreč tako, da so se živali lahko za vsako malenkost pritožile dobremu čarodeju Kuvakunatanu. Tako je konj, ki je bil prvotno mala žival, nekega dne postal nezadovoljen s svojo rastjo. Pa je stopil k čarodeju Kuvakunatanu in mu je dejal:

»Gospod Kuvakunatan, rad bi postal za spoznanje večji!«

Čarodej Kuvakunatan se je dobrohotno počehljal po kuštravi bradi in je rekel:

»Kakor želiš, dragi konjiček. Bodi odslej kar konj!«

In konjiček se je pretegnil ter je pri tisti priči postal konj; prav tak konj, kakršen je dandanes.

V indijskih prašumah se je tedaj sprehajal tudi beli tapir. Njegova dlaka je bila kakor novi sneg. Na pogled je bil zelo lep in se mu ne bi bilo treba zaradi tega prav nič pritoževati pri dobrem Kuvakunatanu. Še marsikatera druga žival bi bila zadovoljna in srečna, ko bi si dandanes, v teh dolgočasnih časih, mogla preskrbeti tako čisto belo krzno. Bilo pa je nekaj drugega, kar je tapirju grenilo življenje zaradi belega kožuha. Tak, kakršen je bil, se je po blatnih močvarah, po kterih je hodil, kaj hitro tako zamazal, da ni mogel nikamor pred živa bitja. Neprenehoma se je moral umivati. To pa ni tako kar si bodi, saj veste sami — kdo bi se vedno samo umival! Pa tudi to bi še bilo, če bi mu ne bila bela koža tudi še drugod v kvar. Krvoločne zveri so ga — belca, kakršen je bil, kaj lahko opazile in planile nanj.

»Tako ne pojde in ne pojde več!« si je dejal tapir nekega lepega in toplega dne. »Treba si bo le omisliti drugačno kožo. Pa kakšno?« Mislil je in mislil in se je naposled domislil: »Črn hočem postati.«

Stopil je tedaj k dobremu čarodeju Kuvakunatanu in mu je rekel:

»Gospod Kuvakunatan, ne morem si kaj, da se ne bi pritožil. Moja belina mi je povsod v nesrečo. Prepleskajte me s črnim lakomi!«

Čarodej Kuvakunatan se je dobrohotno počehljal po kuštravi bradi in je dejal:

»Kakor želiš, dragi tapir. Bodi črn!« Po teh besedah je vzel čopič in lak in je tapirja prepleskal od rilca do repa, pa še od hrbta do parkljev. In mu je dejal, ko je bilo delo opravljeno:

»Pojdi sedaj na solnce in se posuši! Pazi, da ti voda ne izpere prevlake, preden se posuši!«

»Lepa hvala!« je odvrnil tapir in je naglo odšel na solnce. Ko pa je nekaj časa tako stal na pripeki, mu je postalo tako neznansko vroče, da je moral nemudoma k prvi luži. Tam se je do sredine telesa potopil v vodo in se zares ohladil, ko pa se je spet skobacal na suho — joj in prejoj! Opazil je, da je po onem delu telesa, katerega je tiščal v vodo, zopet popolnoma bel.

»Kaj bo pa sedaj?« se je vprašal ves obupan. Naposled je pa le vzel zopet pot pod noge in je odšel k dobremu čarodeju Kavakunatanu in ga poprosil, da bi ga po belem delu telesa še enkrat prebarval s črnim lakom.

»Prav rad bi ti ustregel, predragi tapir,« je dejal Kuvakunatan, ko je doumel njegovo prošnjo, »ampak laka nimam čisto nič več. Prepozno si prišel.«

In tako je tapir ostal vse do dandanašnjih dolgočasnih dni napol bel in napol črn.

Alfred Tennyson. — Fr. B.

Goska

Ženico strgano in revno
v mladosti svoji sem poznal;
prišel je tujec k njej pohlevno,
ko zunaj je vihar divjal.
Na rokah ima gosko, glejte,
pa pravi starki in veli:
»Vzemite gosko in se grejte!
Kako se zunaj sneg kadi...«

Ženica vzame stvar kosmato —
to ni, bi rekel, Bog ve kaj —
a goska znese jajce zlato
in glasno krikne — »Kokodaj...«
Pa gos spusti in jajce vzame,
sosedom čudo pravit gre,
še sama komaj to verjame
in kaj početi, res ne ve?

In je in pije ter poseda,
strašno redi se ji telo,
da mežnar jo zavidno glega
in župnik čudi se celo.
In dekle, hlapec, vse ji streže,
ošabna bolj je dan na dan,
pa, oh, čimbolj ji goska laže,
tembolj se čuje krik glasan.

Tako se dere na vseh koncih,
da staro ženo vse boli,
po ponvah bije in po loncih,
nikjer pokoja ne dobi.
»Udri te smrt po gosji glavi!
Nič več za gos ni meni mar.
To spako primi, jo zadavi,
da je ne slišim več nikdar!«

Nad gosko gresta pes in mačka,
da vse po hiši vprek frči,
po izbi skače kokodačka
in glasno gaga ter kriči.
Vse goni v grozni se zmešnjavi
in vse se trese in rožlja —
kar zopet tujec se pojavi,
tam zunaj pa vihar divja...

V naročje vzame gosko, glejte,
podraži staro žensko vmes:
»Zmrzujte ali pa se grejte,
tam zunaj mrzlo je zares!«
Čez plan in polje piš razgraja,
krog oglov hiš vrši močno,
da stene trese in omaja
in ruši dimnike celo.

Podpihne v ogenj, v okno udari,
čezdalje večjo ima moč,
odnese ruto ženi stari
in strehe meče z revnih koč.
Služabništvo bežati jame,
da se otme iz teh nadlog.
De starka: Vrag naj gosko vzame
in tujca naj pozab iBog!«

Danilo Gorinšek:

Tri putke

(Francoska pripovedka.)

Bile so tri putke, ki so jih bili zapodili od hiše. Prva je bila bela, druga rumena, tretja pa črna. Ko so se najokale, so sklenile, da pojdejo po svetu. Potovale so že dokaj časa, ko so naletele na kup peska. Dejale so si: »Sezidajmo si kočo iz peska!« Rečeno — storjeno. Kmalu je bila koča dozidana in rumena pitka, zvitejša mimo vseh, je predlagala: »Naj poskusim, če se vrata dobro zapirajo!« Stopila je v kočo, zapahnila od znotraj vrata in ni dovolila nikomur v kočo. Črna in bela putka sta uvideli, da bo treba nadaljevati pot in sta to tudi storili.

Ko sta potovali že nekaj časa, sta spet naleteli na kup peska in sta si rekli: »Sezidajva si kočico!« Rečeno — storjeno. Tudi ta kočica je bila skoro dozidana in tedaj je dejala črna putka: »Naj poskusim, če se vrata dobro zapirajo!« Stopila je v kočico, zapahnila od znotraj vrata in bela putka je ostala sama in žalostna pred vrati. Bridke solze so ji polzele iz oči. Iz daljave je že prihajala noč in putko je bilo strah. Tedaj pa jo je zagledala Mati božja, ki je hodila po zemlji in jo je vprašala: »Zakaj jočeš?« Bela putka ji je vse pripovedovala in Mati božja jo je potolažila: »Nič ne maraj za to, dobila boš lepšo kočico ko tvoji sestrici!« A da ne odpreš vrat, če bi kdo potrkal, ker to bi bil gotovo volk, ki te želi pohrustati!« — Mati božja je izginila in na njenem mestu je stal krasen grad.

Pa je planil iz goščave volk in jo je pridrl do kočice rumene putke: »Odpri!« Rumena putka je odvrnila: »Ne, ne, ti si volk, ki bi me rad požrl!« A volk: »Upiral se bom toliko časa ob vrata, dokler se ne vdro!« In putka je rekla: »Vrata se ne bo vdrla!« Volk pa je udrl v kočico in požrl rumeno putko.

Potem je potrkal pri črni putki: »Odpri!« Črna putka je odgovorila: »Ne, ne, ti si volk in bi me rad požrl!« A volk: »Upiral se bom toliko časa ob vrata, dokler se ne vdro!« Putka je rekla: »Vrata so ne bodo vdrla!« Volk pa je udrl in požrl črno putko.

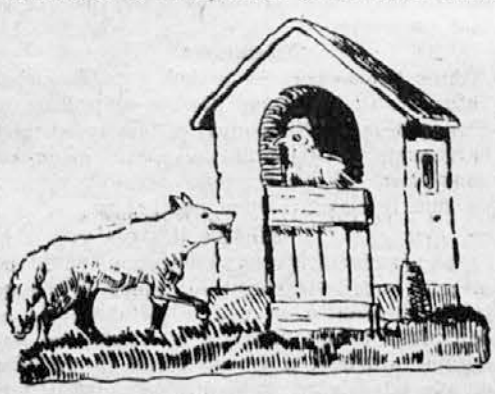

Pa je volk prispel pred grad bele putke: »Odpri!« Bela putka je odgovorila: »Ne, ne, ti si volk in bi me rad požrl!« Volk se je ujezil: »Upiral se bom toliko časa ob vrata, dokler se ne vdro!« Putka je dejala: »Vrata se ne bodo vdrla!« Volk se je upiral in upiral, a vrata so bila trdna in se niso vdrla. Pač pa se je volk onemogel zgrudil in je kmalu poginil.

Ivan Albreht:

Grablje

Korenova Minka se je vrnila iz Avstrije, kjer je bila nekaj časa na počitnicah pri materinih sorodnikih. Prišla je domov na moč zadovoljna in je vedela toliko povedati, da ni bilo ne konca ne kraja. Kar je bila videla po svetu, se ji je zdelo nad vse imenitno in nikakor ni mogla

prehvaliti tujine. V govorico je rada vpletala nemške besede in omenila, da se je slovenščine že kar nekako odvadila. Ko mati to slišijo, se ji zmrači pogled, vendar ne reko nič.

Pri Korenovih so ta dan kosili otavo.

»Pojdiva še midve za grabljicami, da se spet privadiš doma in domačih šeg«, vzamejo mati grablje in odidejo z malo na travnik.

Minka tu spet zgovorno pripoveduje in vsi jo z zanimanjem poslušajo. Da bi pokazala, koliko je res pozabila domače govorice, se vrti deklica okrog grabelj, ki so jih mati nastavili na tla, ko so pričeli deliti malico.

»Le kako se temu orodju pravi?« se spakuje. »Nemško vem, slovensko sem pa čisto pozabila.«

Medtem stopi tako nerodno, da se grablje prevesijo in jo držaj oplazi po obrazu.

»O te nemarne grablje!« vikne deklica, grabljice pa z materjo vred prasnejo v smeh.

»Glej, glej,« slišiš Minka, »kako si se spet hitro naučila slovensko!«

O sramu ne ve, kam bi pogledala, a trdi nauk jo je tako prevzel, da slovenske besede ni poslej nikoli več zaničevala.

Uganka

Dom si svoj sama gradi,
nosi tovore in jajčka vali,
če te uščene, te močno boli...
Ugani, kako se ime ji glasi!

—o—

Rešitev prejšnje uganke: s senom naložen voz. Pravilnih rešitev smo prejeli samo 5. Nagrado dobi: **Danilo Mikulič**, učenec v Zagrebu. Rešitve današnje uganke bo sprejemalo uredništvo »Mladega Jugoslovana« v Mariboru, Aleksandrova cesta 24, do srede, dne 18. t. m. opoldne.

Pravljica o železnem možu

(Prevedel: K. M.)

(Konec.)

Preteče nekoliko dni in car pokliče zopet svojega najmlajšega sina, pa mu reče: »Slišal sem, kako se hvališ, da napojiš z enim vedrom vode sto volov.« Sin se prestraši in se zaklinja očetu, da ni na to nikdar misil. Toda car mu ne pusti mnogo govoriti, temveč mu reče: »Ako ne napraviš tega, te obglavim!« Jokaje se napoti siromak k svoji ženi in ko ga žena vpraša, zakaj joka, ji razloži, kaj mu je oče zopet ukazal. Tedaj mu reče ona: »Pojdi zopet k onemu vodnjaku in kliči: »Očka, očka! On se bo jezil in ti bo rekel: »Vrag vzemi takšnega zeta!« Ti mu pa reči: »Nesreča me sili, da te nadlegujem!« Tedaj mu razloži vse, kar ti je ukazal tvoj oče.«

Carjevič uboga svojo ženo, napoti se k vodnjaku in začne klicati: »Očka, očka!« Iz vodnjaka se oglasi jezno mogočen glas: »Vrag vzami že takšnega zeta! Kaj hočeš zopet?« A on mu odgovarja: »Očka, nesreča me sili, da te nadlegujem! Oče mi je ukazal, da napojim z enim vedrom vode sto volov.« Tedaj mu reče glas v vodnjaka: »Počapaj malo«, pa mu vrže iz vodnjaka govedarja in nadaljuje: »Ti izvleči samo eno vedro vode iz vodnjaka, izlij ga v korito in se dalj ne brigaj; govedar bo izvlekel toliko veder vode, kolikor bo potrebno in nihče ga ne bo videl.« Carjevič se zahvali očku, vzame govedarja, pa hajdi z njim proti domu. Ko pride domov, vidi volove, kako mukajo žejni pri koritu in čakajo, da jih kdo napoji. Zopet se zbere ves dvor na dvorišču, da vidi, kaj se bo zgodilo. Tedaj izvleče najmlajši carjev sin iz vodnjaka vedro vode in ga izlije volovom v korito. Volovi pijejo, oni govedar pa venomer doliva in doliva, da je vode v koritu vedno enako in nihče ga ne vidi. Car obstrmi od začudenja, ko vidi, kako je sin napojil sto volov z enim samim vedrom vode. Govedar pa odide potem neopaženo z dvora.

Preteče nekoliko dni in car pokliče zopet svojega najmlajšega sina, pa mu reče: »Slišal sem, kako se hvališ, da zamoreš pripeljati železnega moža.« On se prestraši in zopet zatrjuje očetu, da ni tega nikdar niti mislil. Toda car zakriči: »Niti besedice več, temveč ako tega ne napraviš, te obglavim!« Jokaje odide siromak k svoji ženi in ko vidi žena, kako joka, ga vpraša: »Zakaj jokaš?« On ji zopet vse pove. Tedaj mu reče ona: »Pojdi zopet k vodnjaku in kriči: »Očka, očka!« On se ti bo jezno odzval in ti bo rekel: »Vrag naj vzame že takšnega zeta!« Toda ti mu reči: »Za Boga, nesreča me sili, da te nadlegujem; in mu povej vse po vrsti.« — Carjevič posluša svojo ženo, napoti se k vodnjaku in začne kričati: »Očka, očka!« Oni v vodnjaku se jezno oglasi: »Vrag naj vzame že takšnega zeta! Kaj hočeš zopet?« Toda on mu odgovori: »Za Boga, očka, nesreča me sili, da te nadlegujem; oče zahteva, da mu privedem železnega moža, da bi se ž njim razgovarjal.« Tedaj mu glas odgovori: »Počakaj malo, sedaj pridem jaz sam iz vodnjaka, nikar se me preveč ne prestraši.« Trenotek mine, in glej: pojavi se železen mož. Velik je in strašen! Za seboj vleče gorjačo in zemljo orje, da se za njim vleče brazda, kot da jo je oralo osem volov.

Ko zagleda car, kako prihaja iz daljave železen mož, se zelo prestraši. Hitro zaklene dvore, pobegne v zgornje prostore in se tam zaklene. Železni mož pride k dvoru, potrka lepo na vrata ter čaka, da mu odpro. Ko pa vidi, da mu nihče ne mara odpreti, udari s pestjo po vratih, da se prelomijo kar na dvoje. Tako odpira po vrsti vsa vrata in dospe do carja. Stopi pred carja in ga vpraša: »Zakaj si me pozval?« A car molči, kot da je nem. »Kaj pa hočeš od mene?« reče železni mož ter udari carja v čelo, da se zgrudi na mestu mrtev. Tedaj pokliče železni mož svojega zeta ter ga postavi za carja. Tako je najmlajši sin caroval s svojo ženo do smrti.

Duševno potrti, ali morda na srcu, ledvicah ali preosnovi bolni?

Potem v **Slatino-Radenci**, novodobno opremljeno zdravilišče. V čistem zraku in vedrem jesenskem solncu se Vam bodo **vrnile** moči in veselje. **Jesenska sezona od 1. septembra dalje:** Tritedenska popolna oskrba za osebo: stanovanje, prehrana, kopelji, zdravniški pregled in nadzor Din 1.400·—.

Kam pa kam? 1800

V nedeljo otvoritev kopališča in restavracije

„Savski Tivoli“

(čez Črnuški most, levo)

Službene objave

Razglasi kraljevske banske uprave

VI. No. 45/29.

Pregled nalezljivih bolezni v Dravski banovini

od 22. julija do 31. julija 1931.

Srez	Ostali	Na novo oboleli	Ozdraveli	Umrli	Ostanejo v oskrbi
Skupina tifuznih bolezni.					
Brežice	2	2	—	—	4
Čabar	2	—	1	—	1
Dolnja Lendava	1	1	—	—	2
Gornjigrad	5	5	4	—	6
Kranj	2	—	—	—	2
Krško	2	2	—	—	4
Litija	1	—	1	—	—
Logatec	1	—	—	—	1
Ljubljana (srez)	—	2	—	—	2
Ljubljana (mesto)	2	—	1	—	1
Ljutomer	—	1	—	—	1
Maribor desni breg	—	1	—	—	1
Novo mesto	1	3	—	2	2
Ptuj	1	—	1	—	—
Radovljica	2	—	2	—	—
Slovenjgradec	2	—	2	—	—
Šmarje pri Jelšah	—	2	—	—	2
Skupaj	24	19	12	2	29
Griža. — Dysenteria.					
Dolnja Lendava	—	9	—	1	8
Ljubljana mesto	—	2	—	—	2
Novo mesto	1	1	—	—	2
Skupaj	1	12	—	1	12
Škrlatinka. — Scarlatina.					
Brežice	3	2	—	—	5
Celje (mesto)	1	1	—	—	2
Kamnik	3	—	—	—	3
Kranj	3	1	1	—	3
Kočevje	6	1	—	1	6
Konjice	—	1	—	—	1
Litija	3	1	2	—	2
Ljubljana (srez)	2	3	—	—	5
Ljubljana (mesto)	2	1	2	—	1
Ljutomer	1	—	—	—	1
Maribor desni breg	1	—	—	—	1
Murska Sobota	4	—	1	—	3
Novo mesto	1	2	—	—	3
Ptuj	2	—	1	—	1
Radovljica	42	7	3	1	45
Slovenjgradec	1	—	—	—	1
Skupaj	75	20	10	2	83
Ošpice. — Morbilli.					
Brežice	—	4	—	—	4
Celje	1	2	1	—	2
Celje (mesto)	4	—	4	—	—
Maribor levi breg	—	8	—	—	8
Maribor (mesto)	4	3	1	—	6
Murska Sobota	7	4	1	—	10
Novo mesto	—	3	—	—	3
Skupaj	16	24	7	—	33
Davica. — Diphteria et Croup.					
Brežice	4	3	—	1	6
Celje	1	—	1	—	—
Dolnja Lendava	—	1	—	—	1
Kamnik	2	—	—	—	2
Kranj	3	—	—	—	3
Kočevje	2	—	1	—	1
Krško	4	1	—	—	5
Laško	—	1	—	—	1
Litija	2	1	2	—	1
Ljubljana (srez)	4	—	—	—	4
Ljubljana (mesto)	1	2	1	—	2
Ljutomer	—	3	—	—	3
Maribor desni breg	—	2	—	—	2
Maribor levi breg	1	4	—	—	5
Maribor (mesto)	1	—	—	—	1
Murska Sobota	3	2	—	—	5
Radovljica	2	—	2	—	—
Slovenjgradec	2	—	2	—	—
Šmarje pri Jelšah	6	1	2	—	5
Skupaj	38	21	11	1	47
Nalezljivo vnetje možganov. — Meningitis cerebrospinalis epidemica.					
Kamnik	1	—	—	—	1
Skupaj	1	—	—	—	1
Dušljivi kašelj. — Pertussis.					
Ptuj (mesto)	—	3	—	—	3
Skupaj	—	3	—	—	3
Sen. — Erysipelas.					
Brežice	1	—	—	—	1
Celje	1	—	1	—	—
Kranj	1	—	1	—	—
Kočevje	1	1	—	—	2
Ljubljana (mesto)	5	1	2	—	4
Maribor desni breg	—	1	1	—	—
Maribor levi breg	—	1	—	—	1
Maribor (mesto)	1	—	1	—	—
Novo mesto	1	1	—	—	2
Ptuj	—	2	1	—	1
Ptuj (mesto)	—	1	—	—	1
Radovljica	4	1	—	—	5
Skupaj	15	9	7	—	17
Krčevita odrevenelost. — Tetanus.					
Kranj	1	—	—	—	1
Litija	—	1	—	—	1
Murska Sobota	1	—	—	—	1
Radovljica	—	1	—	—	1
Slovenjgradec	—	1	—	1	—
Skupaj	2	3	—	1	4
Otročniška vročica. — Sepsis puerperalis.					
Novo mesto	2	—	—	—	2
Skupaj	2	—	—	—	2
Koze. — Variola vera.					
Maribor desni breg	—	1	—	—	1
Skupaj	—	1	—	—	1
Vnetje hrbteničnega mozga. — Polyonyelitis acuta.					
Maribor levi breg	—	1	—	—	1
Skupaj	—	1	—	—	1

Ljubljana, dne 4. avgusta 1931.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine v Ljubljani.

Po naredbi ministrstva za narodno zdravje S br. 4948 z dne 28. marca 1930.

*

VI. No. 19.385/1. 2268

Izpremembe v imeniku zdravniške zbornice za Dravsko banovino.

V imenik zdravniške zbornice so vpisani:

dr. Demšar Ernest, zasebni zdravnik v Žirih nad Škofjo Loko;

dr. Mogilnicki Leo, zas. zdravnik v Ljubljani;

dr. Šeber Dušan, sekundarij bolnice v Brežicah;

dr. Meršol Valentin, primarni zdravnik infekcijskega oddelka v Ljubljani in

dr. Potrata Josip, zasebni zdravnik na Viču pri Ljubljani.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine
dne 8. avgusta 1931.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

E 1009/31—10. 2266

Dražbeni oklic.

Dne 11. septembra 1931 dopoldne ob desetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 6 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga d. o. Ljubstava, vl. št. 33.

Cenilna vrednost: 18.510 Din. Vrednost pritikline: 14.114 Din; najmanjši ponudek: 2660 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Ptuju, odd. IV.,
dne 3. avgusta 1931.

*

E 1008/31—10. 2267

Dražbeni oklic.

Dne 11. septembra 1931 dopoldne ob devetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 6 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga d. o. Vel. Varnica, vl. št. 83.

Cenilna vrednost: 10.558 Din. Najmanjši ponudek: 7040 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Ptuju, odd. IV.,
dne 3. avgusta 1931.

*

E 62/31—8. 2271

Dražbeni oklic.

Dne 12. septembra 1931 dopoldne ob osmih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 4 drazba nepremičnin: zemljiška knjiga Zbelovska gora, vl. št. 136, 233.

Cenilna vrednost: 8.750·38 Din. Najmanjši ponudek: 5.833·58 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Konjicah,
dne 17. julija 1931.

*

E 178/31—9. 2270

Dražbeni oklic.

Dne 18. septembra 1931 dopoldne ob desetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 2 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Tržišče, vl. št. 109; Lakenc, vl. št. 727; Krsinvrh, vl. št. 563.

Cenilna vrednost: 31.917 Din. Vrednost pritikline: 890 Din; najmanjši ponudek: 21.278 Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Mokronogu,
dne 8. avgusta 1931

*

E 67/31—26. 2273

Dražbeni oklic.

Dne 21. septembra 1931 dopoldne ob desetih bo pri podpisanem sodišču v sobi št. 1 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga Rogatec, vl. št. a) 110 in 199, b) 235, c) 113, č) 159 in d) 237.

Cenilna vrednost: a) 46.729·— Din, b) 56.369 Din, c) 177.170 Din, č) 52.194 Din, d) 12.441 Din. Vrednost pritikline: ad b) 70 Din, ad c) 2045 Din; najmanjši ponudek: a) 31.152·67 Din, b) 28.184·50 Din, c) 89.607·50 Din, č) 34.796 Din, d) 8.294 dinarjev.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

Okrajno sodišče v Rogatcu,
dne 11. avgusta 1931.

Vpisi v trgovinski register.

Vpisale so se nastopne firme:

846. Sedež: **Maribor.**
Dan vpisa: 6. avgusta 1931.
Besedilo: **Ing. I. & K. Bühl, livarna zvonov in kovin, tvornica kovinskih izdelkov, družba z o. z.**
Ing. I. & K. Bühl, Glocken- und Metallgieserei, Metallwarenfabrik, Gesellschaft m. b. H.
Obratni predmet: vlivanje zvonov in kovin ter tvorniško proizvajanje kovinskih izdelkov.
Družbena pogodba z dne 10. julija 1931, sklenjena na nedoločen čas.
Višina osnovne glavnice: 50.000 Din.
Na to vplačani zneski v gotovini: 50.000 dinarjev.
Poslovodje 1. Ing. Bühl Josip, tovarnar v Mariboru; 2. Bühl Kurt, strojni tehnik v Mariboru.
Za namestovanje upravičen: družbo zastopata po dve poslovodji skupaj.
Podpis firme: Firmo podpisujeta skupno obe poslovodji na ta način, da pristavita na katerikoli način napravljenemu besedilu tvrdke svoja lastnoročna podpisa.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 6. avgusta 1931.
Firm 659/31 — Rg C II 77/1.

*

847. Sedež: **Ptuj.**
Dan vpisa: 6. avgusta 1931.
Besedilo: **Krajnik Lovrenc.**
Obratni predmet: trgovina z deželnimi pridelki na debelo.
Imetnik: Krajnik Lovrenc, trgovec v Ptuju, Vošnjakova ulica št. 16.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 6. avgusta 1931.
Firm. 674/31 — Rg A III·175/1.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih firmah:

848. Sedež: **Ljubljana.**
Dan vpisa: 15. julija 1931.
Besedilo: **H. Weber & Co, družba z o. z.**
Na občnem zboru dne 20. junija 1931. se je spremenil prvi odstavek odstavka VI. družbene pogodbe.
Vpiše se poslovodkinja Weber Ivana, trgovka v Ljubljani, Kralja Petra trg št. 8.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 4. julija 1931.
Firm. 609 — Rg C III 158/6.

849. Sedež: **Maribor.**
Dan vpisa: 6. avgusta 1931.
Besedilo: **Golež Anton.**
Obratni predmet: trgovina z drobnim, galanterijskim blagom in pletenino.
Obratni predmet se je razširil na trgovino z južnim in domačim sadjem (uvoz in izvoz).

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 6. avgusta 1931.
Firm. 684/31 — Rg. A III 85/3.

*

850. Sedež: **Maribor.**
Dan vpisa: 6. avgusta 1931.
Besedilo: **Greinitz industrija in trgovino železa d. d.**
Izbriše se član upravnega odbora ing. Hans Karlon, vpiše pa novoizvoljeni član upravnega odbora Košak Oskar, direktor v Zagrebu, Tomažičeva ulica 4.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 6. avgusta 1931.
Firm 658/31 — Rg B II 32/8.

*

851. Sedež: **Maribor.**
Dan vpisa: 6. avgusta 1931.
Besedilo: **Žibert, trgovina s čevlji in modnimi predmeti, družba z o. z.**
Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Besedilo likvidacijske firme: Žibert, trgovina s čevlji in modnimi predmeti, družba z o. z. v likvidaciji.
Likvidatorji: Žibert Elizabeta in Jurin Pavla, obe trgovki v Mariboru.
Podpis firme se vrši na ta način, da pristavite likvidatorki kolektivno na kakršen koli način napravljenemu besedilu likvidacijske firme lastnoročno svoje ime.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 6. avgusta 1931.
Firm. 585/31 — Rg. C II 35/6.

*

528. Sedež: **Sv. Lenart v Slov. goricah.**
Dan vpisa: 3. avgusta 1931.
Besedilo: **Jos. Sedminek, nasl. Srečko Krajnc, Sv. Lenart v Slov. goricah.**
Obratni predmet: Trgovina z mešanim blagom na drobno, razven trgovine z deželnimi pridelki in manufakturnim blagom na debelo, potem trgovina z jajci in mlekom.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 3. avgusta 1931.
(Firm. 687/31 — Rd A I 247/3)

*

853. Sedež: **Stična.**
Besedilo: **Koščak & Trost, družba z omejeno zavezo.**
Spremenil se je § 15 družabne pogodbe in se glasi:
Poslovodja družbe je odslej samo Koščak Josip.
Poslovodja zastopa tvrdko samostojno in podpisuje tvrdko na ta način, da pod besedilom tvrdke po komurkoli pisanim, tiskanim ali s štampiljo natisnjenim, pristavi svoje ime.
Izbriše se poslovodja Trost Humbert.

Okrožno sodišče v Novem mestu,
dne 3. avgusta 1931.
Firm. 243/31 — Reg. C I 114/2.

Vpisi v zadružni register.

Vpisala se je nastopna zadruga:

854. Sedeži: **Kompolje, Kočevje, Videm.**
Besedila: **I. Pašniška in gozdna zadruga v Kompoljah, r. z. z o. z.**
Firm. 241/31 — Zadr. IV 10/1.
II. Lesna obtrna zadruga v Kočevju, r. z. z o. z.
Firm. 244/31 — Zadr. IV 12/1.
III. Pašniška in gozdna zadruga v Dobrepoljah, r. z. z o. z.
Firm. 245/31 — Zadr. IV 14/1.

A. Vsem navedenim zadrugam je isti namen:

1. Združevati kmete v pravno osebo, kateri naj bodo kot agrarnemu subjektu dodeljeni od veleposestnikov na podlagi zakona o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih z dne 19. junija 1931 ekspropriirani pašniki in gozdovi;

2. upravljati dodeljene pašnike in gozdove v smislu § 24 zakona o likvidaciji agrarne reforme z dne 26. junija 1931, to je preskrbovati svoje člane s potrebno pašnjo, potrebnim kurivom, potrebnim gradbenim lesom, lesom za hišno industrijo in obrt, s potrebno steljo itd. in voditi na teh zemljiščih gospodarstvo sploh;

3. skrbeti za izboljšanje dodeljenih pašnikov in gozdov, oskrbovati te pašnike s pitno vodo, z vodo za namakanje, s hlevi itd.;

4. Preskrbovati članom krmila, umetna gnojila, orodje in sploh vse, kar pospešuje travništvo, živinorejo in gozdarstvo,;

5. prirejati za svoje člane strokovna predavanja, zborovanja, razstave, tečaje in izkoriščati vsa druga sredstva za povzdigo strokovne izobrazbe članstva.

B. Ad II. velja še:

»6. Podpirati in širiti domačo lesno industrijo in obrt v Kočevju in okolici, zlasti s pridelovanjem surovin in pripravljanjem za lesne izdelke.«

C. Prj vseh navedenih zadrugah jamči zadružnik s svojim opravilnim deležem in pa s petkratnim zneskom istega.

Č. Oznanila se izvršujejo ad I. in III. po

enkratnem oklicu pred cerkvijo, ad II. v zadružnem lokalu.

D. Pravico zastopati ima načelništvo po predpisih zadr. zak.

E. Besedilo firme pa podpisujeta skupno po dva člana načelništva.

F. Zadružna pogodba z dne:

pri I.: 23. julija 1931, pri II.: 25. julija 1931, pri III. 3. avgusta 1931.

G. Člani načelništva so:

a) ad I.: Babič Franc, posestnik v Kompoljah 87; Štih Anton, posestnik v Kompoljah 77; Štih Anton, pos. v Kompoljah 71; Nose Anton, pos. v Kompoljah 30; Mustar Anton, pos. v Kompoljah 31.

b) ad II.: Perz Ferdinand, pos. v Kočevtju 91; Zurl Ivan, pos. v Kočevju 91; Fornbacher Adolf, pos. v Kočevju 54; Hönigman Alojzij, pos. v Kočevju 68; Koritnik Roman, pos. v Kočevju 67.

c) ad III.: Jakopič Anton, posestnik v Podpeči št. 8; Žnidaršič Ignacij, pos. na Vidmu 28; Samec Matija, pos. v Kompoljah 61; Škulj Edvard, pos. v Ponikvah št. 20; Štih Franc, posestnik na Cesti št. 25.

Okrožno kot trgovsko sodišče Novo mesto,
odd. II., dne 7. avgusta 1931.

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri nastopnih zadrugah:

855. Sedež: **Apače.**

Dan vpisa: 6. avgusta 1931.

Besedilo: **Hranilnica in posojilnica v Apačah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.**

Izbriše se dosedanji član načelništva Peterka Franc, vpišeta pa novoizvoljena člana načelništva Ščap Anton, posestnik v Žepovcih št. 8, in Vrečič Aleksander, posestnik v Apačah št. 54.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 6. avgusta 1931.
Firm. 519/31 — Zadr. II. 112/11.

*

856. Sedež: **Bogojina.**

Dan vpisa: 6. avgusta 1931.

Besedilo: **Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Bogojini, registrovana zadruga z omejeno zavezo.**

Izbrišeta se dosedanja člana načelništva Horvat Štefan, in Spilak Štefan, vpišeta pa novoizvoljena člana načelništva Puhan Janez, posestnik in čevljar v Bogojini št. 44, in Hidič Štefan, posestnik v Noršinci št. 7.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 6. avgusta 1931.
Firm. 685/31 — Zadr. IV. 96/4.

*

857. Sedež: **Martjanci.**

Dan vpisa: 6. avgusta 1931.

Besedilo: **Kmetska hranilnica in posojilnica v Martjancih, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.**

Zadružna pravila so se izpremenila v § 38.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 6. avgusta 1931.
Firm. 677/31 — Zadr. IV. 24/11.

2255 Nc IV. 470/31.
2256 Nc I 471/I/31.

Proglasitev za mrtve.

Okrožno sodišče v Celju je uvedlo postopanje, da se proglase spodaj navedeni pogrešanci za mrtve, ker se mora po § 1 ces. naredbe z dne 31. marca 1918 drž. zak. št. 128 domnevati, da so umrli. Vsakdo, ki bi kaj vedel o katerem koli teh pogrešancev, naj to sporoči sodišču ali pa skrbniku. Pogrešance same pa pozivlja sodišče, naj se zglase pri njem, ako še žive, ali naj dado to kako drugače na znanje.

Ime in rojstni dan, stan in zadnje bivališče pogrešanca	Bistvene okolnosti, na katere se opira predlog	Proglasitev za mrtvega predlaga	Dan in opr. št. oklica	Oklicni rok poteče
Ugovšek Vid, rojen 5. junija 1889 na Slemenskem vrhu štev. 31 v Sv. Florijanu, pristojen v občino Ozočna, srez Gornjigrad, rim. kat., samski, nazadnje čevljar v Sv. Florjanu št. 31.	Je meseca januarja 1915 odrinil k 26. pešpolku v Maribor, od tu meseca marca 1915 na Gališko fronto. Zadnjič se je oglasil iz ruskega ujetništva v Kijevu, aprila 1915 in se od tedaj pogreša.	Brat Ugovšek Anton.	17. V. 1931. T IV. 23/31 3	1./II. 1932
Fabjan Henrik, rojen dne 10. julija 1876 v Lepinjivi, pristojen v občino Šmartno pri Slovenjgradcu, oženjen, posestnik v Šmartnem.	Je začetkom svetovne vojne odšel s 1. gorsko-strelskim polkom na fronto in je koncem leta 1918 prišel v italijansko ujetništvo. Od januarja 1919 ni več glasu o njem.	Žena Fabjan Jožefa	20. V. 1931. T IV. 26/31 2	1./II. 1932
Klepej Franc, rojen dne 24. oktobra 1882 v Konjicah, pristojen v občino Svetina, srez celjski, oženjen, rim. kat., nazadnje posestnik v Konjicah številka 13.	Je ob izbruhu svetovne vojne leta 1914 odrinil s celjskim domobranskim pešpolkom na rusko bojišče v Galiciji in se od tedaj pogreša.	Žena Klepej Terezija	9 VI. 1931. T IV. 27/31. 2	1./II. 1932
Goleš Jože, rojen dne 1. marca 1886 v Platinovcu št. 31, pristojen v občino Ponikva, nazadnje bivajoč v Luterju št. 12	Je meseca junija 1915 odrinil z 87. pešpolkom na gališko fronto in od jeseni 1915 ni več glasu o njem.	Oče Coleš Martin	25. IV. 1931. T IV. 17/31. 3	1./II. 1932
Zupanc Ponkrac, rojen 10. maja 1890 v Megojnicah štev. 59, obč. Griže, srez Celje, nazadnje klobučarski pomočnik v Žalcu.	Je ob splošni mobilizaciji leta 1914 odrinil z 87. pešpolkom — oddelek strojnih pušk št. II. na gališko fronto, kjer je meseca avgusta 1914 baje padel in se od tedaj pogreša.	Brat Zupanc Rudolf	29. IV. 1931. T IV. 18/31. 2	1./II. 1932
Tihec Karol, rojen dne 27. oktobra 1880 v Ločah, srez Konjice, pristojen v občino Ponikva ob j. žel., nazadnje železničar v Ločah, srez Konjice.	Je ob splošni mobilizaciji leta 1914 odrinil s 26. domobranskim pešpolkom na gališko fronto in se od oktobra meseca 1914, pogreša.	Žena Tihec Uršula	29. IV. 1931. T IV. 19/31. 2	1./II. 1932
Žilnik Jurij, rojen 1886 v Št. Jurju ob Taboru, tja pristojen, nazadnje posestnikov sin v Pondurju.	Je ob splošni mobilzaciji leta 1914 odrinil s 26. domobranskim pešpolkom iz Celja na gališko fronto. Baje je dne 28. avgusta 1915 umrl v ruskem ujetništvu v Zalotaju Ordra, bolan na legarju in se od tedaj pogreša.	Goropevšek Elizabeta	29 IV. 1931. T. IV. 21/31 2	1./II. 1932

Okrožno sodišče v Celju, odd. IV.
dne 10. avgusta 1931.

Konkurzni razglasi

858. Sa 19/31—3 2269

Poravnalni oklic.

Otvoritev poravnalnega postopanja o premoženju Teppei Josipa, trgovca v Vitanju.

Poralnalni upravitelj: dr. Mejak Ervin, odvetnik v Konjicah. Narok za sklepanje poravnave pri okrajnem sodišču v Konjicah dne 15. septembra 1931. ob devetih.

Prijavni rok do 10. septembra 1931.

Poravnalna kvota: 40% tekom enega leta.

Okrožno sodišče v Celju, odd. I.,
dne 7. avgusta 1931.

Razglasi raznih uradov in oblastev

T. No. 383/20. 2257a—2—2

Razglas o licitaciji.

Sresko načelstvo v Celju razpisuje po nalogu kr. banske uprave Dravske banovine v Ljubljani z dne 7. avgusta 1931., V. No 1575/4, na podlagi členov 86 do 98 zakona o državnem računovodstvu z dne 6. marca 1910, in njegovih izpremememb, odnosno dopolnitev

I. javno pismeno ponudbeno licitacijo

za gradnjo spodnjega ustroja železnega mosta preko Trnavce v km 58·720, državne ceste štev. 50 v skrajšanem roku na dan **2. septembra 1931. ob enajstih dopoldne** pri sreskem načelstvu v Celju.

Podrobnosti o licitaciji so razvidne iz popolnega razglasa v »Službenih novinah« in v Službenih objavah »Jugoslovana«.

Vse potrebne podatke in pojasnila dobijo interesenti v uradnih urah pri tehničnem oddelku sreskega načelstva v Celju.

Sresko načelstvo v Celju,
dne 11. avgusta 1931.

Razne objave

2274

Objava.

Izgubil sem izpričevalo obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani (na Vrtači) z dne 23. februarja 1902. na ime: Kunstelj Jožef rodom iz Bukovice obč. Vodice. Proglašam ga za neveljavno.

Kunstelj Jožef, s. r.

Poslužujte se za oglašanje »Jugoslovana«!

„Adler" kolesa
Najboljša kvaliteta! — Nizke cene!
Edino prava Adler kolesa „Gritzner" kolesa
kojih svojstvo je lahek tek in izborna kakovost, dobite samo pri
Jos. Petelinc, Ljubljana
Nizke cene! — Najboljša kvaliteta!

Kam naj grem, kje naj kupim... da bom dobro postrežen...?

Modno krojaštvo 1462
za dame in gospode najmodernejši kroj.
Solidno delo! Zmerne cene!
Virnik Ludovik
Ljubljana
Hrenova ulica 17

Pred nakupom žimnic
otoman, modernih spalnih divanov »Couch« (ali postelj moderne dobe) itd. se blagovolite potruditi k tapetniku
Avgust Kobilica
na Dunajski c. 25
vhod Dvořakova ul. 3 dvorišče, ki Vas s svojimi izdelki in praktičnimi nasveti gotovo zadovolji v vseh Vaših željah.

Ivan Zakotnik
Mestni tesarski mojster in zapriseženi izvedenec kr. sodišča
Parna žaga in tovarna furnirja
LJUBLJANA
Kobaridska ulica št. 45
Telefon interurb. 2379
Ustanovljeno leta 1880
1488

Damske, 1549
moške
ter vse vrste športne in gorske
čevlje
najfinejše izdelave in vsa popravila solidno izvršena, nizke cene nudi Vam
Ivan Kostanjšek
Ljubljana
Krakovski nasip 10

Prva specijalna mehanična delavnica za popravila šivalnih strojev, specijalnih strojev vseh sistemov, pletilnih in pisalnih strojev. — Postrežba točna, cene nizke, delo garantirano 30% ceneje kot pri nestrokovnjaku.
Se priporoča
Emil Klobčaver
specijalni mehanik
Ljubljana
Sv. Petra cesta 47
1709

3 sobno stanovanje
v bližini sodišča v III. nadstropju je takoj oddati. — Samo resni reflektantje naj pošljejo svoj naslov pod tešv. 1500 upravi lista

Goiko Pipenbacher
konces. šoferska šola, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12. Zahtevajte informacije.
1708

„KUVERTA"
LJUBLJANA
Kolodvorska 27 Vošnjakov prehod

Oglašujte v »Jugoslovanu!«

Cevlje (ročno delo)
vsakovrstne za modo, turistiko in šport izdeluje in popravlja po najnižjih cenah
Leopold Pirnat
splošna čevljarna
Ljubljana VII. Jernejeva 18.
Sprejema v popravilo tudi galoše in sneške. Cene nizke, postrežba solidna. 1637

Krajevni šolski odbor Šinkov Turn, srez Kamnik, p. Vodice razpisuje dobavo
14 met. klafter bukovih drv.
1885
Pismene ponudbe je vložiti na gornji naslov do 21. avgusta 1931. - Zamen, preds.

Mreže za postelje
dobite najcenejše in solidno izdelane pri tvrdki
Pavel Strgulec
Gosposvetska c. 13 (Kolizej) — Ljubljana
Sprejemam tudi v popravilo vloge v lesenih in železnih okvirjih ter železne zložljive postelje. — Zahtevajte brezplačni cenik 1551

Najboljše težke **kameninaste cevi** za stranišča, za kanalizacije, betonske cevi znamke „VULKAN" vedno velika zaloga
Jos. Cihlař, Ljubljana
Dunajska cesta 69.
1817

Čopiče ščetke
HINKO
ŠIMENC
LJUBLJANA
KONGRESNI TRG 8

Drva za kurivo, deske, remeljni
nizka cena
Ljubljana
Gubčeva ulica štev. 23
1829

Zakon o uradnikih
(U. Z.) Nujno potreben vsakemu državnemu uradniku, dobite v upravi „Jugoslovana", Ljubljana, Gradišče 10 Knjižica obsega 194 strani, od katerih odpade 17 na stvarno kazalo. Cena 18 Din. Za poštnino 1 Din v znamkah. Naročite ga še danes, ker je zaloga majhna.

1644
Čevlje
vsakovrstne popravlja kakor tudi izdeluje po najnižjih konkurenčnih cenah
Tomc Ivan
Ljubljana
Židovska steza štev. 1

Dvosobno stanovanje
na Brinju se odda v najem s 1. sept. 1931. Naslov pove uprava lista. 1838

H. V. Pečenko
je otvoril trgovino s kurivom Celovška 37, tik tramvajske postaje, pri gostilni Keršič.

Morski vrag
eden najlepših romanov svetovno znanega ameriškega pisatelja Jacka Londona. se dobi za nizko ceno Din 20·—, vezan izvod Din 30·—. Naroča se pri upravi »Jugoslovana«, Ljubljana, Gradišče št. 4.

Kam naj grem, kje naj kupim... da bom dobro postrežen...?

Splošno čevljarstvo do najmodrnejše izdelave — ročno delo
škornjev gojzeric
in čevljev za sport po **najnižji ceni**
Vsa popravila se sprejemajo
Ivan Pavlin
Ljubljana
Dunajska cesta št. 69
1816

Novo ustanovljeni **kiparski, pozlatarski in rezbarski atelje**
STANE VIDMAR
Ljubljana
Galusovo nabrežje 33
Izdeluje vsakovrstne altarje, kipe, okvirje, okraske pohištva in razna druga rezbarska dela
po najnižjih cenah
1797

Stavbeno, galanterijsko in splošno
kleparstvo
vodovodne instalacije, kopališčne in klosetne naprave. Instalacije in popravila najugodneje pri
Rafael Kašča in drug 1652
Ljubljana
Cegnarjeva ulica 12.

Moderna
4-stanovanjska vila
novozgrajena, s kopalnicami, elektriko in parketi, poceni na prodaj. Vsa stanovanja takoj na razpolago. — Poizve se pri I. Oražem, župan. Moste pri Ljubljani
1808

Čevlje
vsakovrstne, ročno delo. **Gojzerce**
čevlje za turiste in za šport. Moške, damske
škornje
najboljše delo, solidne nizke cene Vam nudi čevljarna
Josip Omejc
Ljubljana
Florijanska ul. 3.
1638

Tristanovanjska novozgrajena
hiša
poceni na prodaj. — Poizve se: Županstvo Moste pri Ljubljani.
1809

»Oče«
Da ne bi zatemnelo čelo otroku ob spoznanju in strašni zavesti, „nezakonski", iščem znanja v svrho poročitve z boljšim, starejšim, samskim gospodom, kateri bi ljubil z duševno plemenitostjo 6 let starega otročička, samo pod tem pogojem bi mu vračala ljubezen. Naslov na upravo pod šifro „Nezakonska, dobro situirana mati".
1824

Izdelava vsakovrstnih železnih konstrukcij
(ostrešje, podpore, nosilce) ter
popravila strojnih delov
po najnovejših in najcenejših metodah
Unger & Ko.
elektrovarilnica
LJUBLJANA VII
Lepodvorska ul. 20
Pojasnila in proračuni **brezplačno**
589

L. Ahačič
splošno strojno mizarstvo
LJUBLJANA
Privoz št. 16 — preje Hrenova ulica 8
Izdeluje vsa pohištvena, stavbena in portalna mizarska dela.
1662

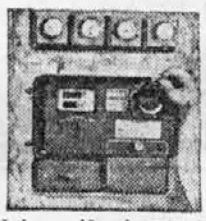

Najnovejša kontrola!
Elektropodjetje
A. Arhar
Celovška cesta 80
1517 Sp Šiška
prevzema vsa električna dela in inštalacije pod ugodnimi pogoji Jamči se za solidno delo in nizke cene. Račun pošt. hranilnice v Ljubljani 15.410

Klavirje, pianine
svetovnih znamk najceneje kupite: Musica Sv. Petra cesta 40.
1269

IVAN FIGAR
LJUBLJANA
Gosposvetska cesta — Vošnjakova ulica št. 3
(v bližini restavracije „Novi svet")
Zaloga, izdelovanje in popravilo vsakovrstnih pil (turpija) in raspel. Delo se izvršuje strokovno po najnižjih cenah.
Pri večjem naročilu primeren popust. Plačam enostransko tovornino. 1742

Nogavice, rokavice, volna in bombaž
najceneje in v veliki izbiri pri
KARL PRELOG
Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg.

Mizarstvo
za vsa **pohištvena izložbena** dela in vsakovrstne **prodajalniške, pisarniške** in razne druge **opreme.**
Solidno delo, nizke cene!
Proračuni in načrti brezplačno
Goljar Ivan
LJUBLJANA
Linhartova ul. štev. 75
3011

Pralnica likalnica
Ljubljana
Mestni trg štev. 8
Telefon 3493
1290

Barvamo
in čistimo blago vsake vrste. Poizkusite i Vi pri nas
A. Kollaš, Kranj
1154

Stavbno pod et'e
Rudolf Terčelj
pri novi šišenski cerkvi, Ljubljana VII. se toplo priporoča ter izvršuje točno, hitro in solidno po nizkih cenah vsakovrstne nove **družinske hiše,** restavriranje in popravila stavb.
Načrti in proračuni za to brezplačno.
1784

Viktor Klešnik
sedlar in jermenar
Ljubljana, Poljanska cesta 49. Zaloga vsakovrstnih konjskih oprem. Priporoča se za vsa v to stroko spadajoča sedlarska dela tudi po naročilu. Prejemajo se vsa popravila. Konkurenčne cene. Točna postrežba.
1596

Pleskanje ličanje
za stavbe in pohištva po najnižjih cenah in proti garanciji izvršuje točno in solidno
Mlinar Adolf
pleskar in ličar
Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (Kolizej)
1755

Čevlje
vsakovrstne damske, luksuzne, moške, od najnovejše mode do vseh vrst **ortopedične** izdelave, kot tudi **gojzerice** in za vsakovrstni šport.
Škornji damski in moški po ruskem načinu izdeluje
Starič Franc
Ljubljana
ulica na Grad št. 5
1761

Stavbeno, galanterijsko in umetno kleparstvo
VINKO MALENSEK
LJUBLJANA
Kolodvorska ul. 18
Podnikanje in pocinjenje vsakovrstnih železnih izdelkov
Točna postrežba
Cene solidne 1643

Solidno blago! Nizke cene!
Modroce, otomane,
divane, fotelje, „Couch" zofe, mreže in vse tapetniške izdelke dobite najceneje pri
Ignacij Narobe
tapetnik in dekorater
Ljubljana
Gosposvetska cesta 16 (pri Levu)
Točna postrežba
1732

Ure popravlja,
renovira — večletno jamstvo — Fran Korosec, urar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 55/I, vhod Vidovdanska c. št. 1 (skozi dvorišče).
1736

Spalnice 1759
smrekove, poljubno pleskane
po Din 2.900·— in **hrastove spalnice,** polirane po Din 5700 nudi v najsolidnejši izdelavi pohištveno mizarstvo
Anton Bizovičar
Ljubljana
Glince, cesta II./1, postaja cestne železn.

„HAMAD"
prašek
Sigurna smrt ščurkom, stenicam, ušem, mravljam, muham, bolham
Pazite na zakonito rdečo etiketo z muho! Dobi se na pismeno naročilo — Glavno zastopstvo za Dravsko banovino:
Ciril Stramšek
Dev. Marija v Polju pri Ljubljani
3821

Opekarna „EMONA"
d. d. Ljubljana - Vič. Velika zaloga vsakovrstne opeke, zidek, volle opeka, oblikovna opeka za železobetonske strope, strešniki, zarezni in bobrovci, drenažne cevi. Na zahtevo postavljeno na stavbišče ali na kolodvor. Cene izredno nizke, za dobro kakovost blaga jamčimo. Razprodajo ima: OGRIN IVAN-Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 8, tel. 2426, kateri daje tudi vsa pojasnila. 173

Ustanovljeno leta 1855
Makso Ferjan
Ljubljana
Zvonarska ulica št. 7. Izdelovatelj tehtnic in blagajniško ključavničarstvo — Strokovno popravlja tehtnice vse vrst po najnižjih cenah 1475

Ant. Rud. LEGAT ov
Enoletni TRGOVSKI TEČAJ
MARIBOR, VRAZOVA UL. 4
Začetek dne 9. sept. 1931

Škornje
damske in moške
čevlje
vsakovrstne, najmodernejše mode
gojzerce
za turiste in sportiste
Vsa popravila po najnižjih cenah
A. JUNTES
Ljubljana, Dunajska 15
(na dvorišču)
1703

Splošno mizarstvo
stavbeno, pohištveno, zlasti za vse pisarniške opreme za tapecirarsko stroko.
Specijalni oddelek
za vsakovrstne zaboje, trgovske zaboje, zaboje za premog, podnožnice (prukce), tudi najmanjša naročila izvršujem po zmernih cenah. **Albert Černe,** miz. mojster, Ljubljana Zg. Šiška (poleg remize),
1675

Kolesa, šivalni stroji, gramoloni
August Pečnik
Stožice 47, p. Ježice pri Ljubljani
1401

L. Ornik
manufaktura
Maribor
Koroška cesta 9
Plačilne olajšave!
497

---

150 do 300 dinarjev dnevno
zaslužijo oni, ki imajo mnogo poznanstva! Za odgovor znamko!
Kosmos, Ljubljana
Poštni predal 307
889

„RENOVATOR"
opere vse svilene proizvode. Renovator podeli vsem svilenim predmetom prvotno barvo, svileni blesk, kakor ob dnevu nakupa. Poskusite in prepričajte se. Če niste zadovoljni, vrnemo denar. Renovator zahtevajte v vsaki trgovini. Ako še nimajo, naročite pri „RENOVATOR" centrali LJUBLJANA Florjanska ulica št. 31
1701

Priporoča se
Josip Bajde
Gosposvetska cesta 12
Specijalna delavnica za generalna popravila klavirjev, politiranje, uglaševanje priznano najboljše.
1435

KROGLE
(lignum santum)
kegljе za kegljišče, **krogle** za balinanje, vsakovrstne **lesene igrače,** razne šatulje v luksuzni izdelavi in vse predmete v lesostrugarski stroki, nudi Vam najceneje 1603
LOVRENČIČ VIKTOR
strugar, LJUBLJANA Zalokarjeva ulica 13.

Splošno ključavničarstvo
Izdelovanje prvovrstnih štedilnikov
Stavbno ključavničarstvo — Avtogenično rezanje in varjenje
Razna popravila poljedelskih strojev in vseh ključavničarskih del
Postrežba točna, solidna — Cene zmerne
Prebil Anton
Glince — Ljubljana
1666

Brzoparilniki Kotli 1651
Pletenje žičnih mrež
Autogenično varjenje
Splošno ključavničarstvo
KRHNE ANTON
LJUBLJANA
Cegnarjeva ul. 12

Telefon 2059
Premog suha drva
Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

Elektrotehnična delavnica
E. Medveščak, Ljubljana VIIr, Celovška 42
Specialna delavnica za previjanje ter popravila vseh vrst elektromotorjev, električnih aparatov, transformatorjev in avto-dinam.
1590

Občine!
Gasilna društva
predno si nabavite motorne brizgalne ne pozabite si ogledati naš domač izdelek
Matija Supan in sin
LJUBLJANA
Stari trg št. 2
Delavnica: Sv. Petra c. 83
1423

ANTON KOZINA
matematična mehanična delavnica 1602
LJUBLJANA
Šmartinska cesta 8
(Martinova c.)
SPECIJALIST za popravo GEODETSKIH FOTO-APARATOV in precizno mehaniko

---

Ivan Molk
umetna knjigoveznica, prej Jakopič
Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 15
se priporoča za vsa knjigoveška dela, trpežna, okusna in po zmerni ceni.
1598

Ia Premog
trboveljski in
drva
Vam nudi najugodneje trgovina s kurivom
Franc Slovša
Ljubljana
Kolizejska ulica 19.
Cene solidne, postrežba točna!
1642

Cementni izdelki
Cevi za kanale, kanalizacije — vsake dimenzije.
Opeka zarezana, razni cementni okraski, splošno vsi cementni izdelki. Solidno delo in zmerne cene pri tvrdki
FRANC PEKLAJ
VIČ-GLINCE
Tržaška c. 19
1680

Vsa pleskarska in soboslikarska dela, najmodernejši zadnji vzorci, izvršuje točno, solidno in po nizki ceni z garancijo trajnosti 1714
JUG JOSIP
slikar in pleskar Ljubljana, Gajeva ul. št. 2
Naročila za slikarska dela se sprejemajo Gajeva ul. št. 2

Kislo
zelje-repa
vsaka množina v sodčkih à 25, 50 in 100 kg, izvrstne kakovosti, nizka cena, dobavlja
Gustav Erkljavec
Ljubljana - Kodeljevo
Povšetova ul. 10
1720

Stavbne nasvete
daje tehnični biro „Tehna", Ljubljana, Mestni trg 25-I. 507

ZALOGA 1608
KOLES
pnevmatike in rezervnih delov. Vsa popravila koles, šivalnih strojev, gramofonov izvršuje točno in solidno tvrdka
Stane Rakoš
mehanična delavnica
LJUBLJANA-MOSTE
Društvena ulica št. 2

Ustanovljeno l. 1852
Teodor Korn
Ljubljana
Poljanska cesta št. 8
(prej Henrik Korn)
krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. — Instalacija vodovodov in central. kurjave. — Naprava strelovodov; kopališke in klosetne naprave 792

Vse vrste
HARMONIK
kakor tudi kromatične najbolje in najceneje kupite pri izdelovatelju harmonik
Franc Kucler
postaja Drenov grič pri Vrhniki — Jugoslavija
Priznano najboljša domača izdelovalnica. - Nizke cene.

Kregar Josip
mestni tesarski mojster
Ljubljana, Kodeljevo 19, tel. št. 2696, prevzame po danih kakor tudi po lastnih načrtih zgradbe lesenih hišic, razna ostrešja za vile, palače, stolpnih streh, **kupol,** cerkvena ostrešja, balkone, vrtne utice, razne industrijske stavbe, ladijska tla, razne lesene stropove, lesene stopnice in sploh vsa v to stroko spadajoča dela v izvršitev solidno in po najnižjih cenah. Se priporoča.
1722

Turisti! Izletniki!
Prvovrstni turistovski provijant samo pri
»TURISTU«
K. JARC
1380 delikatesa
Ljubljana
Dunajska cesta štev. 9

Ferdo Ferenz
stavbno in galanterijsko kleparstvo, napeljava strelovodov podjetje za izvrševanje lesnocementnih streh ter kritje z lepljenim papirjem
Ljubljana
1345 **Mirje 2**
Račun pošt. hr. 13.439
Telefon 32-68

Vreče 1758
nakup in prodaja
Alojz Grebenc
Ljubljana, Dunajska cesta 36

Ivan Mihelčič
konces. elektrotehnično podjetje
Ljubljana
Borštnikov trg 1
ima na zalogi vsakovrstni el. materijal in svetila
Prevzema v izvršitev el. instalacije. Jamči za solidnost in zmerne cene.
1518

Autogenično varjenje
1515
aluminija, železa in vseh kovinskih predmetov. Ključavničarstvo. Najfinejša izdelava. Solidne cene.
Mirko Kosirnik
Ljubljana VII. Sp. Šiška
Frankopanska c. 26
Telefon 34-77.

Telefon št. 26-79
TAGA, cementni izdelki Ljubljana, Rožna dolina.
1687

Modni atelje
Prvovrstni kroj
Točna postrežba
Solidne nizke cene
Kossi Franjo
Ljubljana
Streliška ulica št. 24
1361

Tudi Vas se to tiče!
Deset let je že minulo, kar obstoja moje podjetje, pa še nisem imel časti, da bi Vas poslužil z najmanjšim delom. Vendar sem prepričan, da ste v tem času gotovo naročili kako tapetniško delo ali pohištvo. Zato Vas kot vodja higijeničnega zavoda za parno čiščenje perja, tapetniške delavnice in trgovine s pohištvom vabim, da se prepričate o zmernih cenah in solidnem delu. Največja čast mi je bila izkazana že z osebnim naročilom Nj. Veličanstva kralja Aleksandra I. Obiščite me! Oddaljen sem od Glavnega trga v Mariboru samo eno minuto na: Vojašniškem trgu 1 (Dravska vojašnica).
Vdani **B. Jagodič,**
Maribor

AUTO GARAŽE MOTOR
bencin, olje, pneumatika
IVAN KOPAC
mehanična delavnica
Ljubljana
Bleiweisova 52
Telefon 2775
1626

Splošno mizarstvo, raznovrstno **pohištvo, pisarniške opreme** izgotavlja solidno in po ugodni ceni
Parizek Karl
mizarstvo
Ljubljana, Cegnarjeva ulica št. 4
1653

Harmonike
izdeluje najbolje po naročilu popravlja in uglašuje izdelovatelj harmonik
Anton Železnik
Vrhnika 1508

POZOR MOTORISTI!

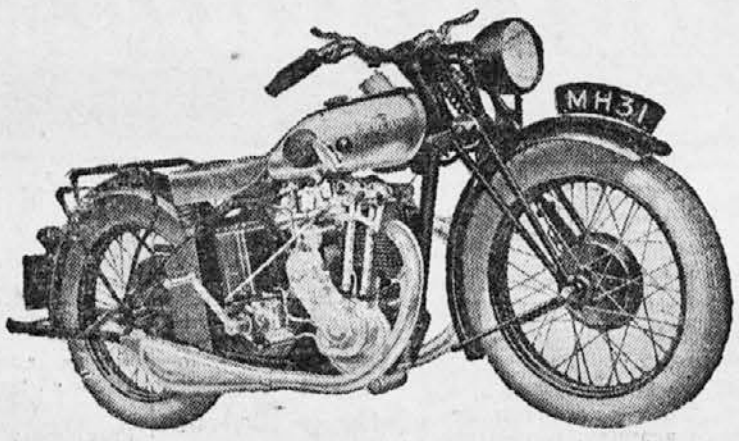

Nekaj komadov znamenitih angleških

„RALEIGH“

motociklov proda po znatno znižani ceni

GENERALNO ZASTOPSTVO ZA JUGOSLAVIJO:

HARLEY-DAVIDSON MOTOR IMPORT

Družba z o. z. — LJUBLJANA, Miklošičeva c. 17

1834

OPEKO 1681

prvovrstno, v vsaki množini, nudi po najnižjih dnevnih cenah

opekarna JOŽE ORAŽEM ml.

Srednje Gameljne, p. St. Vid nad Ljubljano

Gramofonske plošče po 3 Din

izposojuje „SLAGER“, izposojevalnica gramofonskih plošč in gramofonov, Ljubljana, Vegova ulica 2. 1501

OSVALD DOBEIC - LJUBLJANA

Pred Škofijo štev. 15

priporoča svojo bogato zalogo galanterijskega, drobnega in modnega blaga po najnižjih cenah. — Velika izbira vseh vrst nogavic, D. M. C. in C. M. S. predmetov.

Na debelo! 1794 **Na drobno!**

FANY PATIK

prva gorenjska industrija za košarstvo

Radovljica-Ljubljana, Miklošičeva 30

Dobavi solidno in skrbno izdelane **vrtne garniture, sestoječe iz 3 foteljev in 1 mize, že od Din 450·— naprej.** Izdeluje salonske garniture, garniture za predsobe, verande, restavracije po najnižjih cenah. **Zaloga kopalnih čeveljčkov in šlap ter torbic za kopalno obleko.** Kitajske in japonske preproge in tekače

Najbogatejša izbera raznovrstnih košarskih izdelkov od preproste do najlinejše izdelave 1566

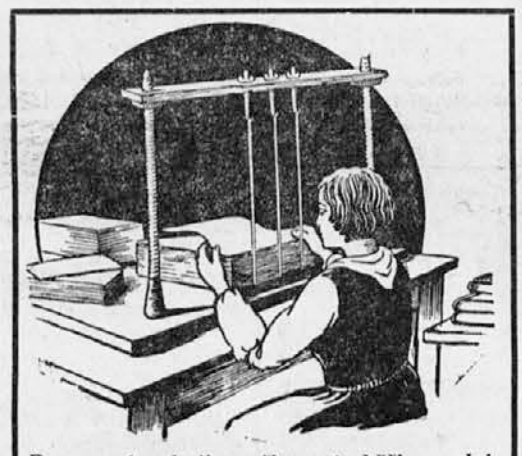

Raznovrstne knjigoveške potrebščine: platno, usnje, marmor-papir, zlato, sukanec itd. Vam nudi po najnižjih cenah na debelo na drobno

A. JANEŽIČ, LJUBLJANA

Florijanska ulica 14 Telefon štev. 3220

Drva - premog - trame

in deske dobite pri

Josip Prelesnik nasl. Drobniča

LJUBLJANA, Janševa ulica. - Telefon 3389

Državni in samoupravni uradniki dobijo tudi obroke. Dostavljeno na dom. Cene ugodne. 1519

Peči sistema Lutz

in emajlirane napisne, nadpisne table vseh velikosti. — Pasje znamke. Najsolidnejši izdelki in najnižje cene le pri 1665

tvrdki Golob Alojz

Ljubljana, Puharjeva ulica 3

Tvornica zrcal, brusilnica stekla

A. VRHOVEC, Ljubljana

Za Gradom št. 9 (na koncu Streliške ulice

Izdeluje vsakovrstna brušena in nebrušena zrcala in stekla, kakor tudi stekla za automobile. Graviranje in matiranje stekla. Popravlja stara, pokvarjena zrcala. 1499

Delo solidno! -- Cene konkurenčne!

TOVARNA SODAVICE

Slomškova ulica 27

priporoča svoje najboljše brezalkoholne pijače, kakor **Soda-voda, pokalice** in okrepčujoči „Sanitas“.

Telefon štev. 3213 1071

FRANC BÖGEL

Ljubljana, Bleiweisova 52

Tel. 27-75 (poleg garaže Kopač)

se priporoča cenj. občinstvu za vsa

kleparska in vodovodno instalacijska dela

Specijaliteta: 497

izdelovanje kovinastih krst in vložkov

OGLEDALA

vseh vrst, velikosti in oblik

STEKLO

zrcalno 6—8 mm, mašinsko 4—6 mm, portalno, ledasto, alabaster itd.

SPECTRUM D. D.

LJUBLJANA VII — Telef. 23-43

ZAGREB CELOVŠKA 81 OSIJEK

Zacherlin

mrčesni prašek v originalnih steklenicah in škatljicah uniči ves mrčes. — Dobiva se povsod. — »Zacherlin, Ljubljana, Beethovnova ulica štev. 16. 1446

Razširjajte Jugoslovana!

I. SLANOVIC 806

Splošno ključavničarstvo, LJUBLJANA Gajeva ulica 2

Se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Specijelno za delikatesna in slaščičarska namizna in izložbena stojala iz medenine ali železno poniklovana.

Pozor!

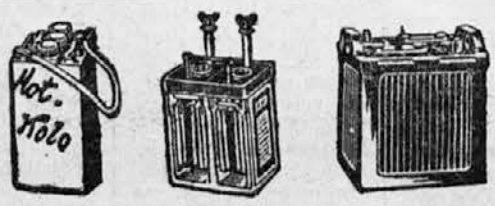

Pozor!

VSEH VRST AKUMULATORJE

strokovno polni in popravlja 1473

A. JENKO Ljubljana

Oblastveno dovoljena akumulatorska delavnica vhod Miklošičeva cesta poleg palače Delavske zbornice in Kolodvorska 29, Kavarna »Leon«

Garantirana konstrukcija!

Prostor za posteljnino.

FRANC JAGER

tapetništvo

Ljubljana, Sv. Petra c. 28

priporoča svoje najmodernejše fotelje vseh vrst, modroce, otomane, žimo, zložljive postelje, patentne divane i. t. d.

549

Najmodernejša oblika!

Rogaška Slatina

je svetovno znano zdravilišče

za bolezni želodca, črevesa, ledvic in jeter, srca in živcev.

Naravna, mineralna voda iz znamenitih vrelcev

Tempel ● *Styria* ● *Donat*

se razpošilja kot zdravilna in namizna voda po vsem svetu

Sezona od prvega maja do oktobra

Izven glavne sezone, t. j. od 1. maja do 15. junija in od 1. do 30. novembra, je zdravljenje najuspešnejše, bivanje v zdravilišču najudobnejše in izdatno cenejše. — Za glavno sezono naročite stanovanje takoj! — Prospekte dobite v vseh pisarnah „Putnik“-a. Podrobna pojasnila zahtevajte od **ravnateljstva zdravilišča.**

Delniška družba pivovarne „Union“, Ljubljana

Pivovarna in sladarna. Tovarna za špirit in kvas v Ljubljani I., poštni predal št. 45 - **Podružna pivovarna v Mariboru**

Telefon: Ljubljana 2310 in 2311, Maribor 2023 Brzojavi: Pivovarna Union Ljubljana, Maribor

742

Priporoča svoje izborne izdelke in sicer

svetlo in črno pivo, v sodih in steklenicah, pekovski kvas, čisto rafin. in gorilni špirit

Jugosteyr

Ljubljana

Frankopanska ul. 21

Prodajalna: Miklošičeva cesta 36

Izdeluje:

Kolesa

prvovrstne kakovosti za gospode, dame in otroke

Puch-motorna kolesa

turni model, type 250 **Din 12.000·—**

Sportni model, type 250 **Din 14.500·—** s kromovim tankom.

Težki turni model, type 500z z električno razsvetljavo 30 Watt in z Boschovim rogom **Din 18.400·—**

Turni model, type 500z, z elegantno prikolico **Din 24.500·—**

Avtomobile

Steyr- osebni in brzovozni vozovi

Avstro-Daimler najpopolnejši luksuzni vozovi

Prodaja tudi na ugodne obroke

Izdelujemo raznovrstne predmete iz vseh vrst kovin (baker, med, aluminij itd.) po meri ali risbi. Dalje raznovrstno bakreno in aluminijasto kuhinjsko posodo za zavode, hotele itd.

Prevzemamo vsakovrstna popravila!

1465

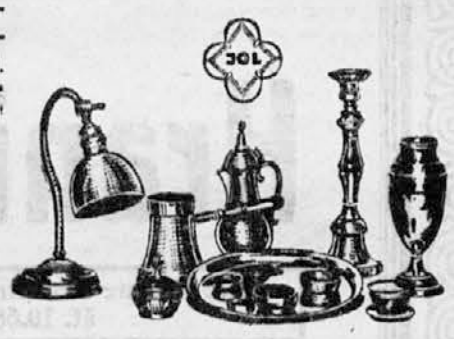

Jos. Otorepec, d. z o. z. v Ljubljani

Za Gradom 9 (ob koncu Streliške ul.)

Sanatorij

v Mariboru, Gosposka ul. 49

Telefon 2358 429

Lastnik in vodja:

primarij doktor Černič

specialist za kirurgijo.

Sanatorij je najmoderneje urejen za operacije in opremljen z zdravilnimi aparati: z **višinskim solncem** za obsevanje ran, kostnih in sklepnih vnetij; **tonizatorem** za elektriziranje po poškodbah in ohlapelosti črevesa; **diatermijo** za električno pregrevanje in električno izžiganje; z **žarnico „hala“** za revmatična in druga boleča vnetja; **„enterocleaner“**-jem za notranje črevesne kopeli pri zapeki, napihovanju in za splošni telesni podvig. Dnevna oskrba: I. razr. 120, II. razr. 80, III. razr. 60 Din

Tovarna pohištva

IVAN MATHIAN

arhitekt za interiere

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 14,

priporoča svojo veliko zalogo najmodernejšega pohištva s priznano prvovrstno izdelavo, kakor tudi vsa tapetniška dela po najnižjih cenah.

GROZDJE

prvovrstno, iz lastnih štjutomerskih goric, bo razpošiljal, čim dozori, po Din 3·50 za kg, franko postaja Središče,

vinogradnik R. Košar

Sv. Bolfenk pri Središču.

Naročite takoj! 1879

LUTZ-ove PEČI

po izdatno znižanih cenah stalno na zalogi

Ing. Guzelj

Ljubljana — Šiška

Beljaška ulica štev. 4

Lastna tovarna

1612 „EMAJL“

za emajlirane peči za galvanično poniklanje in izdelavo emajliranih predmetov kakor: hišne številke, občinske in uradne napise i. t. d.

Sprejmejo se zastopniki!

Tel. 3252 Lutzove peči

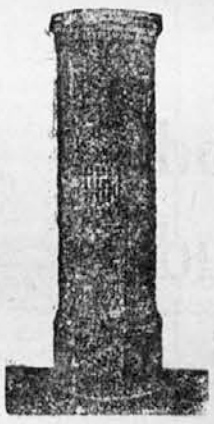

Vsa pleskarska, ličarska, sobo- in črkoslikarska dela izvršuje specialna, stara domača tvrdka

Ivan Bricelj

Ljubljana, Dunajska cesta 15

Telefon štev. 3307 1599

Cene solidne, delo solidno, postrežba točna. Vzorci moderni.

Albin Šifrer, puškar

LJUBLJANA, Gosposvetska cesta 12

Poleg restavracije „Novi svet“

Potrebščine za lovski in ribarski sport. Delavnica za popravila, **montiranje** daljnogledov. Cene najnižje, postrežba točna!

1521

Kmetijska družba v Ljubljani

Turjaški trg št. 3

je glavna zastopnica kmetovalcev v Dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog **26.000** članov. Člani plačajo na leto **30 Din** in dobivajo za to brezplačno strokovni list

»KMETOVALEC«

Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine.

459

Vsak kmet mora biti član Kmetijske družbe!

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Brzojavni naslov: KREDIT LJUBLJANA

Ljubljana

Prešernova ulica št. 50

(v lastnem poslopju)

Telefon št. 2040, 2457, 2548, 2706 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila

Predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd.

1822

Hranilnica Dravske banovine

Rač. Poštne hranilnice Ljubljana
št. 10.680

LJUBLJANA

Telefon Ljubljana
št. 2483

prej Kranjska hranilnica v Ljubljani

Hranilnica Dravske banovine

Rač. Poštne hranilnice Ljubljana
št. 12.363

MARIBOR

Telefon Maribor
št. 2281

Hranilnica Dravske banovine

Rač. Poštne hranilnice Ljubljana
št. 10.727

CELJE

Telefon Celje
št. 93

prej Južnoštajerska hranilnica v Celju

Pupilarno varni denarni zavodi **Dravske banovine,** katera tudi **jamči** za vse njihove obveznosti z **vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo.**

Sprejemajo vloge na knjižice in tekoči račun z najvišjim obrestovanjem

Dovoljujejo kredite, posredujejo v vseh denarnih poslih

Najbolj varna naložba prihrankov!

Izdaja tiskarna »Merkur«, Gregorčičeva ulica 23. Za tiskarno odgovarja Otmar Mihálek. — Urednik Milan Zadnek. — Za inseratni del odgovarja August Kozman. — Vsi v Ljubljani.